

Informator statystyczny – miasto Tarnów 2018

Kraków 2018

Statistical guidebook – city of Tarnów 2018

Informator statystyczny – miasto Tarnów 2018

Statistical guidebook –
city of Tarnów 2018

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Kraków 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Oddział w Tarnowie

Statistical Office in Kraków, Branch in Tarnów

Zespół autorski

Editorial team

Lucyna Cuber, Danuta Kalista, Lidia Kiełbasa, Elżbieta Niemiec, Krzysztof Pawlaczek, Katarzyna Podorska-Drwał, Monika Pogonowska, Anna Seweryn, Anna Siadek, Jan Szarek, Małgorzata Szopa, Jadwiga Szponder

Kierujący

Supervisor

Agnieszka Szlubowska

Prace redakcyjne

Editorial work

Elżbieta Niemiec, Małgorzata Piwowarczyk, Anna Stefan

Tłumaczenie

Translation

Anna Dziedzic, Karolina Rudnik

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Urszula Nieboga, Elżbieta Niemiec, Anna Stawarz

Projekt okładki

Cover design

Magdalena Koziak-Podsiadło

Zdjęcie na okładce ze strony internetowej <http://www.it.tarnow.pl/pol/Atrakcje/FOTOGALERIA>

Photo on the cover from <http://www.it.tarnow.pl/pol/Atrakcje/FOTOGALERIA>

ISSN 2082-4076

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

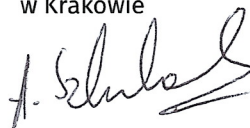
Przekazuję Państwu dziesiątą edycję *Informatora statystycznego – miasto Tarnów* opracowaną przez pracowników Oddziału w Tarnowie Urzędu Statystycznego w Krakowie. Publikacja została wydana w serii wydawniczej „Informacje statystyczne”. Podobnie jak w latach ubiegłych zawiera obszerny zestaw informacji charakteryzujących sytuację gospodarczą i poziom życia mieszkańców Tarnowa.

W Informatorze zaprezentowano zmiany zachodzące w obszarze gospodarczym i społecznym w ostatnich latach. Uzupełnienie stanowi prezentacja Tarnowa na tle województwa małopolskiego oraz wybranych miast Polski na prawach powiatu według wybranych wskaźników.

Oddając w Państwa ręce kolejną edycję *Informatora statystycznego – miasto Tarnów* składam podziękowanie wszystkim osobom i instytucjom za przekazywane dane oraz uwagi, które przyczyniły się do wzbogacenia jego treści.

Wyrażam nadzieję, że zarówno niniejsze opracowanie, jak też pozostałe publikacje Urzędu Statystycznego w Krakowie spotkają się z Państwa pozytywnym przyjęciem i będą stanowić użyteczne źródło wiedzy.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Preface

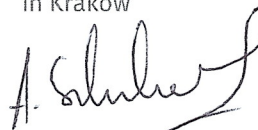
I am pleased to present you the tenth edition of the *Statistical Guidebook – City of Tarnów* elaborated by the employees of the Tarnów Branch of the Statistical Office in Kraków. The elaboration was published in the publishing series “Statistical information”. Similarly to the previous years, it contains an extensive set of information characterizing the economic situation and standard of living of the inhabitants of Tarnów.

The Guide presents changes in the economic and social area in recent years. The supplementation of it is the presentation of Tarnów against the background of the Małopolskie voivodship and selected cities with powiat status in Poland according to selected indicators.

Presenting the next edition of the *Statistical Guidebook – City of Tarnów*, I would like to thank all people and institutions for the data and comments, which contributed to the enrichment of its content.

I hope that this elaboration as well as other publications of the Statistical Office in Kraków will meet with your positive reception and will be a useful source of knowledge.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

Agnieszka Szlubowska

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface</i>	<i>4</i>
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	12
<i>Symbols. Major abbreviations</i>	<i>12</i>
Wstęp	13
<i>Introduction</i>	<i>13</i>
Synteza	14
<i>Executive summary</i>	<i>17</i>
Rozdział 1. Sytuacja demograficzna	20
<i>Chapter 1. Demographics situation</i>	<i>20</i>
1.1. Stan ludności i przyczyny jego zmienności	20
1.1. <i>Size of population and its variability</i>	<i>20</i>
1.2. Struktura ludności według płci i ekonomicznych grup wieku	21
1.2. <i>Structure of population by sex and economic age groups</i>	<i>21</i>
1.3. Przyrost naturalny	23
1.3. <i>Natural increase</i>	<i>23</i>
1.4. Urodzenia i dzietność kobiet	24
1.4. <i>Births and female fertility</i>	<i>24</i>
1.5. Umieralność	25
1.5. <i>Mortality</i>	<i>25</i>
1.6. Trwanie życia	26
1.6. <i>Life expectancy</i>	<i>26</i>
1.7. Małżeństwa	26
1.7. <i>Marriages</i>	<i>26</i>
1.8. Rozwody i separacje	27
1.8. <i>Divorces and separations</i>	<i>27</i>
1.9. Migracje	27
1.9. <i>Migration</i>	<i>27</i>
Rozdział 2. Rynek pracy	29
<i>Chapter 2. Labour market</i>	<i>29</i>
2.1. Pracujący	29
2.1. <i>Employed persons</i>	<i>29</i>
2.2. Zatrudnieni	30
2.2. <i>Paid employment</i>	<i>30</i>
2.3. Poszkodowani w wypadkach przy pracy	31
2.3. <i>Persons injured in accidents at work</i>	<i>31</i>
2.4. Bezrobocie rejestrowane	32
2.4. <i>Registered unemployment</i>	<i>32</i>

Rozdział 3.	Wynagrodzenia, świadczenia społeczne	35
<i>Chapter 3.</i>	<i>Wages and salaries, social benefits</i>	<i>35</i>
3.1.	Wynagrodzenia	35
3.1.	<i>Wages and salaries</i>	<i>35</i>
3.2.	Emerytury i renty	37
3.2.	<i>Retirement and other pensions</i>	<i>37</i>
3.3.	Świadczenia rodzinne	38
3.3.	<i>Family benefits</i>	<i>38</i>
3.4.	Świadczenie wychowawcze	39
3.4.	<i>Child raising benefit</i>	<i>39</i>
Rozdział 4.	Infrastruktura komunalna	41
<i>Chapter 4.</i>	<i>Municipal infrastructure</i>	<i>41</i>
4.1.	Sieć wodociągowa	41
4.1.	<i>Water supply system</i>	<i>41</i>
4.2.	Sieć kanalizacyjna	42
4.2.	<i>Sewage system</i>	<i>42</i>
4.3.	Sieć gazowa	42
4.3.	<i>Gas supply system</i>	<i>42</i>
4.4.	Zużycie wody, energii elektrycznej, gazu	42
4.4.	<i>Consumption of water, electricity, gas</i>	<i>42</i>
Rozdział 5.	Budownictwo mieszkaniowe	43
<i>Chapter 5.</i>	<i>Dwelling construction</i>	<i>43</i>
5.1.	Zasoby mieszkaniowe	43
5.1.	<i>Dwelling stocks</i>	<i>43</i>
5.2.	Zaludnienie i standard mieszkań	43
5.2.	<i>Population and housing standards</i>	<i>43</i>
5.3.	Mieszkania oddane do użytkowania	45
5.3.	<i>Dwellings completed</i>	<i>45</i>
Rozdział 6.	Edukacja i wychowanie	47
<i>Chapter 6.</i>	<i>Education</i>	<i>47</i>
Rozdział 7.	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	49
<i>Chapter 7.</i>	<i>Health care and social welfare</i>	<i>49</i>
7.1.	Ochrona zdrowia	49
7.1.	<i>Health care</i>	<i>49</i>
7.2.	Środowiskowa pomoc społeczna	49
7.2.	<i>Social assistance</i>	<i>49</i>
7.3.	Opieka nad dziećmi do 3 lat	51
7.3.	<i>Childcare for children up to the age of 3</i>	<i>51</i>
Rozdział 8.	Kultura i turystyka	52
<i>Chapter 8.</i>	<i>Culture and tourism</i>	<i>52</i>
8.1.	Kultura	52
8.1.	<i>Culture</i>	<i>52</i>
8.2.	Turystyka	53
8.2.	<i>Tourism</i>	<i>53</i>

Rozdział 9. Przemysł i inwestycje	54
Chapter 9. Industry and investments	54
Rozdział 10. Handel	56
Chapter 10. Trade	56
Rozdział 11. Ochrona środowiska	57
Chapter 11. Environmental protection	57
11.1. Jakość powietrza i wody	57
11.1. Quality of air and water	57
11.2. Oczyszczanie ścieków	59
11.2. Wastewater treatment	59
11.3. Gospodarka odpadami	60
11.3. Waste management	60
11.4. Ochrona przyrody	61
11.4. Nature conservation	61
Rozdział 12. Leśnictwo	62
Chapter 12. Forestry	62
Rozdział 13. Dochody i wydatki budżetu miasta	63
Chapter 13. Revenue and expenditure of the city budget	63
13.1. Dochody budżetu	63
13.1. Budget revenue	63
13.2. Wydatki budżetu	65
13.2. Budget expenditure.....	65
13.3. Wynik finansowy	67
13.3. Financial result	67
Rozdział 14. Podmioty gospodarki narodowej	68
Chapter 14. Entities of the national economy	68
14.1. Struktura podmiotów gospodarki narodowej	68
14.1. Structure of entities of the national economy	68
14.2. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane	71
14.2. Newly registered and removed entities	71
14.3. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej	73
14.3. Survivability of national economy entities	73
Rozdział 15. Bezpieczeństwo publiczne	74
Chapter 15. Public safety	74
Uwagi metodologiczne/ogólne	75
Methodological notes/general	79

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Tarnów na tle województwa małopolskiego w 2017 r.	xlsx
Tables 1.	Tarnów against the background of the małopolskie voivodship in 2017	xlsx
Tablica 2.	Stan ludności	xlsx
Tables 2.	Size of population	xlsx
Tablica 3.	Ruch naturalny i migracje	xlsx
Tables 3.	Vital statistics and migration	xlsx
Tablica 4.	Rynek pracy	xlsx
Tables 4.	Labour market	xlsx
Tablica 5.	Wynagrodzenia, świadczenia społeczne	xlsx
Tables 5.	Wages and salaries, social benefits	xlsx
Tablica 6.	Infrastruktura komunalna i budownictwo mieszkaniowe	xlsx
Tables 6.	Municipal infrastructure and dwelling stocks	xlsx
Tablica 7.	Edukacja i wychowanie	xlsx
Tables 7.	Education	xlsx
Tablica 8.	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	xlsx
Tables 8.	Health care and social welfare	xlsx
Tablica 9.	Kultura	xlsx
Tables 9.	Culture	xlsx
Tablica 10.	Turystyka	xlsx
Tables 10.	Tourism	xlsx
Tablica 11.	Transport	xlsx
Tables 11.	Transport	xlsx
Tablica 12.	Handel	xlsx
Tables 12.	Trade	xlsx
Tablica 13.	Inwestycje	xlsx
Tables 13.	Investments	xlsx
Tablica 14.	Ochrona środowiska	xlsx
Tables 14.	Environmental protection	xlsx
Tablica 15.	Dochody i wydatki budżetu miasta	xlsx
Tables 15.	Revenue and expenditure of the city budget	xlsx
Tablica 16.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON	xlsx
Tables 16.	Entities of the national economy recorded in the REGON register	xlsx
Tablica 17.	Członkowie rady miasta	xlsx
Tables 17.	Activity of the municipality	xlsx
Tablica 18.	Bezpieczeństwo publiczne	xlsx
Tables 18.	Public safety	xlsx
Tablica 19.	Tarnów na tle innych miast w 2017 r.	xlsx
Tables 19.	Tarnów and other cities in 2017	xlsx

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Liczba ludności	20
Chart 1. Number of population	20
Wykres 2. Prognoza liczby ludności	20
Chart 2. Population projection	20
Wykres 3. Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku (piramida wieku) w 2017 r.	22
Chart 3. Population by sex and economic age groups (pyramid of the century) in 2017	22
Wykres 4. Wskaźnik starości	23
Chart 4. Ageing ratio	23
Wykres 5. Mediana wieku ludności	23
Chart 5. Median of age of population	23
Wykres 6. Ruch naturalny	24
Chart 6. Vital statistics	24
Wykres 7. Współczynnik dzietności ogólnej	25
Chart 7. Total fertility rate	25
Wykres 8. Małżeństwa i rozwody	26
Chart 8. Marriages and divorces	26
Wykres 9. Migracje stałe	28
Chart 9. Permanent migration	28
Wykres 10. Pracujący	29
Chart 10. Employed persons	29
Wykres 11. Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych w 2017 r.	30
Chart 11. Structure of the employed persons by economic sectors in 2017	30
Wykres 12. Poszkodowani w wypadkach przy pracy	31
Chart 12. Persons injured in accidents at work	31
Wykres 13. Liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego	31
Chart 13. Number of days of inability to work per person injured	31
Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani	32
Chart 14. Registered unemployed persons	32
Wykres 15. Stopa bezrobocia	32
Chart 15. Registered unemployment rate	32
Wykres 16. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według grup wieku	33
Chart 16. Structure of registered unemployed persons by groups of age	33
Wykres 17. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według poziomu wykształcenia	34
Chart 17. Structure of registered unemployed persons by educational level	34
Wykres 18. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	34
Chart 18. Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment	34
Wykres 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	35
Chart 19. Average monthly gross wages and salaries	35
Wykres 20. Odchylenie najwyższej i najniższej średniej płacy od przeciętnego wynagrodzenia	36
Chart 20. Deviation of the highest and the lowest average pay from the average remuneration	36
Wykres 21. Średnia miesięczna mediana rocznych przychodów mieszkańców z tytułu wynagrodzeń ...	36
Chart 21. Average monthly median of annual income of inhabitants from wages and salaries	36

Wykres 22. Mediana świadczeń emerytalno-rentowych z systemów ZUS i KRUS wypłaconych mieszkańcom w grudniu 2017 r.	37
Chart 22. Median of retirement pay or pension benefits from systems of ZUS and KRUS paid to inhabitants in December 2017	37
Wykres 23. Struktura wartości wypłaconych świadczeń rodzinnych w 2017 r.	38
Chart 23. Structure of family benefits paid in 2017	38
Wykres 24. Rodziny pobierające świadczenie wychowawcze według liczby dzieci, na które pobierają świadczenie w 2017 r.	40
Chart 24. Families receiving child raising benefit according to the number of children they receive benefit in 2017	40
Wykres 25. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	41
Chart 25. Length of the water-line system and sewage network	41
Wykres 26. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	44
Chart 26. Average useful floor area of dwelling	44
Wykres 27. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie i na 1 izbę	44
Chart 27. Average number of persons per dwelling nad per room	44
Wykres 28. Mieszkania oddane do użytkowania	45
Chart 28. Dwellings completed	45
Wykres 29. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	45
Chart 29. Structure of dwellings completed by type of constructions	45
Wykres 30. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	46
Chart 30. Average useful floor area per dwelling completed	46
Wykres 31. Ruch budowlany w budownictwie mieszkaniowym	46
Chart 31. Housing construction activity	46
Wykres 32. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3–5 lat	47
Chart 32. Children attending pre-primary education per 1 thous. children aged 3–5	47
Wykres 33. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży	48
Chart 33. Number of pupils in primary and lower secondary schools for children and youth	48
Wykres 34. Struktura beneficjentów pomocy społecznej według typów gospodarstw w 2017 r.	50
Chart 34. Structure of social assistance beneficiaries by types of households in 2017	50
Wykres 35. Rodziny zastępcze i dzieci w tych rodzinach	51
Chart 35. Foster families and children in this families	51
Wykres 36. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	51
Chart 36. Percentage of children in care in nurseries	51
Wykres 37. Widzowie w kinach stałych, zwiedzający muzea oraz czytelnicy na 1 tys. ludności	52
Chart 37. Audience in fixed cinemas, museum visitors as well as borrowers per 1 thous. population	52
Wykres 38. Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych	53
Chart 38. Structure of bed places in tourist accommodation establishments	53
Wykres 39. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca	54
Chart 39. Sold production of industry per capita	54
Wykres 40. Struktura nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach według sektorów ekonomicznych	55
Chart 40. Structure of investment outlays in enterprises by economic sectors	55
Wykres 41. Roczne wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych	56
Chart 41. Annual receipts from marketplace fees on permanent and seasonal marketplaces	56
Wykres 42. Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	57
Chart 42. Emission of gaseous air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	57

Wykres 43. Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	58
Chart 43. <i>Emission of particulates air pollutants from plants of significant nuisance to air quality ..</i>	58
Wykres 44. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub ziemi	60
Chart 44. <i>Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground</i>	60
Wykres 45. Odpady wytworzone w ciągu roku na 1 km ²	60
Chart 45. <i>Waste generated during the year per 1 km².....</i>	60
Wykres 46. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	61
Chart 46. <i>Waste from households per capita</i>	61
Wykres 47. Struktura powierzchni lasów według form własności w 2017 r.	62
Chart 47. <i>Structure of forest areas by ownership forms in 2017</i>	62
Wykres 48. Struktura dochodów według rodzajów	63
Chart 48. <i>Structure of revenues by types</i>	63
Wykres 49. Środki unijne w dochodach na 1 mieszkańca	64
Chart 49. <i>European Union funds per capita</i>	64
Wykres 50. Dynamika wydatków inwestycyjnych	65
Chart 50. <i>Dynamics of investment expenditures</i>	65
Wykres 51. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca	66
Chart 51. <i>Revenue and expenditure per capita</i>	66
Wykres 52. Dynamika wydatków według wybranych działów	66
Chart 52. <i>Dynamics of expenditure by selected divisions</i>	66
Wykres 53. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON	68
Chart 53. <i>Entities of the national economy registered in the REGON register</i>	68
Wykres 54. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	69
Chart 54. <i>Entities of the national economy per 10 thous. population at working age</i>	69
Wykres 55. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2017 r.	69
Chart 55. <i>Structure of entities of the national economy by legal form in 2017</i>	69
Wykres 56. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w 2017 r.	70
Chart 56. <i>Structure of entities of the national economy by sectors conducted in 2017</i>	70
Wykres 57. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w 2017 r.	70
Chart 57. <i>Structure of entities of the national economy by section in 2017</i>	70
Wykres 58. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w 2017 r.	72
Chart 58. <i>Newly registered and removed entities by type of conducted activity in 2017</i>	72
Wykres 59. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2010 r.	73
Chart 59. <i>Survivability of national economy entities registered in the REGON register in 2010</i>	73

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Kropka (.)	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Znak (x)	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
„w tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Symbol <i>Abberviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
mg	mikrogram <i>microgram</i>
hm ³	hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>
p. proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej <i>Municipal Social Welfare Centre</i>
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska <i>Voivodship Inspectorate for Environmental Protection</i>
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych <i>Social Insurance Institution</i>
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego <i>Agricultural Social Insurance Fund</i>
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej <i>Ministry of Family, Labour and Social Policy</i>
PTTK	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze <i>Polish Tourist and Sightseeing Society</i>

Wstęp

Introduction

Dziesiąta edycja opracowania „Informator statystyczny – miasto Tarnów” jest szczególna ze względu na obchodzony w bieżącym roku jubileusz 100-lecia Głównego Urzędu Statystycznego. Statystyka publiczna niezmiennie od lat dostarcza odbiorcom rzetelnych i wiarygodnych informacji z wielu różnorodnych dziedzin. Przez te wszystkie lata w misję Głównego Urzędu Statystycznego zaangażowane były również jednostki bezpośrednio mu podległe, w tym również działające w Tarnowie. Początkowo był to Powiatowy Inspektorat Statystyczny, od 1975 r. Wojewódzki Urząd Statystyczny; a od 1995 r. Urząd Statystyczny, który od 1999 r. kiedy nastąpiły zmiany w podziale administracyjnym kraju został Oddziałem Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Tarnów jest znaczącym ośrodkiem turystycznym, kulturalnym i gospodarczym w województwie małopolskim. W przyjętej przez Radę Ministrów koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030¹ miasto zaliczone zostało do grupy najważniejszych miast dla rozwoju kraju w ciągu najbliższych lat.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono zestaw informacji charakteryzujących poziom życia mieszkańców Tarnowa oraz stan gospodarki w mieście. Podobnie jak w latach ubiegłych składa się ono z części opisowej i tabelarycznej oraz uwag metodologicznych.

W części opisowej przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą miasta ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień demograficznych, lokalnego rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, usług społecznych, sytuacji mieszkaniowej oraz dochodów i wydatków budżetu miasta. Po raz drugi zaprezentowano dane o rodzinach pobierających świadczenie wychowawcze będące realizacją rządowego programu „Rodzina 500 plus”. Tendencję opisywanych zjawisk oraz struktury przedstawiono na wykresach.

W części tabelarycznej zamieszczono tablice zawierające dane z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego miasta. Zaprezentowano także podstawowe informacje i wskaźniki charakteryzujące Tarnów na tle województwa małopolskiego oraz wybranych porównywalnych pod względem liczby ludności miast na prawach powiatu w Polsce.

Różnorodność źródeł danych pozwoliła na pogłębioną analizę poziomu życia mieszkańców. Podstawę opracowania poszczególnych rozdziałów stanowią: bilans ludności, baza Demografia, sprawozdawczość sądów, urzędów stanu cywilnego, bilans zasobów mieszkaniowych, tablice wynikowe ze sprawozdawczości poszczególnych badań statystycznych, Bank Danych Lokalnych, Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej oraz administracyjne źródła danych Ministerstwa Cyfryzacji, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Finansów, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także dane Urzędu Miasta w Tarnowie, Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie.

¹ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20120000252/O/M20120252-1.pdf>

Synteza

W 2017 r. liczba ludności miasta Tarnowa stanowiła ponad 3% ogólnej liczby mieszkańców województwa małopolskiego. Utrzymująca się od 1997 r. tendencja malejąca liczby mieszkańców w dalszym ciągu pogłębia się. Zgodnie z tablicą bilansową GUS, liczba ludności w 2017 r. wynosiła 109,7 tys. i w porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się o 0,4%. W odniesieniu do maksimum w 1996 r. (122,4 tys.) ubyło 10,4% mieszkańców miasta.

W omawianym roku nadal liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń i przyrost naturalny wyniósł minus 136 osób. Pomimo wzrostu liczby zameldowań w 2017 r. w porównaniu z 2016 r., saldo migracji stałej w dalszym ciągu było ujemne i wynosiło minus 398 osób.

Zgodnie z typologią demograficzną według Webba², Tarnów zakwalifikował się do grupy powiatów nieaktywnych demograficznie osiągając typ F, który oznacza ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie mniejszym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji.

Obok depopulacji niekorzystnym zjawiskiem demograficznym w Tarnowie jest wysokie tempo starzenia się ludności. Zgodnie z klasyfikacją powiatów według ekonomicznych grup wieku (tzw. Trójkąt Osanna)³ – Tarnów zaliczono do typu VI, który oznacza starzenie się demograficzne, ponieważ udział dzieci i młodzieży był mniejszy od przeciętnego w województwie (18,9%) o 3,2 p. proc., a udział osób w wieku poprodukcyjnym wyższy o 4,6 p. proc. niż przeciętny w województwie (19,6%).

Oprócz niekorzystnych zmian w strukturze wieku ludności, w Tarnowie obserwowano wzrost wartości wskaźników: starości i wsparcia międzypokoleniowego, a także wysoką medianę wieku. W ostatnich siedmiu latach wskaźnik starości wzrósł od 0,78 w 2010 r. do poziomu 1,12 w 2017 r. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, który określa liczbę osób w wieku 85 lat i więcej przypadającą na 100 osób w wieku 50–64 lata, w porównaniu z 2010 r. wzrósł blisko 2-krotnie. Spośród powiatów i miast na prawach powiatu województwa małopolskiego, w 2017 r. ludność w Tarnowie była statystycznie najstarsza – mediana wieku wynosiła 43,2 lata wobec 42,8 lat w roku poprzednim.

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. więcej par, tj. o 1,2% zawarło związek małżeński, a mniej o 7,2% par rozwiódło się.

W końcu 2017 r. w Tarnowie pracowało 40,0 tys. osób, tj. o 0,5% mniej niż w 2016 r. Przeciętne zatrudnienie, które obliczone zostało z ogółu zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w 2017 r. w Tarnowie wynosiło 33,5 tys. osób i w porównaniu z 2016 r. było wyższe o 1,7%.

Według stanu w końcu 2017 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano 3,3 tys. bezrobotnych mieszkańców Tarnowa, tj. o 16,5% mniej niż w 2016 r. i był to kolejny, piąty rok spadku liczby bezrobotnych. Stopa bezrobocia rejestrowanego, w końcu 2017 r. ukształtowała się także na najniższym od sześciu lat poziomie i wynosiła 5,9% wobec 7,1% rok wcześniej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2017 r. wynosiło 3947 zł i było wyższe niż rok wcześniej o 4,1%.

Według danych za grudzień 2017 r., mediana emerytury z systemu ZUS wynosiła w Tarnowie 1823 zł, a pobierało emeryturę 20,3 tys. osób. Mediana renty z tytułu niezdolności do pracy z systemu ZUS za grudzień 2017 r. wynosiła 1035 zł i pobierało ją 2,3 tys. osób, a renty rodzinnej wynosiła 1616 zł (3,8 tys. osób).

W 2017 r. średnio miesięcznie 4,9 tys. rodzin korzystało ze świadczeń rodzinnych, o 0,3% mniej niż w 2016 r. Natomiast łączna kwota wypłaconych świadczeń, tj. 23,4 mln zł wzrosła o 7,4% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2017 r., na co drugie dziecko w Tarnowie zostało wypłacone świadczenie wychowawcze, będące realizacją programu „Rodzina 500 plus”. Wsparciem z tego tytułu objęto średnio miesięcznie 6 tys. rodzin, które otrzymały świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 54,4 mln zł.

² Patrz uwagi metodologiczne/ogólne str. 75.

³ J.w.

Korzystną sytuację obserwowano w zakresie infrastruktury komunalnej. Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej nieznacznie wzrosła. Zwiększyła się również liczba czynnych połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych prowadzących do budynków oraz liczba połączeń gazowych. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosło średnie zużycie wody na 1 mieszkańca (w 2017 r. wynosiło – 34,8 m³), gazu z sieci (1812,6 kWh) oraz energii elektrycznej (586,1 kWh).

W 2017 r. w porównaniu rokiem poprzednim nastąpiła poprawa warunków mieszkaniowych. Przeciętna liczba osób przypadająca na mieszkanie i na izbę zmniejszyła się przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej mieszkania jaka przypadała na osobę. Zasoby mieszkaniowe Tarnowa na koniec 2017 r. wynosiły 43,6 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 2781,0 tys. m², w których znajdowało się 157,0 tys. izb.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w końcu 2017 r. wynosiła 63,8 m², jednocześnie mieszkanie posiadało 3,60 izby.

Sytuacja w budownictwie mieszkaniowym Tarnowa w porównaniu z poprzednim rokiem uległa pogorszeniu. W 2017 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 202 mieszkania o łącznej powierzchni 22,2 tys. m², tj. o 63 mieszkania mniej niż w 2016 r. Wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego w 2017 r. wyniósł 1,8 i był niższy niż od średniej wojewódzkiej (5,9).

W zakresie edukacji i wychowania w roku szkolnym 2017/2018 w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost o blisko 5% liczby placówek wychowania przedszkolnego, a liczba dzieci w tych placówkach wzrosła o 2,3%. Wzrosła także liczba miejsc w przedszkolach o 2,5%.

W roku szkolnym 2017/2018 po wprowadzeniu reformy edukacji, tj. wydłużeniu nauki w szkole podstawowej do 8 lat i likwidacji gimnazjów, liczba uczniów w szkołach podstawowych w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym wzrosła o 1067 osób, tj. o 17,5%. Z powodu braku klas pierwszych liczba uczniów w gimnazjach w roku szkolnym 2017/2018 zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 1131 osób, tj. o 32,5%. W 43 szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2017/2018 kształciło się o 5,9% osób więcej niż rok wcześniej. Najpopularniejsze wśród młodzieży były licea ogólnokształcące oraz technika, do których uczęszczało łącznie około 87% uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Liczba uczniów w szkołach zawodowych w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym zwiększyła się o 2,2%.

W roku akademickim 2017/2018 liczba studentów w trzech tarnowskich uczelniach (łącznie w wydziałami zamiejscowymi szkół wyższych z Krakowa i Nowego Sącza) wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,6%. Zaobserwowano jednak, że na studiach stacjonarnych liczba studentów zmniejszyła się o 3,5%. W łącznej liczbie około 5,2 tys. studenci studiów stacjonarnych stanowili 65%.

Mieszkańcy miasta mogli korzystać z pomocy lekarskiej w dwóch szpitalach. Liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 2,8%, nastąpił natomiast spadek udzielonych w nich porad o 0,4%.

W 2017 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie udzielił pomocy 2,6 tys. gospodarstwom domowym liczącym łącznie 5,4 tys. osób. W porównaniu z 2016 r. o blisko 6%, zmniejszyła się liczba tych gospodarstw, jednocześnie o 8,4% mniej osób skorzystało z pomocy społecznej. W Tarnowie w 2017 r. funkcjonowało 11 placówek stacjonarnej opieki społecznej, które miały do dyspozycji łącznie 619 miejsc. Działały cztery całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży, w których opieką objętych zostało 45 wychowanków. Ponadto w Tarnowie funkcjonowało 85 rodzin zastępczych, w których przebywało 105 dzieci.

Działalność tarnowskich instytucji kultury pozwoliła mieszkańcom miasta korzystać z szerokiej oferty usług. W teatrze im. Ludwika Solskiego widzowie mieli do dyspozycji 430 miejsc na widowni w trzech salach stałych. W 2017 r. wystawiono 301 spektakli. Liczba widzów na przedstawieniach w 2017 r. wzrosła o 350 osób, tj. o 0,6% w porównaniu z poprzednim rokiem. W kinach w 2017 r. liczba seansów wzrosła 3-krotnie i wynosiła 13 tys., co za tym idzie, wzrosła również liczba widzów w kinach do 363,5 tys. Biblioteki odnotowały spadek czytelników w porównaniu z 2016 r. o 2,9%, jak również spadek wypożyczeń w ciągu roku na poziomie 2,8%.

W Tarnowie można skorzystać z dostępności turystycznych obiektów noclegowych. W 2017 r. funkcjonowało 12 turystycznych obiektów, czyli o 1 obiekt noclegowy mniej niż rok wcześniej. Liczba miejsc noclegowych

zmniejszyła się o 6,1% w porównaniu z rokiem poprzednim, a liczba korzystających z noclegów w tych obiektach wzrosła o 1,8%.

Dostępne statystyki wykazały, że dużym zainteresowaniem cieszyły się imprezy i wycieczki organizowane przez PTTK. W 2017 r. liczba członków tarnowskiego Oddziału PTTK w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 36 osób, tj. o 6,5%. Młodzież szkolna stanowiła 25,6% ogółu członków PTTK. Liczba kół i klubów pozostała niezmienną w porównaniu z 2016 r. i wynosiła 25. W omawianym roku w turystyce powszechnej liczba imprez i wycieczek była o 51,3% wyższa niż rok wcześniej, a liczba uczestników wzrosła o 31,6%.

Pod względem ochrony środowiska Tarnów należy do miast o dużej skali zagrożenia. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w Tarnowie wyemitowały w 2017 r. do atmosfery 8,5 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i 1134,2 tys. ton CO₂. W porównaniu z 2016 r. emisja szkodliwych gazów (bez CO₂) zwiększyła się o 0,5 tys. ton tj. o 6,6%. W zakresie emisji gazów cieplarnianych odnotowano w Tarnowie wzrost emisji dwutlenku węgla o 151,2 tys. ton, tj. 15,4% i wzrost emisji metanu o 9 ton, tj. o 40,9%.

Emisja szkodliwych pyłów z tarnowskich zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w 2017 r. wyniosła 347 ton tj. 4,8 ton/km² i zmniejszyła się w skali roku o 6,7%.

W 2017 r. całkowite zużycie wody w gospodarce narodowej wyniosło w Tarnowie 16,4 hm³ i w porównaniu z 2016 r. zwiększyło się o 6,7%.

W zakresie finansów publicznych w 2017 r. odnotowano niewielką poprawę. Dochody ogółem wyniosły 673 mln zł (o 9,0% więcej, niż przed rokiem), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało kwotę 6125 zł. Z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło 120 mln zł (o 9 mln zł więcej, niż w 2016 r.), a z tytułu podatku dochodowego CIT – podobnie, jak przed rokiem – 7 mln zł. Wśród dochodów odnotowano 16 mln zł pochodzących z funduszy unijnych, co stanowiło 2,3% łącznych dochodów miasta (w 2016 r. było 9 mln zł, czyli 1,5%).

Z budżetu rozdysponowano ogółem 675 mln zł (o 8,7% więcej, niż w 2016 r.), czyli przeciętnie 6141 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wydatki majątkowe (prawie w całości przeznaczone na inwestycje) stanowiły 9,9% ogólnych wydatków (przed rokiem 9,0%), a prace skierowane były na poprawę infrastruktury drogowej i rewitalizację terenów rekreacyjnych i obiektów sportowych na terenie miasta. Nie zmieniły się też najważniejsze kierunki wydatków według działań klasyfikacji budżetowej. Nadal najwięcej środków (łącznie 70,8% całego budżetu) przekazano na finansowanie transportu i łączności, oświaty i wychowania oraz na wsparcie rodzin i pomoc społeczną.

Korzystne zmiany obserwowano w zakresie działalności gospodarczej. W Tarnowie na koniec grudnia 2017 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło wzrost o 0,9% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Uwzględniając formę prawną największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne (69,0%). W Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi, a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,0%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (74,8%).

W 2017 r. w rejestrze REGON zarejestrowano 917 nowych podmiotów, tj. o 24 więcej (2,7%) w porównaniu z rokiem poprzednim.

W omawianym okresie wyrejestrowano 766 podmiotów, tj. o 60 mniej (7,3%) w porównaniu z liczbą wyrejestrowanych podmiotów w 2016 r.

Spośród 1,2 tys. nowych podmiotów zarejestrowanych w 2010 r. w rejestrze REGON w Tarnowie, po siedmiu latach, czyli do końca 2017 r. nadal prowadziło działalność 48,5% podmiotów.

Executive summary

In 2017, the population of the city of Tarnów constituted over 3% of the total number of inhabitants of the Małopolskie voivodship. The declining trend of the number of inhabitants, maintained since 1997, has been still deepening. According to the balance sheet of Statistics Poland, the number of population in 2017 amounted to 109.7 thousand and in comparison with 2016, it decreased by 0.4%. With regard to the maximum in 1996 (122.4 thousand), the city's population diminished by 10.4%.

In the discussed year, the number of deaths still exceeded the number of births and the natural increase was minus 136 persons. Despite the increase in the number of registration in 2017 compared to 2016, the balance of permanent migration was still negative and amounted to minus 398 persons.

According to Webb's demographic typology⁴, Tarnów was qualified to the group of demographically inactive powiats reaching the type F, which means a negative birth rate with a negative, but not lower (in absolute value) migration balance.

Apart depopulation, the demographic phenomenon in Tarnów is high rate in population aging. According to the classification of powiats by economic age groups (the so-called Osanna Triangle)⁵ – Tarnów was classified as type VI, which means demographic aging, because the share of children and youth was lower than the average in the voivodship (18.9%) by 3.2 pp, and the share of people in post-working age by 4.6 pp higher than the average in the voivodship (19.6%).

In addition to unfavorable changes in the age structure of the population, an increase in the value of indicators of old age and intergenerational support as well as a high median age was observed in Tarnów. In the last seven years, the old age indicator increased from 0.78 in 2010 to 1.12 in 2017. Intergenerational support indicator, which specifies the number of people aged 85 and more per 100 people aged 50-64, in comparison with 2010, has nearly doubled. Among powiats and cities with powiat status in the Małopolskie voivodship, in 2017 the population in Tarnów was statistically the oldest – the median age amounted to 43.2 compared to 42.8 in the previous year.

In 2017, compared to 2016, more couples, i.e., by 1.2% married, and 7.2% less couples divorced.

At the end of 2017, 40 thousand persons were working in Tarnów, i.e. by 0.5% less than in 2016. The average paid employment, which was calculated from the total number of employees hired on the basis of an employment contract, in 2017 in Tarnów amounted to 33.5 thousand persons and in comparison with 2016 was higher by 1.7%.

As of the end of 2017, there were 3.3 thousand unemployed residents of Tarnów registered in the Powiat Labour Office, i.e. 16.5% less than in 2016, and this was another, fifth year of decline in the number of the unemployed. The registered unemployment rate at the end of 2017 was also at the lowest level during six years and amounted to 5.9% compared to 7.1% a year earlier.

Average monthly wages and salaries in 2017 amounted to 3947 zł and were higher than in the previous year by 4.1%.

According to data for December 2017, the median retirement pension from the Social Insurance Institution system amounted in Tarnów to 1823 zł, and 20.3 thousand persons received a retirement pension. The median disability pension from the Social Insurance Institution system for December 2017 amounted to 1035 zł and was charged to 2.3 thousand persons, and the survivor's pension amounted to 1616 zł (3.8 thousand persons).

In 2017, on average, monthly 4.9 thous. families benefited from family benefits, by 0.3% less than in 2016. However, the total amount of benefits paid, i.e. 23.4 million zł, increased by 7.4% in comparison with the previous year.

In 2017, a child raising benefit was paid for every second child in Tarnów, what was the implementation of the "Family 500 plus" program. Support on this account covered on average monthly 6 thousand families who received child raising benefits for the total amount of 54.4 million zł.

⁴ See methodological/general notes, p. 79.

⁵ As above.

A favourable situation was observed in the field of municipal infrastructure. The length of the water supply, sewage and gas networks increased slightly. The number of active water and sewage connections leading to buildings and the number of gas connections has also increased. In comparison with the previous year, the average water consumption per capita increased (in 2017 it amounted to 34.8 m³), as gas from the network (1821.6 kWh) and electricity (586.1 kWh).

In 2017, housing conditions improved compared to the previous year. The average number of persons per dwelling and per room decreased with the simultaneous increase in the useful floor area per person. Dwelling stocks of Tarnów at the end of 2017 amounted to 43.6 thousand dwellings with a total useful floor area of 2781.0 thous. m², in which there were 157.0 thous. rooms.

The average useful floor area at the end of 2017 was 63.8 m², while a dwelling had 3,60 rooms.

The situation in dwelling construction in Tarnów deteriorated compared to the previous year. In 2017, on the area of the city of Tarnów 202 dwellings with a total area of 22.2 thousand m² were completed, i.e. 63 dwellings less than in 2016. The rate of the dwelling construction in 2017 amounted to 1.8 and was lower than the voivodship's average (5.9).

In the field of education in the 2017/2018 school year, compared to the previous year, there was an increase of almost 5% in the number of pre-primary education units, and the number of children in these institutions increased by 2.3%. The number of places in nursery schools increased by 2.5%.

In the 2017/2018 school year, after the introduction of the education reform, i.e. extension of primary school education to 8 years and liquidation of lower secondary schools, the number of students in primary schools in comparison to the previous school year increased by 1067 persons, i.e. by 17.5%. Due to the lack of first grades, the number of students in lower secondary schools in the 2017/2018 school year decreased compared to the previous year by 1131 persons, i.e. by 32.5%. In 43 upper lower secondary schools, in the 2017/2018 school year, there were 5.9% more persons than a year earlier. The most popular among the youth were general secondary schools and technical secondary schools, attended by about 87% students of all upper lower secondary schools. The number of students in vocational schools in comparison to the previous school year increased by 2.2%.

In the academic year 2017/2018, the number of students at three universities in Tarnów (including branches of universities from Kraków and Nowy Sącz) increased by 2.6% compared to the previous year. However, it was observed that in full-time studies the number of students decreased by 3.5%. In the total number of about 5.2 thousand full-time students accounted for 65%.

Inhabitants of the city could benefit from medical help in two hospitals. The number of out-patient health care facilities in 2017 in comparison with the previous year increased by 2.8%, whereas there was a drop in consultations provided by them by 0.4%.

In 2017, the Municipal Social Welfare Centre in Tarnów provided assistance to 2.6 thousand households with a total of 5.4 thousand persons. In comparison with 2016, the number of these households decreased by almost 6%, while at the same time less by 8.4% persons benefited from social assistance. In Tarnów in 2017, there were 11 stationary social welfare facilities that had a total of 619 places available. There were four 24-hour care and education centres for children and youth, in which 45 children were in care. Moreover, there were 85 foster families in Tarnów with 105 children.

Activities of the Tarnów cultural institutions allowed the city residents to benefit from a wide range of services. In the Ludwik Solski theatre, the audience had at their disposal 430 seats in the auditorium in three permanent halls. In 2017, 301 performances were staged. The number of audience at performances in 2017 increased by 350 persons, i.e. by 0.6% compared to the previous year. In cinemas, in 2017, the number of screenings increased three times and amounted to 13 thousand, which in turn increased the number of audience in cinemas to 363.5 thousand. Libraries recorded a drop in readers by 2.9% compared to 2016, as well as a decrease in loans at the level of 2.8% during the year.

In Tarnów, you can take advantage of the availability of tourist accommodation establishments. In 2017, there were 12 tourist facilities, that is, 1 accommodation facility less than a year earlier. The number of beds

decreased by 6.1% compared to the previous year, and the number of tourists accommodated in these facilities increased by 1.8%.

According to available statistics, events and trips organized by PTTK were of great interest. In 2017, the number of members of the Tarnów Branch of PTTK in comparison with the previous year increased by 36 people, i.e. by 6.5%. School children and youth constituted 25.6% of all PTTK members. The number of circles and clubs remained unchanged compared to 2016 and amounted to 25. In the discussed year in general tourism the number of events and trips was 51.3% higher than in the previous year, and the number of participants increased by 31.6%.

In respect of environmental protection, Tarnów belongs to cities with a large scale of threat. In 2017 in Tarnów plants of significant nuisance to air quality emitted to the atmosphere 8.5 thousand tons of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) and 1134.2 thousand tons of CO₂. In comparison with 2016, the emission of noxious gases (excluding CO₂) increased by 0.5 thousand tons, i.e. by 6.6%. In terms of greenhouse gas emissions, it was recorded in Tarnów an increase of carbon dioxide emissions by 151.2 thousand tons, i.e. by 15.4%, and an increase of methane emissions by 9 tons, i.e. by 40.9%.

The emission of harmful particulates from the Tarnów plants, particularly noxious for the environment in 2017, amounted to 347 tons, i.e. 4.8 tons/km² and decreased annually by 6.7%.

In 2017, total consumption of water in the national economy amounted to 16.4 hm³ in Tarnów and compared to 2016, it increased by 6.7%.

In the area of public finances, a slight improvement was recorded in 2017. The total revenue amounted to 673 million zł (by 9.0% more than a year before), which, calculated per capita, gave the amount of 6125 zł. The PIT tax was added to the budget in the amount of 120 million zł (by 9 million zł more than in 2016), and the CIT income tax – similarly to the previous year – 7 million zł. Among revenue there was 16 million zł from EU funds, which accounted for 2.3% of the city's total revenue (in 2016, it was 9 million zł, or 1.5%).

A total of 675 million zł was allocated from the budget (by 8.7% more than in 2016), that is on average 6141 zł calculated per capita. Property expenditure (almost entirely allocated for investments) accounted for 9.9% of total expenditure (9.0% a year before), and work was directed at improving road infrastructure and revitalizing recreational areas and sports facilities in the city. The most important directions of expenditure according to sections of the budget classification have not changed. Still the most funds (in total 70.8% of the entire budget) were transferred to finance transport and communication, education as well as to support families and social welfare.

Favourable changes were observed in economic activity. In Tarnów at the end of December 2017, 11.5 thousand entities of the national economy conducted economic activity, what constituted an increase of 0.9% compared to the previous year.

Taking into account the legal form, the largest share of all registered entities were natural persons (69.0%). In Tarnów, the dominant type of economic activity was services, and their share in the total number of entities (81.0%) shaped at a higher level than the average in the Małopolskie voivodship (74.8%).

In 2017, 917 new entities were registered in the REGON register, i.e. more by 24 (2.7%) compared to the previous year.

In the discussed period, 766 entities were removed from the register, i.e. less by 60 (7.3%) compared to the number of deregistered entities in 2016.

Among the 1.2 thousand new entities registered in 2010 in the REGON register in Tarnów, after seven years, i.e. by the end of 2017, 48.5% of entities continued their activity.

Rozdział 1. Sytuacja demograficzna

Chapter 1. Demographic situation

1.1. Stan ludności i przyczyny jego zmienności

1.1. Size of population and its variability

Zgodnie z typologią demograficzną według Webba, Tarnów – miasto na prawach powiatu – zakwalifikował się do grupy powiatów nieaktywnych demograficznie osiągając typ F, który oznacza ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie mniejszym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji.

Według prognozy GUS, liczba ludności miasta nadal będzie stopniowo spadać, a od 2030 r. spadek ten znacznie się pogłębi.

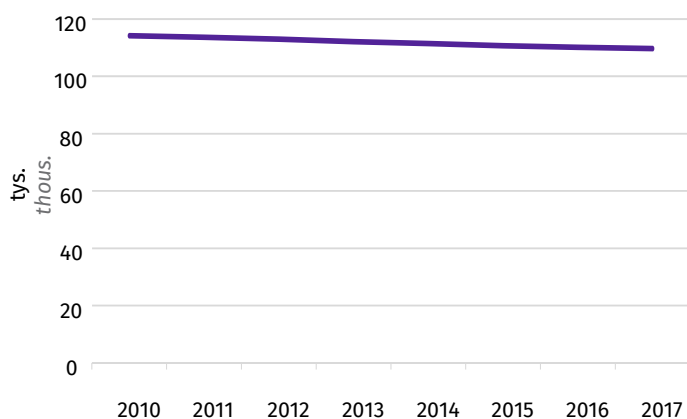
Od 20-tu lat, obserwuje się w Tarnowie ubytek liczby ludności. W 1996 r. odnotowano najwyższą liczbę mieszkańców, tj. 122,4 tys. osób. W 2017 r. według typologii Webba⁶ Tarnów należał do grupy powiatów nieaktywnych demograficznie. W dniu 31 XII 2017 r. liczba ludności wynosiła 109,7 tys. osób. W porównaniu z 1996 r. zmniejszyła się o 10,4%, a w stosunku do poprzedniego roku ubyło 0,4% mieszkańców miasta.

Roczny przyrost rzeczywisty, na który złożyły się ujemne wartości przyrostu naturalnego i salda migracji stałej oraz dodatnia różnica w saldach migracji czasowych wynosił minus 460 osób.

Wykres 1. Liczba ludności

Stan w dniu 31 XII

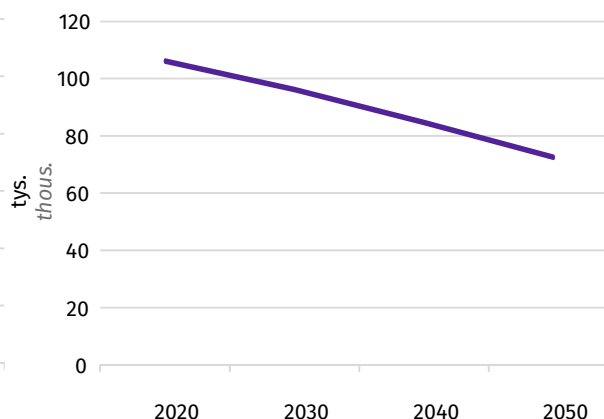
Chart 1. Number of population
As of 31 XII

Wykres 2. Prognoza liczby ludności

Stan w dniu 31 XII

Chart 2. Population projection
As of 31 XII

Ostatnia prognoza ludności dla powiatów, miast na prawach powiatu oraz podregionów na lata 2014–2050 r.⁷, przewiduje, że w ciągu najbliższych trzech lat roczne tempo spadku liczby ludności Tarnowa utrzyma się na dotychczasowym poziomie, a znaczne pogłębienie spadku będzie następować po 2030 r. W 2017 r. w relacji do 2050 r. liczba ludności miasta może obniżyć się nawet o ponad 33%.

⁶ Patrz uwagi metodologiczne/ogólne str. 75.

⁷ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-dla-powiatow-i-miast-na-prawie-powiatu-oraz-podregionow-na-lata-2014-2050-opracowana-w-2014-r-,5,5.html>

Do głównych przyczyn stopniowego zmniejszania się liczby ludności Tarnowa należy ujemny przyrost naturalny spowodowany nadwyżką liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Pomimo wzrostu liczby urodzeń w 2017 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym, przyrost naturalny nadal nie osiągnął wartości dodatniej (minus 136 osób).

Drugą przyczyną ubytku liczby ludności jest obserwowana od wielu lat liczba wymeldowań przewyższająca liczbę zameldowań, która powoduje wartości ujemne salda migracji stałej. Pomimo wzrostu liczby zameldowań w 2017 r. w porównaniu z 2016 r., saldo migracji stałej w dalszym ciągu było ujemne (minus 398 osób).

W dalszym ciągu utrzymujące się na niskim poziomie dodatnie saldo migracji czasowej nie rekompensuje ujemnego salda migracji stałej.

W 2017 r. udział liczby ludności miasta w ogólnej liczbie mieszkańców województwa małopolskiego stanowił 3,2% wobec 3,3% w 2016 r. Obserwowana tendencja spadkowa liczby ludności z roku na rok powoduje stopniowe zmniejszenie gęstości zaludnienia. W analizowanym roku gęstość zaludnienia w Tarnowie wynosiła 1515 osób/km² wobec 1521 osób/km² w 2016 r.

1.2. Struktura ludności według płci i ekonomicznych grup wieku

1.2. Structure of population by sex and economic age groups

W 2017 r. zgodnie z klasyfikacją powiatów według ekonomicznych grup wieku (tzw. Trójkąt Osanna), Tarnów zaliczono do typu VI, który oznacza starzenie się demograficzne.

Utrzymująca się tendencja wzrostowa współczynników: obciążenia demograficznego, starości i wsparcia międzypokoleniowego oraz wysoka mediana wieku były potwierdzeniem postępującego procesu starzenia się mieszkańców miasta.

Pod względem struktury ludności według płci, w Tarnowie obserwowano przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. W 2017 r. w Tarnowie liczba kobiet wyniosła 57,8 tys. kobiet, czyli o ponad 6 tys. więcej niż mężczyzn. Kobiety stanowiły blisko 53% ogólnej liczby mieszkańców, a współczynnik feminizacji w porównaniu z poprzednim rokiem utrzymał się na takim samym poziomie i wynosił 112 kobiet na 100 mężczyzn. Biorąc pod uwagę roczniki, w 2017 r. największa przewaga kobiet widoczna była w rocznikach starszych. Na 100 mężczyzn w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej) przypadało 214 kobiet w wieku 60 lat i więcej.

W omawianym roku struktura ludności według ekonomicznych grup wieku po raz kolejny uległa niekorzystnym zmianom.

W 2017 r. zgodnie z klasyfikacją powiatów według ekonomicznych grup wieku (tzw. Trójkąt Osanna)⁸, Tarnów zaliczono do typu VI, który oznacza starzenie się demograficzne, ponieważ udział dzieci i młodzieży był mniejszy od przeciętnego w województwie małopolskim (18,9%) o 3,2 p. proc., a udział osób w wieku poprodukcyjnym wyższy o 4,6 p. proc. niż przeciętny w województwie (19,6%).

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 17,2 tys. osób. W porównaniu z 2016 r. udział dzieci i młodzieży w wieku 17 lat i mniej w ogólnej liczbie ludności nie zmienił się i wynosił 15,7%. W stosunku do 2010 r. obserwowano spadek udziału tej grupy wiekowej o 1,2 p. proc.

Ludność w wieku produkcyjnym liczyła 65,9 tys. Udział tej populacji w ogólnej liczbie ludności wynosił 60,1% wobec 60,8% w 2016 r. W porównaniu z 2010 r. udział tej zbiorowości obniżył się o 4,3 p. proc.

Od lat, niekorzystnie wpływa na sytuację demograficzną miasta wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji. W 2017 r. w grupie tej odnotowano 26,6 tys. osób, która stanowiła 24,2% ogólnej zbiorowości wobec 23,5% w 2016 r. W stosunku do 2010 r. udział tej grupy wiekowej wzrósł o 5,5 p. proc.

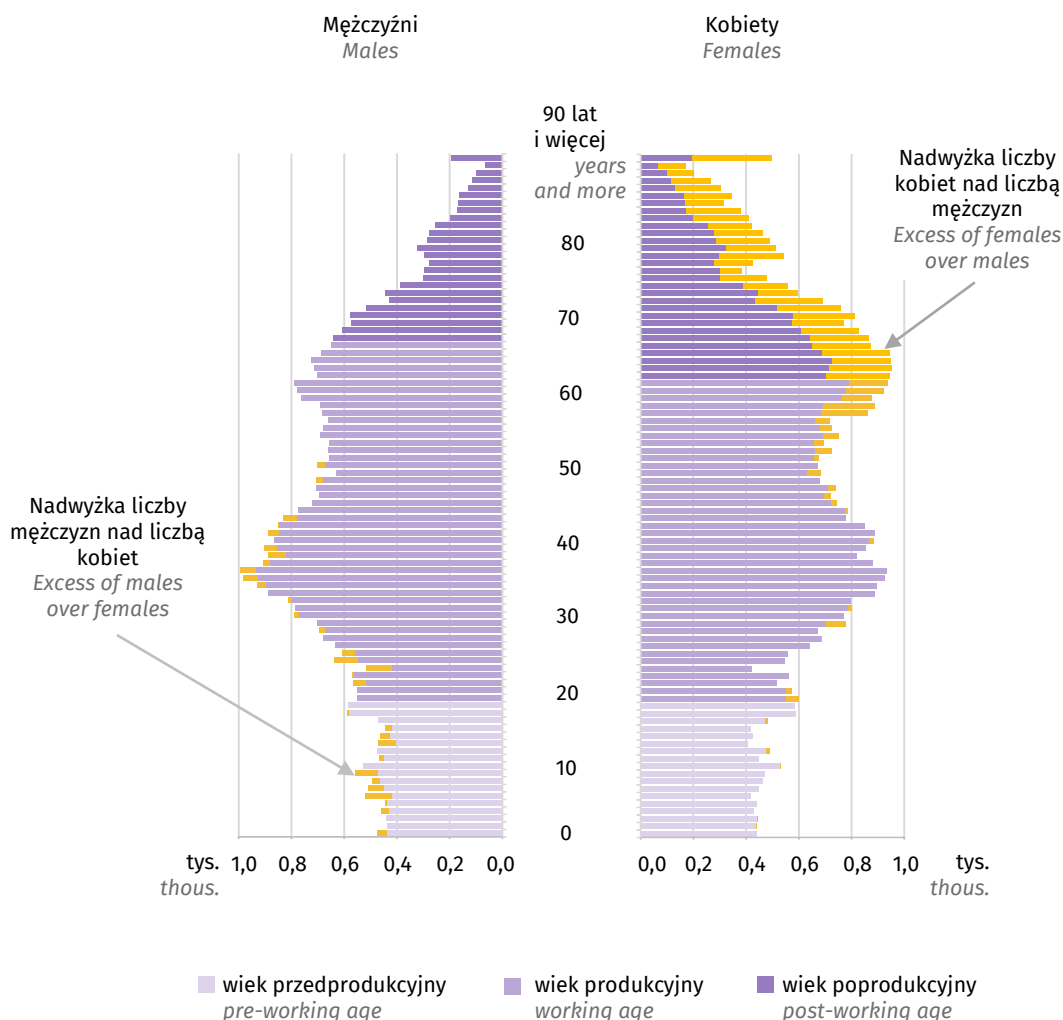
⁸ Patrz uwagi metodologiczne/ogólne str. 75.

Wykres 3. Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku (piramida wieku) w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 3. Population by sex and economic age groups (pyramid of the century) in 2017

As of 31 XII

Niekorzystne zmiany zachodzące w ekonomicznych grupach wieku odzwierciedlił współczynnik obciążenia demograficznego, który w 2017 r. wynosił 66 osób wobec 64 osób w 2016 r. W omawianym roku w stosunku do 2010 r. poziom współczynnika obciążenia demograficznego był wyższy o 11 osób.

Na potrzeby tego opracowania, według prognozy GUS-u, obliczono wartość współczynnika dla 2050 r. Wynik jest niekorzystny, ponieważ liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym będzie wynosić 94 osoby i w porównaniu z 2017 r. wartość współczynnika może wzrosnąć nawet o blisko 30 osób.

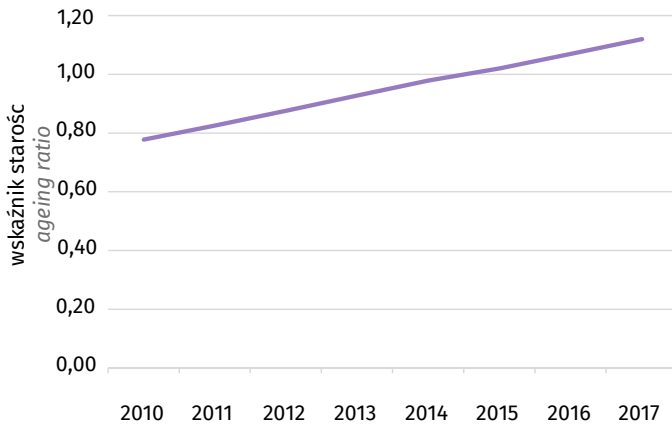
Obserwowane niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności, a także między innymi wzrost wartości wskaźników: starości, wsparcia międzypokoleniowego oraz wysoka mediana wieku, potwierdzają postępujący proces starzenia się mieszkańców Tarnowa.

Z roku na rok poziom wskaźnika starości wzrasta. W 2017 r. wskaźnik starości⁹ w Tarnowie wynosił 1,12. Dla porównania w 2016 r. osiągnął wartość 1,07, a w 2010 r. 0,78.

Wykres 4. Wskaźnik starości

Stan w dniu 31 XII

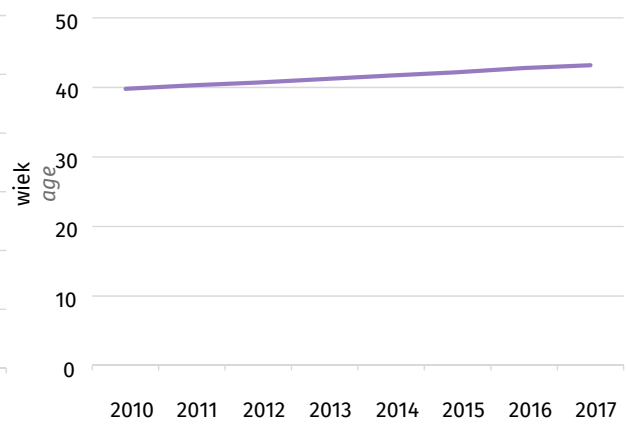
Chart 4. Ageing ratio
As of 31 XII

Wykres 5. Mediana wieku ludności

Stan w dniu 31 XII

Chart 5. Median of age of population
As of 31 XII

Tendencję wzrostową obserwowano także w poziomie wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego. W 2017 r. wskaźnik wynosił 11 osób. Oznacza to, że 11 osób w wieku 85 lat i więcej przypadało na 100 osób w wieku 50–64 lata – potencjalnie będącymi ich dziećmi. Poziom wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego w 2017 r. w porównaniu z 2010 r. wzrósł blisko 2-krotnie.

Spośród powiatów i miast na prawach powiatu województwa małopolskiego, w 2017 r. ludność w Tarnowie była statystycznie najstarsza – mediana wieku wynosiła 43,2 lata wobec 42,8 lat w 2016 r. W porównaniu z 2010 r. Tarnowianie byli starsi o 3 lata i 4 miesiące.

1.3. Przyrost naturalny

1.3. Natural increase

Od lat, obserwuje się ujemne wartości przyrostu naturalnego, które spowodowane zostały nadwyżką liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Utrzymująca się od dwóch lat tendencja wzrostowa liczby urodzeń w dalszym ciągu nie gwarantuje dodatniego przyrostu naturalnego.

W 2017 r. przyrost naturalny był ujemny i wynosił minus 136 osób wobec minus 63 osoby w 2016 r. W porównaniu z 2010 r. jego wartość obniżyła się blisko 14-krotnie.

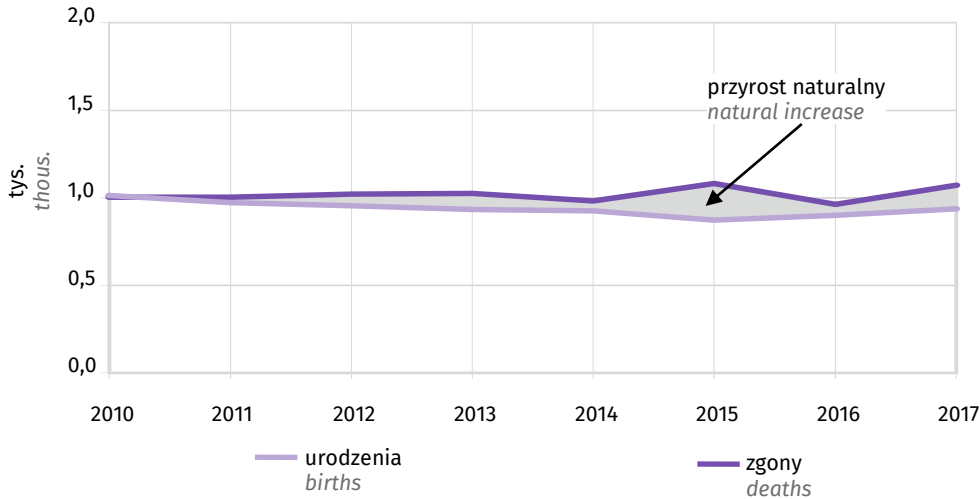
W omawianym roku współczynnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności wynosił minus 1,2‰ wobec minus 0,6‰ w 2016 r.

⁹ Obliczono według definicji obowiązującej do 31 XII 2017 r.

Zgodnie z prognozowaną liczbą urodzeń i zgonów¹⁰ do 2050 r., na potrzeby tego opracowania obliczono przyrost naturalny. Według uzyskanych danych najprawdopodobniej w najbliższych latach przyrost naturalny w Tarnowie nie osiągnie wartości dodatnich. W 2020 r. prognozuje się, że jego wartość wyniesie minus 366, a w 2050 r. ponad 2-krotnie niższą.

Wykres 6. Ruch naturalny

Chart 6. Vital statistics

1.4. Urodzenia i dzietność kobiet

1.4. Births and female fertility

Obserwowana malejąca tendencja liczby urodzeń uległa korzystnej zmianie. Od dwóch lat obserwuje się wzrost liczby urodzeń żywych.

W 2017 r. w porównaniu do poprzedniego roku współczynnik dzietności wzrósł, lecz w dalszym ciągu utrzymał się poniżej dolnej granicy stabilnego rozwoju demograficznego.

W 2017 r. urodziło się 937 dzieci, tj. o 4,2% więcej w porównaniu z 2016 r. Współczynnik urodzeń na 1 tys. ludności wynosił 8,5‰ wobec 8,1‰ w 2016 r.

Biorąc pod uwagę kolejność urodzenia dziecka u matki, najwięcej – tj. 45,6% w ogólnej liczbie urodzeń stanowiły urodzenia pierwsze.

W ostatnich latach obserwowano przesunięcie wieku matek rodzących z 25–29 lat na 30–34 lata. Urodzenia w wieku matek 30–34 lata w 2017 r. stanowiły 39,3% w ogólnej liczbie urodzeń.

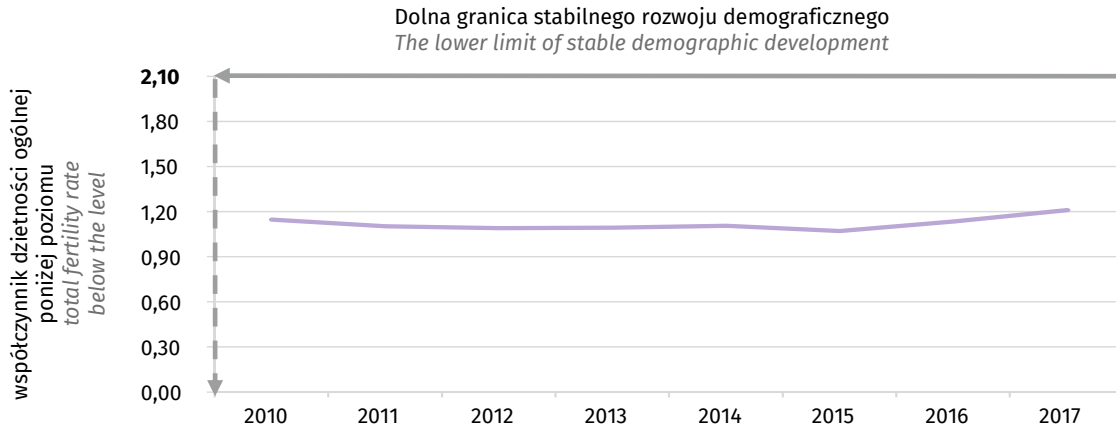
Biorąc pod uwagę liczbę urodzeń według płci, w 2017 r. w Tarnowie urodziło się 482 chłopców, tj. o 27 więcej niż dziewczynek.

Rok 2017 r. był kolejnym, w którym poziom urodzeń nie gwarantował prostej zastępowalności pokoleń. Podstawową miarą w ocenie jego stopnia jest współczynnik dzietności ogólnej, który powinien kształtować się na poziomie od 2,10 do 2,15, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15–49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. Wówczas wielkość ta staje się korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. W 2017 r., w Tarnowie współczynnik dzietności wynosił 1,21 wobec 1,13 w 2016 r. i nadal nie osiągnął wartości optymalnej.

¹⁰ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-dla-powiatow-i-miast-na-prawie-powiatu-oraz-podregionow-na-lata-2014-2050-opracowana-w-2014-r-,5,5.html>

Wykres 7. Współczynnik dzietności ogólnej

Chart 7. Total fertility rate

Dodatkowym niekorzystnym czynnikiem był spadek liczby kobiet w wieku 15–49 lat. W 2017 r. populacja ta liczyła 25,2 tys. kobiet. Dla porównania, w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o blisko 11%.

1.5. Umieralność**1.5. Mortality**

W 2017 r. liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń. Zmarło więcej kobiet niż mężczyzn. Podobnie jak w całym kraju główną przyczyną zgonów były choroby układu krążenia i nowotwory.

Utrzymująca się od kilku lat w Tarnobrzegu nadwyżka liczby zgonów nad liczbą urodzeń powoduje ujemne wartości przyrostu naturalnego. W 2017 r. zmarło 1,1 tys. osób, tj. 11,5% więcej w porównaniu z 2016 r. Współczynnik zgonów na 1 tys. ludności wynosił 9,8‰ wobec 8,7‰ w 2016 r.

Najwięcej zgonów odnotowano wśród osób w wieku 70 lat i więcej. Stanowiły one 70,4% ogólnej liczby zgonów. Przez kilka lat obserwowano nadumieralność liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, natomiast w 2017 r. zmarło o 12,9% więcej kobiet niż mężczyzn.

Prowadzone statystyki zgonów ujmują także zgony niemowląt. W 2017 r. odnotowano 5 zgonów wobec 2 zgonów w 2016 r. W omawianym roku współczynnik zgonów niemowląt na 1 tys. urodzeń żywych wynosił 5,3‰ wobec 2,2‰ w 2016 r.

Podobnie jak w całym kraju głównymi przyczynami zgonów mieszkańców Tarnobrzegu były choroby układu krążenia i nowotwory. W 2016 r.¹¹ w ogólnej liczbie zgonów, która wynosiła blisko 1,0 tys., zgony z wymienionych przyczyn stanowiły razem 74,2%.

¹¹ Ze względu na prowadzone szczegółowe analizy dotyczące przyczyn zgonów, prezentacja danych ulega wydłużeniu do 1 roku. W związku z tym w niniejszym opracowaniu podano dane za 2016 r. Użyte nazewnictwo poszczególnych chorób lub ich grup jest zgodne z X-Rewizją Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych.

1.6. Trwanie życia

1.6. Life expectancy

W miastach podregionu tarnowskiego obserwuje się krótszą długość życia statystycznego mężczyzny niż statystycznej kobiety.

Dane statystyczne dotyczące trwania życia opracowywane są wyłącznie w podziale na podregiony. Dla przybliżenia ważności tematu, w niniejszym opracowaniu zaprezentowano dane w miastach podregionu tarnowskiego. Swoim zasięgiem podregion tarnowski obejmuje 12 miast w powiatach: brzeskim, dąbrowskim, tarnowskim łącznie z Tarnowem – miastem na prawach powiatu.

W 2017 r. udział ludności Tarnowa w ludności miast podregionu wynosił 64,9%. W miastach podregionu obserwuje się krótszą długość życia mężczyzny niż statystycznej kobiety. W analizowanym roku różnica pomiędzy trwaniem życia kobiet a trwaniem życia mężczyzn wynosiła 6,2 lat wobec 7,3 lat w 2016 r.

W 2017 r. przeciętna długość życia mężczyzny w miastach podregionu tarnowskiego wynosiła 76,1 lat, w porównaniu z 2010 r. wzrosła o ponad 1 rok. Kobiety żyły znacznie dłużej od mężczyzn, przeciętna długość życia kobiet wynosiła 82,3 lata i w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 7 miesięcy.

1.7. Małżeństwa

1.7. Marriages

Korzystnym zjawiskiem był wzrost liczby zawieranych małżeństw. Małżeństwa wyznaniowe stanowiły największy odsetek w ogólnej liczbie zawartych małżeństw.

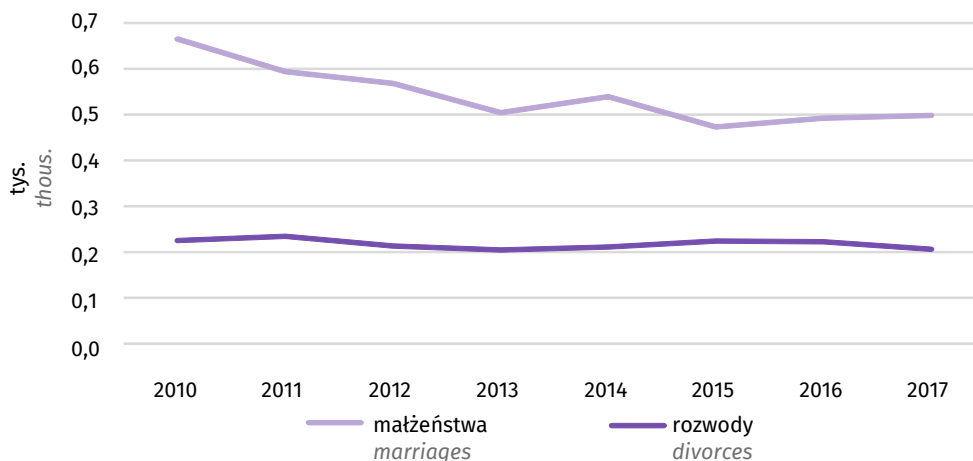
Od kilku lat, liczba rocznie zawieranych małżeństw oscyluje wokół 500 par. W 2017 r. decyzję o zawarciu związku małżeńskiego podjęło 498 par, tj. o 1,2% więcej w porównaniu z ubiegłym rokiem, natomiast mniej o ponad 25% w stosunku do 2010 r.

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r., współczynnik małżeństw na 1 tys. ludności nie zmienił się i wynosił 4,5‰.

Najczęściej na zawarcie związku małżeńskiego decydowały się osoby w wieku 25–29 lat. W ogólnej liczbie zawartych małżeństw kobiety w tym wieku stanowiły 47,0%, a mężczyźni 34,9%.

Wykres 8. Małżeństwa i rozwody

Chart 8. Marriages and divorces

W 2017 r. małżeństwa wyznaniowe, tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowiły 61,4% wszystkich zawartych małżeństw wobec 61,6% w 2016 r. W porównaniu z 2010 r. udział małżeństw wyznaniowych w ogólnej liczbie małżeństw obniżył się o ponad 6 p. proc

1.8. Rozwody¹² i separacje¹³

1.8. Divorces¹² and separations¹³

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem liczba rozwodów obniżyła się. Najczęściej rozwodziły się kobiety w wieku 30-34 lata, a mężczyźni w wieku 35-39 lat.

W ostatnich latach obserwowano zmienne tendencje w liczbie rozwiedzionych par. W 2017 r. odnotowano 206 rozwodów, tj. o 7,2% mniej niż w 2016 r. Współczynnik rozwodów na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej wynosił 2,3‰ wobec 2,5‰ w 2016 r.

W 2017 r. większość rozwodów, tj. blisko 71% orzeczono z powództwa żony.

Biorąc pod uwagę wiek w momencie wniesienia powództwa, najczęściej rozwodziły się kobiety w wieku 30-34 lata, stanowiąc 21,4% w ogólnej liczbie rozwodów. Rozwodzący się mężczyźni byli starsi, tj. w wieku 35-39 lat i stanowili 20,9% w ogólnej liczby rozwodów w 2017 r.

W 2017 r. orzeczono 11 separacji. W porównaniu z poprzednim rokiem ich liczba wzrosła o 4. Przeważały separacje orzeczone prawomocnym wyrokiem sądu z powództwa żony, które stanowiły blisko 73% ogólnej liczby separacji.

1.9. Migracje

1.9. Migration

W 2017 r. liczba wymeldowań przewyższyła liczbę zameldowań powodując ujemne saldo migracji stałej. Za granicę na pobyt stały wymeldowało się z Tarnowa o ponad 4 razy więcej osób niż się zameldowało.

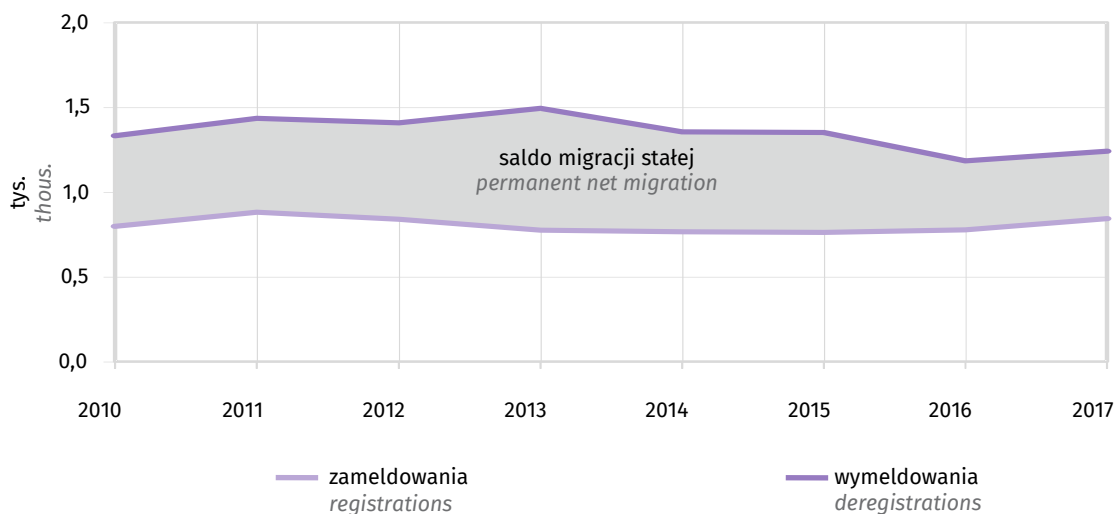
Ruch wędrowniczy to drugi czynnik, który obok przyrostu naturalnego ma bezpośredni wpływ na liczbę ludności danego obszaru.

Od kilku lat, w Tarnowie utrzymuje się ujemne saldo migracji stałej, które spowodowane jest nadwyżką liczby wymeldowań nad liczbą zameldowań. W 2017 r. z miasta wymeldowały się 1244 osoby, zameldowało 846 powodując ujemne ogólne saldo migracji, które wynosiło minus 398 osób. Ogólne saldo migracji na 1 tys. ludności wynosiło minus 3,6‰ wobec minus 3,7‰ w 2016 r.

Biorąc pod uwagę kierunki migracyjne, w ruchu wewnętrznym, do Tarnowa napłynęło 790 osób: z miast – 269 osób, ze wsi – 521 osób. Odpływ ludności przewyższył napływ o 218 osób. Na stałe miejsce zamieszkania ludność miasta częściej wybierała obszary wiejskie (647 osób) niż inne miasta (361 osób).

¹² Dane o rozwodach orzeczonych podano według miejsca zamieszkania powoda – strony, która wniosła powództwo o rozwód.
Data on divorced divorce were given according to the plaintiff's place of residence – the party who filed for divorce.

¹³ Według województwa, w którym zniesiono separacje.
According to the province, in which the separations were lifted.

Wykres 9. Migracje stałe^aChart 9. Permanent migration^a

a Na wykresie 9 prezentowane dane za 2015 r. zgodnie z tabelą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r. Powodem była niedostateczna jakość danych (brak kompletności) za 2015 r.

a Chart 9 presents data for 2015 in accordance with the balance table including international migration for 2014. The reason was the insufficient quality of data (lack of completeness) for 2015.

Znaczący wpływ na zmienność zjawiska ma migracja za granicę. Warto zaznaczyć, że dane dotyczące migracji zagranicznych opracowane na podstawie bilansów stanu i struktury ludności nie obejmują wszystkich emigrantów i imigrantów. Powodem jest niedokonywanie formalności związanych z zameldowaniem i wymeldowaniem przez osoby migrujące przy znacznym swobodnym przepływie ludności.

W 2017 r. za granicę na pobyt stały wymeldowało się 236 osób, tj. o ponad 4 razy więcej niż się zameldowało.

W analizowanym roku saldo migracji zagranicznej na 1 tys. ludności wynosiło minus 1,6‰ wobec minus 1,8‰ w 2016 r.

Ruch wędrownikowy ludności to nie tylko migracje stałe, ale także migracje czasowe. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. na pobyt czasowy trwający ponad 3 miesiące, w Tarnowie podobnie jak w 2016 r. zarejestrowano blisko 2 tys. osób, chociaż najprawdopodobniej skala zjawiska była wyższa od zgłoszeń w ewidencji ludności.

W Tarnowie zarejestrowano 1,7 tys. osób czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania, tj. o 4,7% mniej niż w 2016 r.

Saldo migracji czasowej, które wynika z różnicy zameldowań na pobyt czasowy, a czasowo nieobecnych w miejscu stałego zameldowania ponad 3 miesiące, było dodatnie i wynosiło plus 258 osób.

Rozdział 2. Rynek pracy

Chapter 2. Labour market

2.1. Pracujący

2.1. Employed persons

W 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba pracujących.

W omawianym roku dwie najliczniejsze grupy pracujących to pracownicy sektorów ekonomicznych: Przemysł i Budownictwo (sektor II) i Pozostałe usługi (sektor V).

Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy, zatem w liczbie pracujących ujęci są nie tylko pracujący w Tarnowie mieszkańcy miasta, ale też dojeżdżający do pracy do Tarnowa mieszkańcy innych miast i gmin. Analizowana zbiorowość pracujących obejmuje osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nie obejmuje natomiast zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób¹⁴.

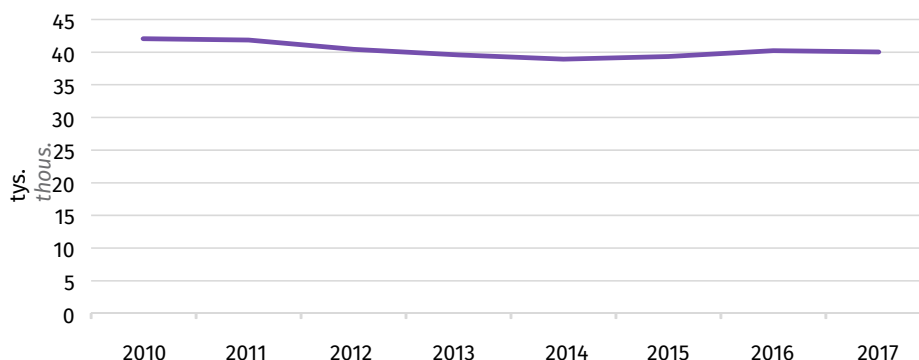
Po obserwowanym w latach 2011–2014 spadku liczby pracujących w Tarnowie i niewielkim wzroście w latach 2015–2016, w ostatnim analizowanym roku nastąpił spadek liczby pracujących.

Wykres 10. Pracujący

Stan w dniu 31 XII

Chart 10. Employed persons

As of 31 XII

W końcu 2017 r. liczba pracujących w Tarnobrzegu wynosiła 40,0 tys. osób i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 0,5%, tj. o 0,2 tys. osób. W porównaniu z 2010 r. liczba pracujących w 2017 r. była niższa o 4,8% tj. o 2,0 tys. osób.

W analizowanej zbiorowości w 2017 r. było 19,2 tys. kobiet i w porównaniu z końcem 2016 r. ich liczba nie uległa zmianie. Udział kobiet wśród pracujących w Tarnobrzegu w 2017 r. wynosił 48,0%, wobec 47,7% w roku poprzednim. Warto zaznaczyć, że do 2015 r. udział kobiet w populacji pracujących systematycznie wzrastał.

¹⁴ Dane o pracujących w małych podmiotach gospodarczych (z badania reprezentacyjnego SP-3) są uogólniane tylko do poziomu województwa, a dane łącznie z pracującymi w rolnictwie indywidualnym za 2017 r. są szacowane i będą dostępne w późniejszym terminie m.in. w publikacji „Województwo Małopolskie 2018 – Podregiony, Powiaty, Gminy”.

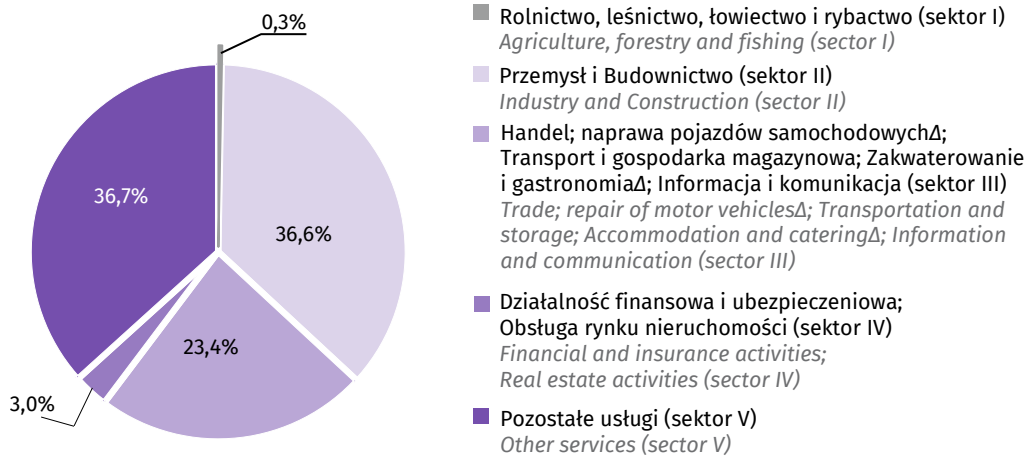
Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uległa niewielkim zmianom. Większe różnice są widoczne w dłuższym okresie czasu. Uwagę zwraca powolny spadek udziału sektora II na rzecz sektorów „usługowych” – III i V.

Wykres 11. Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 11. Structure of the employed persons by economic sectors in 2017

As of 31 XII

W 2017 r. dwie najliczniejsze grupy stanowili pracownicy II i V sektora ekonomicznego. W V sektorze określanym jako pozostałe usługi pracowało 14,7 tys. osób, stanowiąc 36,7% ogółu pracujących, natomiast w II sektorze ekonomicznym obejmującym sekcje „przemysłu” i Budownictwo pracowało 14,6 tys. osób – 36,6% analizowanej zbiorowości. Kolejną grupę 9,4 tys. osób, tj. 23,4% ogólnej liczby pracujących stanowili pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora. W IV sektorze obejmującym sekcje w dziedzinie działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze nieruchomości w omawianym okresie pracowało 1,2 tys. osób, stanowiąc 3,0% omawianej zbiorowości. Najmniej – 0,3% ogółu pracujących osób pracowało w I sektorze, czyli w obszarze rolnictwa, rybactwa i gospodarki leśnej. W stosunku do 2016 r. odnotowano przesunięcia struktury między sektorami. Zwiększył się udział pracujących w II sektorze o 0,7 p. proc. i o 0,1 p. proc. w sektorze V, natomiast odsetek pracujących w III sektorze zmniejszył się o 0,9 p. proc.

2.2. Zatrudnieni

2.2. Paid employment

Przeciętne zatrudnienie¹⁵, które liczone jest z ogółu zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w 2017 r. w Tarnowie wynosiło 33,5 tys. osób i w porównaniu z 2016 r. było wyższe o 1,7%, tj. o 0,5 tys. osób. W łącznej liczbie pracujących zatrudnieni na podstawie stosunku pracy stanowili ponad 95%, zatem struktury tej zbiorowości kształtują się podobnie jak w populacji pracujących. Także zmiany w zbiorowości zatrudnionych następowały w tych samych kierunkach i z podobnym natężeniem jak w opisanym wcześniej populacji pracujących.

¹⁵ Patrz uwagi metodologiczne/ogólne str. 76.

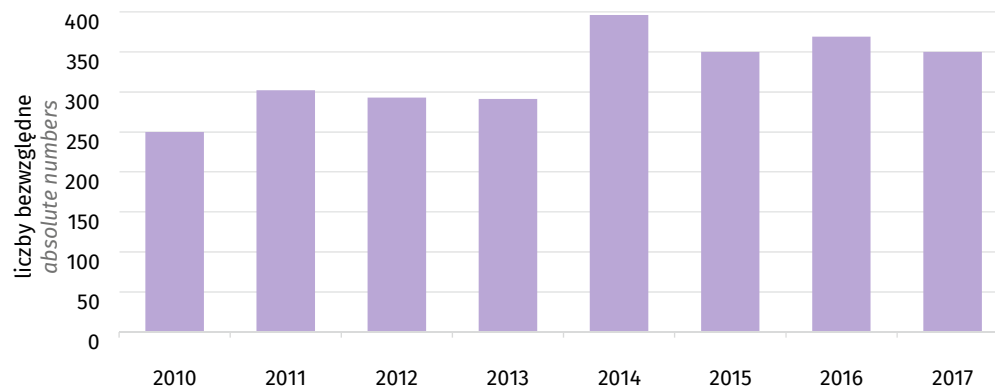
2.3. Poszkodowani w wypadkach przy pracy

2.3. Persons injured in accidents at work

Wśród pracujących w Tarnowie w 2017 r. w wypadkach przy pracy zostało poszkodowanych 350 osób wobec 369 poszkodowanych w 2016 r., tj. o 5,1% mniej. Z ogólnej liczby pracujących, którzy ulegli wypadkom w 2017 r. dwie osoby poniosły śmierć. Dla porównania tak tragiczne w skutkach wypadki przy pracy miały miejsce w 2016 r. (1 osoba) i w 2011 r. (3 osoby).

Wykres 12. Poszkodowani w wypadkach przy pracy

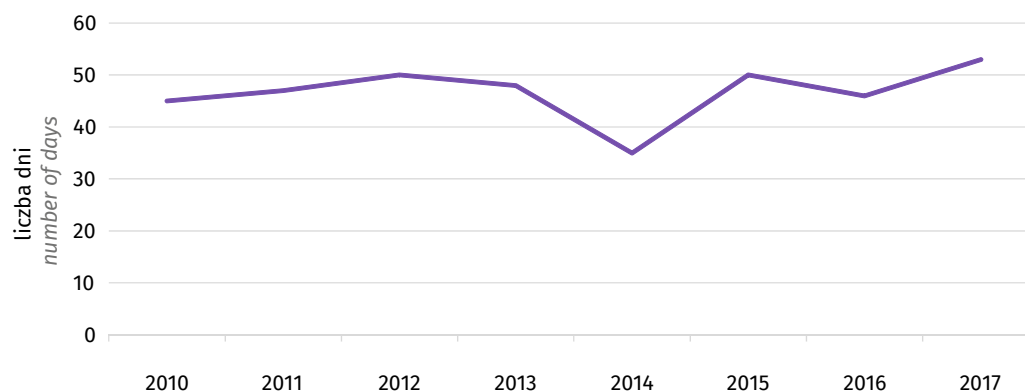
Chart 12. Persons injured in accidents at work

Ciężkość wypadków mierzona średnią liczbą dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w 2017 r. była większa w porównaniu z 2016 r. i wynosiła 53 dni na osobę.

Wykres 13. Liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego

Chart 13. Number of days of inability to work per person injured

Liczba dni niezdolności do pracy w 2017 r. z powodu zaistniałych wypadków wyniosła 18,7 tys. dni i w porównaniu z 2016 r. była wyższa o 11,0%.

2.4. Bezrobocie rejestrowane

2.4. Registered unemployment

Rok 2017 był kolejnym rokiem, w którym obserwowano mniejszą liczbę bezrobotnych oraz obniżenie stopy bezrobocia.

Wzrósł udział liczby bezrobotnych kobiet w ogólnej populacji. Liczba ofert pracy zmniejszyła się.

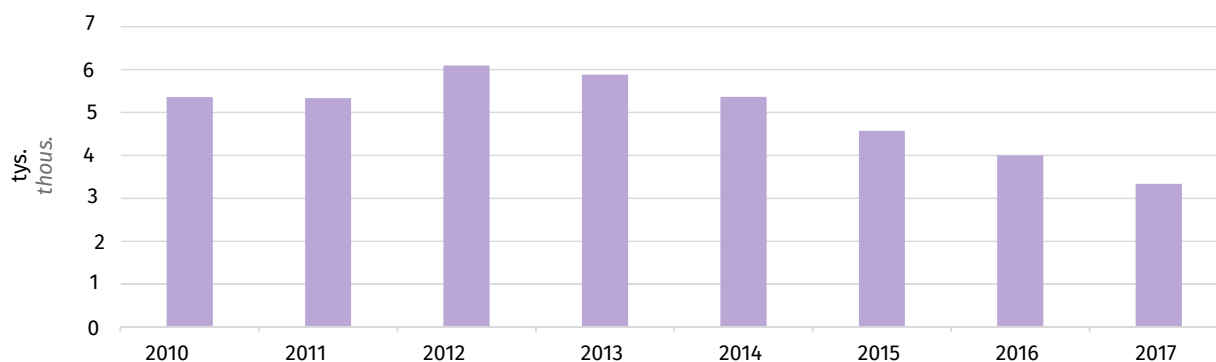
Obserwowano spadek liczby i udziału osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie według stanu w końcu grudnia 2017 r. zarejestrowanych było 3,3 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, tj. o 16,5%, czyli o 660 osób mniej niż rok wcześniej. Był to kolejny, piąty rok spadku liczby bezrobotnych. Od 2012 r., kiedy poziom bezrobocia w Tarnowie według stanu w końcu roku był najwyższy w ostatniej dekadzie, liczba bezrobotnych zmniejszyła się o ponad 45%.

Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

Chart 14. Registered unemployed persons
As of 31 XII

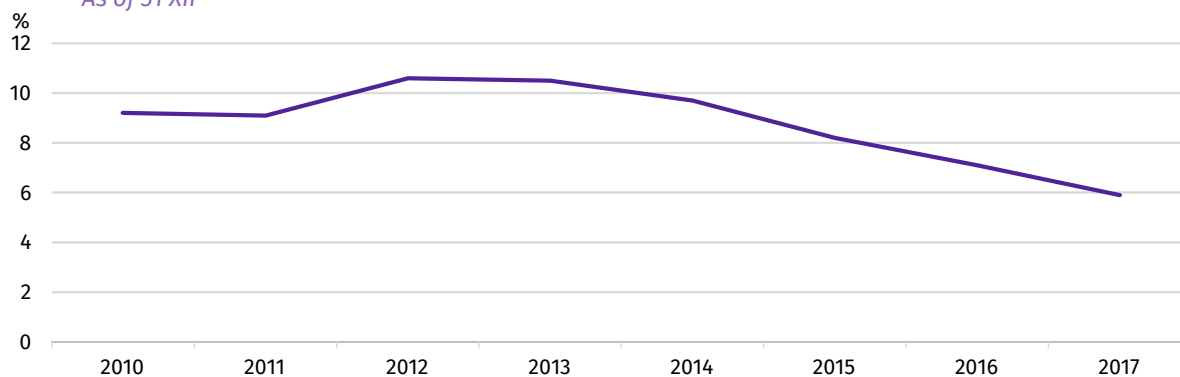

Stopa bezrobocia rejestrowanego, oznaczająca udział osób bezrobotnych w populacji aktywnych zawodowo ukształtowała się w Tarnowie na najniższym poziomie od 2010 r.

Wykres 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 XII

Chart 15. Registered unemployment rate
As of 31 XII

W końcu 2017 r. omawiany wskaźnik wynosił 5,9%, i był o 1,2 p. proc. mniejszy niż rok wcześniej, a w porównaniu z 2012 r. – mniejszy o 4,7 p. proc.

Spadek liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia wystąpił także w pozostałych miastach na prawach powiatu. Dla porównania, w Nowym Sączu liczba bezrobotnych w 2017 r. wynosiła 1,9 tys. osób, a stopa bezrobocia – 4,1%. W Krakowie bezrobotnych było 13,0 tys. osób, natomiast stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 2,8%.

W populacji bezrobotnych w Tarnowie większość stanowiły kobiety. W końcu 2017 r. było ich 2,1 tys. (w porównaniu z 2016 r. mniej o 0,3 tys. osób), a udział wynosił 61,9% wobec 60,3% rok wcześniej. Od 2012 r. pomimo spadku liczby bezrobotnych kobiet o blisko 39%, ich udział w populacji ogółem systematycznie wzrastał i w 2017 r. w porównaniu z 2012 r. był wyższy o 6,4 p. proc.

Bezrobotni dotychczas niepracujący, tj. 387 osób, stanowili 11,6% wszystkich bezrobotnych mieszkańców miasta zarejestrowanych w końcu grudnia 2017 r. Bez żadnych kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych było 581 osób, tj. 17,4% ogółu bezrobotnych. Od początku dekady obserwowany był stopniowy spadek liczby osób obu grup bezrobotnych. W stosunku do stanu z końca grudnia 2016 r. ich liczebność zmniejszyła się odpowiednio o: 18,4% i 14,3%.

Prawo do zasiłku dla bezrobotnych w końcu 2017 r. posiadało 330 osób, tj. blisko 10% omawianej zbiorowości. W końcu grudnia 2017 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, ich udział wzrósł o 0,2 p. proc.

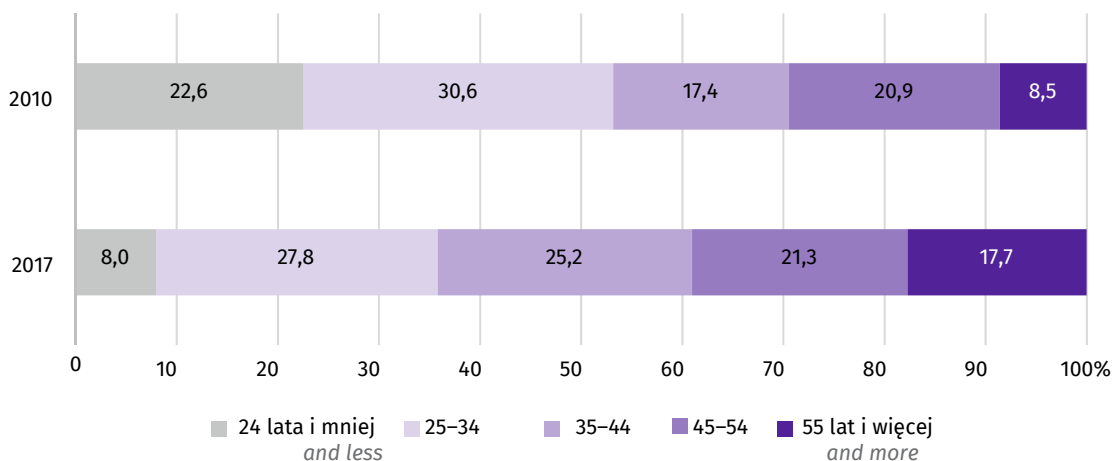
Podobnie jak w latach poprzednich, podaż pracy w Tarnowie w 2017 r. nadal była minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. W ciągu całego roku pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 5600 ofert pracy, o 53 oferty mniej niż w roku poprzednim. Na koniec grudnia 2017 r. oferowano 294 miejsca pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 11 bezrobotnych (w 2016 r. – 16 osób).

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych od kilku lat stopniowo spada liczba i udział osób niepełnosprawnych. W końcu 2017 r. niepełnosprawni (373 osoby) stanowili 11,2% ogółu analizowanej zbiorowości bezrobotnych wobec 11,4% w 2010 r. (611 osób).

W strukturze bezrobotnych według grup wieku w 2017 r. wystąpiły niewielkie zmiany w porównaniu z 2016 r. Udział bezrobotnych w wieku 35–44 lata wzrósł o 2,0 p. proc., a zmniejszył się udział osób w wieku poniżej 25 lat o 1,4 p. proc. oraz osób w grupie wieku 55 lat i więcej o 1,2 p. proc. W porównaniu z 2010 r. w strukturze według grup wieku, o blisko 15 p. proc. zmniejszył się udział osób do 25 roku życia, a zwiększył się udział bezrobotnych w grupie wieku 35–44 lata i osób powyżej 55 lat i więcej, odpowiednio o 7,8 p. proc. i o 9,2 p. proc.

Wykres 16. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według grup wieku

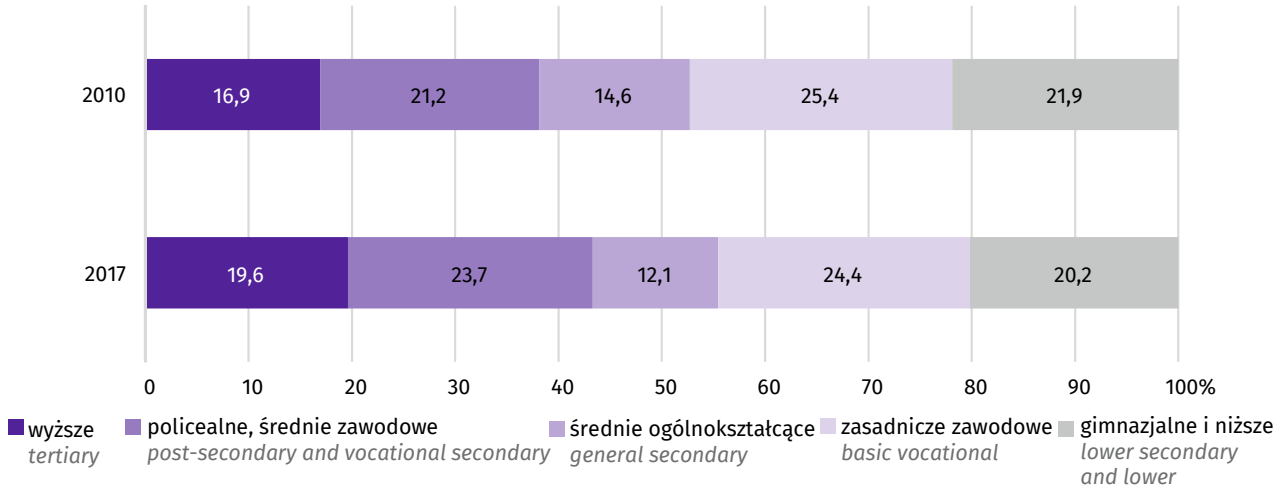
Chart 16. Structure of registered unemployed persons by groups of age

Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia w 2017 r. kształtowała się podobnie jak w 2016 r. Utrzymały się niektóre tendencje z poprzednich lat, szczególnie rosnący udział osób z wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym.

Wykres 17. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według poziomu wykształcenia

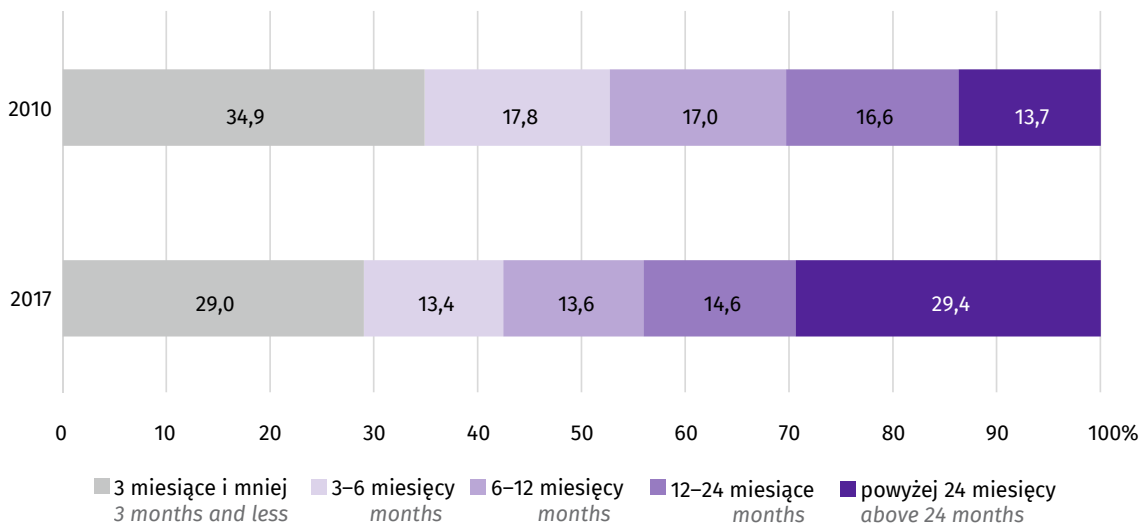
Chart 17. Structure of registered unemployed persons by educational level

Pomimo rosnącej liczby ofert, trudności ze znalezieniem pracy miały zarówno osoby bezrobotne stosunkowo młode, z niskim poziomem wykształcenia i niewielkimi kwalifikacjami, jak również osoby w wieku około 60 lat, choć z wieloletnim doświadczeniem zawodowym. Zbiorowość mieszkańców Tarnowa, którzy pozostawali w rejestrze bezrobotnych dwa lata i dłużej w porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się o 17,5% i w końcu 2017 r. liczyła 984 osoby. Udział tej grupy w zbiorowości zarejestrowanych bezrobotnych ogółem wynosił 29,5%, w końcu 2017 r. i w ciągu czterech lat (od grudnia 2013 r.) wzrósł o ponad 10 p. proc.

Wykres 18. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy

Chart 18. Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment

Opisani bezrobotni wraz z osobami pozostającymi bez pracy od 12 do 24 miesięcy to w uproszczeniu „długotrwale bezrobotni”, którzy w końcu 2017 r. stanowili 44,0% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Tarnowa, a ich udział w porównaniu z 2010 r. wzrósł o blisko 14 p. proc.

Rozdział 3. Wynagrodzenia, świadczenia społeczne

Chapter 3. Wages and salaries, social benefits

3.1. Wynagrodzenia

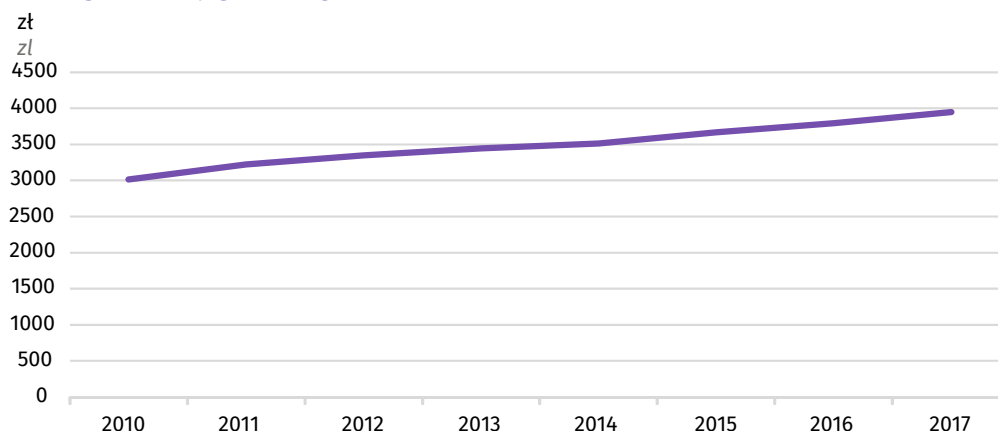
3.1. Wages and salaries

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Obserwowano zmniejszenie się odchylenia najwyższej i najniższej średniej płacy od przeciętnego wynagrodzenia według rodzajów działalności.

Głównym źródłem utrzymania ludności są wynagrodzenia, czyli dochody z pracy najemnej. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zakładach pracy w Tarnowie¹⁶ w 2017 r. wynosiło 3947 zł i nominalnie było wyższe niż w 2016 r. o 156 zł, tj. o 4,1%. Realnie, czyli po uwzględnieniu wskaźnika inflacji przeciętne wynagrodzenie rok do roku wzrosło o 2,0%.

Wykres 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

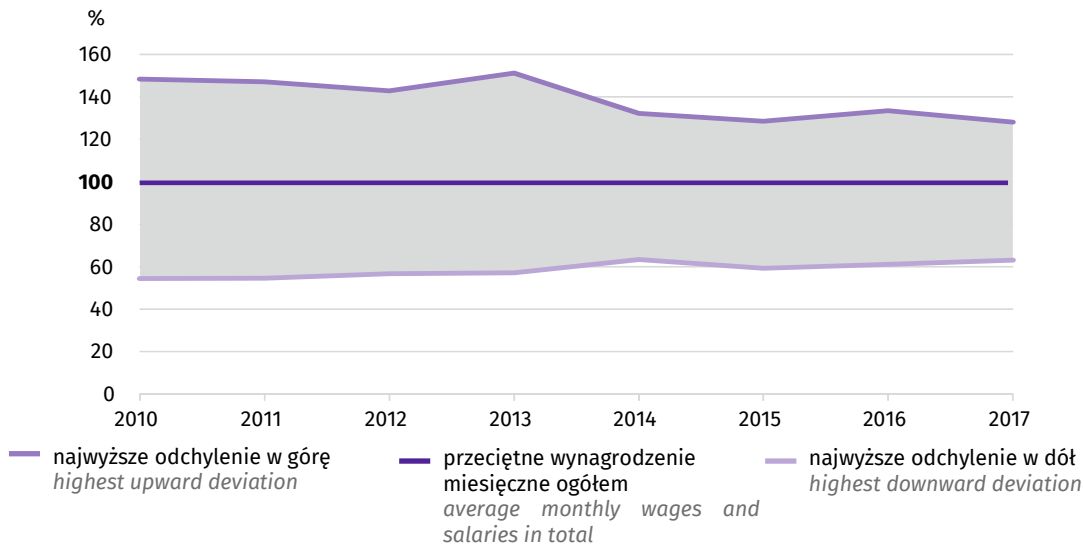
Chart 19. Average monthly gross wages and salaries

Od 2010 r. w Tarnowie utrzymuje się wzrostowa tendencja przeciętnej płacy, chociaż dynamika tego wzrostu była różna; najwyższa – 107,0 w 2011 r. licząc rok do roku poprzedniego, a najniższa – 101,9 w 2014 r. Przeciętne wynagrodzenie w Tarnowie od początku obserwacji znajduje się pomiędzy średnią w Krakowie i Nowym Sączu. W 2017 r. przeciętne wynagrodzenie w tych miastach wynosiło odpowiednio 4966 zł i 3578 zł.

Najwyższe przeciętne wynagrodzenie w 2017 r. w Tarnowie – 5063 zł, czyli wyższe od średniej płacy w mieście o 28,3% ukształtowało się w podmiotach zgrupowanych w sekcji Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, a najniższe – 2489 zł, (co stanowiło 63,1% średniej płacy w Tarnowie), w podmiotach prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii. Rozpiętość w odchyleniu płacy maksymalnej i minimalnej od przeciętnego wynagrodzenia w mieście w 2017 r. wynosiła 65,2 p. proc., wobec 72,5 p. proc. w 2016 r. Rozpiętość między maksymalnym odchyleniem (w górę i w dół) od średniej płacy w Tarnowie w analizowanym roku była najniższa od 2010 r., w którym wynosiła ponad 94 p. proc.

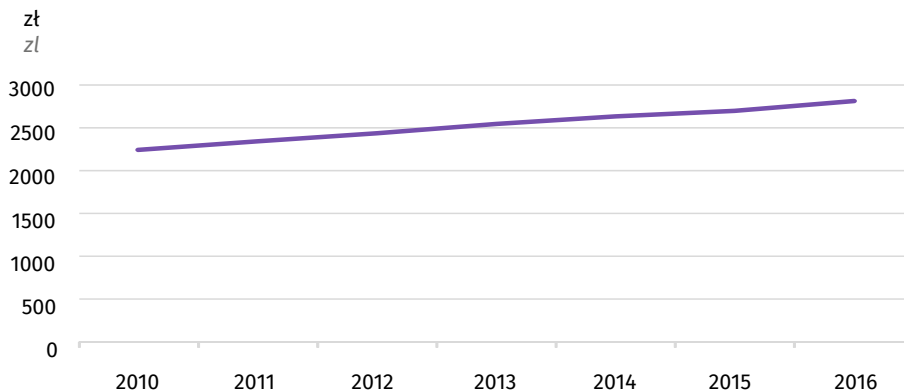
¹⁶ Ujmowanych z zastosowaniem metody przedsiębiorstw tzw. podmiotowej. Oznacza to, że zlokalizowane w Tarnowie oddziały wieloczęściowych podmiotów, nie są uwzględniane, jeżeli siedziba podmiotu jest poza Tarnowem.

Wykres 20. Odchylenie najwyższej i najniższej średniej płacy od przeciętnego wynagrodzenia*Chart 20. Deviation of the highest and the lowest average pay from the average remuneration*

Jak zaznaczono wcześniej, przeciętne miesięczne wynagrodzenie dotyczy osób zatrudnionych w zakładach pracy w Tarnowie. Źródłem informacji o poziomie dochodów mieszkańców miasta (m.in. z tytułu wynagrodzeń) są systemy administracyjne Ministerstwa Finansów¹⁷.

Zbiór jednostkowych danych o podatku dochodowym od osób fizycznych umożliwił obliczenie mediany rocznych przychodów z tytułu wynagrodzeń. Mediana ta za 2016 r. wyniosła 33,8 tys. zł, oznacza to, że z ogółu 33,6 tys. mieszkańców Tarnowa, którzy w 2016 r. uzyskali przychód z tytułu wynagrodzeń, 16,8 tys. osób osiągnęło przychód poniżej i tyle samo – powyżej tej kwoty.

Obliczona z powyższej mediany średnia miesięczna, (w uproszczeniu można uznać jako przeciętny miesięczny przychód z wynagrodzeń) za 2016 r. wyniosła 2816 zł i była o 4,2% wyższa niż rok wcześniej. Ta kwota uwzględnia wynagrodzenia mieszkańców miasta – podatników podatku dochodowego, zatrudnionych w zakładach pracy bez względu na wielkość i lokalizację tych zakładów, jest zatem bardziej zbliżona do rzeczywistych dochodów Tarnowian uzyskiwanych z pracy niż omawiane wyżej przeciętne miesięczne wynagrodzenie.

Wykres 21. Średnia miesięczna mediany rocznych przychodów mieszkańców z tytułu wynagrodzeń*Chart 21. Average monthly median of annual income of inhabitants from wages and salaries*

Dla porównania, wyliczony w ten sam sposób przeciętny miesięczny przychód z tytułu wynagrodzeń za 2016 r. w Krakowie i w Nowym Sączu wyniósł odpowiednio 3490 zł i 2596 zł.

¹⁷ Dane ze zbioru Ministerstwa Finansów prezentowane są z rocznym opóźnieniem, w związku z tym podano dane za 2016 r.

3.2. Emerytury i renty

3.2. Retirement and other pensions

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost mediany emerytury i renty rodzinnej z ZUS i KRUS.

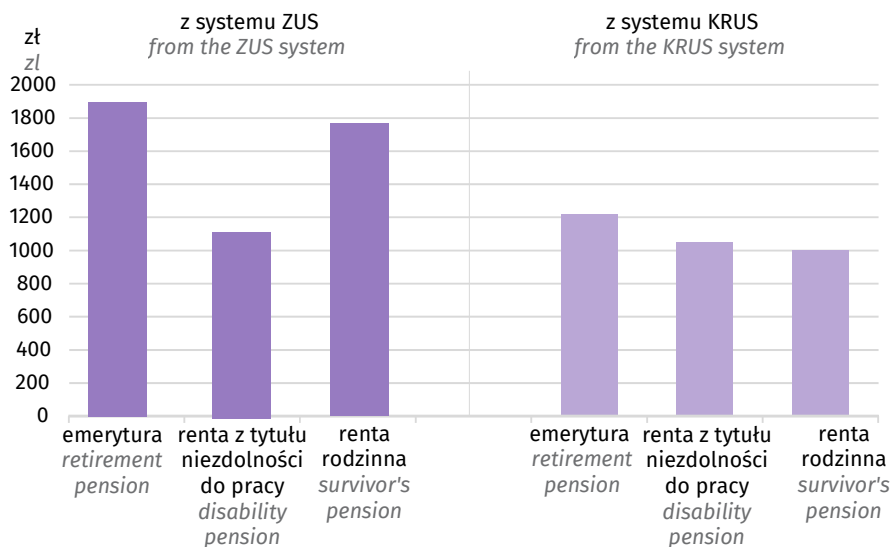
Odnotowano wzrost liczby emerytów oraz niewielki spadek liczby osób pobierających rentę z tytułu niezdolności do pracy z ZUS.

Dane o poziomie emerytur i rent według miejsca zamieszkania odbiorców tych świadczeń dostarczają systemy administracyjne ZUS i KRUS. Począwszy od 2013 r. instytucje te udostępniają na potrzeby statystyki publicznej szczegółowe zbiory danych. Systemy te zawierają zbiory danych jednostkowych: o świadczeniobiorcach – według stanu w końcu roku i oświadczeniach w ostatnim miesiącu roku, stąd jest możliwość wyliczenia miesięcznej mediany świadczeń – wskaźnika bliższego faktycznemu poziomowi emerytury lub renty, niż przeciętne świadczenie miesięczne.

Według danych za grudzień 2017 r. mediana emerytury z ZUS, pobieranej przez mieszkańców Tarnowa wynosiła 1902 zł i była o 0,5% wyższa niż w 2016 r. Mediana emerytury z KRUS wynosiła 1217 zł i w porównaniu z grudniem 2016 r. wzrosła o 0,9%. Mediana renty z ZUS, z tytułu niezdolności do pracy w grudniu 2017 r. ukształtowała się na poziomie 1128 zł i była niższa niż rok wcześniej o 2,0%, a mediana renty rodzinnej – 1766 zł i wzrosła w porównaniu z grudniem 2016 r. o 0,3%. Mediana świadczeń rentowych wypłaconych przez KRUS w grudniu 2017 r. wynosiła 1051 zł (renta z tytułu niezdolności do pracy) i 1000 zł (renta rodzinna) i wartości te wzrosły w stosunku do poprzedniego roku odpowiednio o: 1,0% i 13,3%.

Wykres 22. Mediana świadczeń emerytalno-rentowych z systemów ZUS i KRUS wypłaconych mieszkańcom w grudniu 2017 r.

Chart 22. Median of retirement pay or pension benefits from systems of ZUS and KRUS paid to inhabitants in December 2017

Według stanu w końcu grudnia 2017 r. wśród mieszkańców Tarnowa wyżej opisane świadczenia z systemu ZUS pobierało około 20,3 tys. emerytów i około 6,1 tys. rencistów, w tym ponad 3,8 tys. osób pobierało rentę rodzinną (głównie były to wdowy po zmarłych mężach). W porównaniu z grudniem 2016 r. wzrosła liczba emerytów, a wśród rencistów zanotowano niewielki spadek.

Wśród mieszkańców miasta liczba pobierających świadczenia z systemu KRUS była stosunkowo niewielka. W grudniu 2017 r. emeryturę rolniczą pobierało około 290 osób, a renty – około 220 osób, w tym blisko 84% stanowiły renty z tytułu niezdolności do pracy.

3.3. Świadczenia rodzinne

3.3. Family benefits

Celem świadczeń rodzinnych jest finansowe wsparcie rodziny, jeśli na jej utrzymaniu pozostało dziecko (dzieci) lub osoba niepełnosprawna (<https://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/swiadczenia-rodzinne/>).

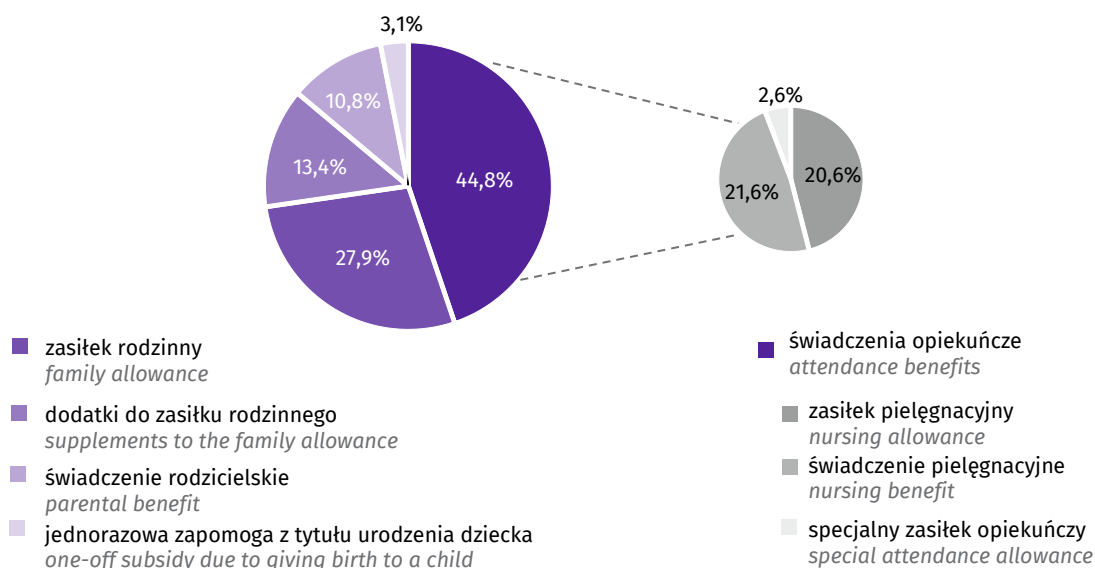
W 2017 r liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych nieznacznie zmniejszyła się, natomiast łączna kwota wypłaconych świadczeń wzrosła.

Ze świadczeń rodzinnych w Tarnowie średnio miesięcznie korzystało 4,9 tys. rodzin, tj. 0,3% mniej w porównaniu z 2016 r. Beneficjenci świadczeń rodzinnych w ciągu 2017 r. otrzymali świadczenia na łączną kwotę 23,4 mln zł, tj. o 7,4% wyższą niż w roku poprzednim.

Wydatki na świadczenia rodzinne obejmują dwie grupy. Pierwsza grupa to wydatki na: zasiłki rodzinne łącznie z dodatkami, świadczenia rodzicielskie i jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, czyli pomoc kierowana do rodzin z dziećmi. Wydatki te w 2017 r. stanowiły 55,2% wszystkich wydatków na świadczenia rodzinne. Druga grupa to wydatki na świadczenia opiekuńcze, czyli pomoc skierowana do osób niepełnosprawnych stanowiące 44,8% wydatków.

Wykres 23. Struktura wartości wypłaconych świadczeń rodzinnych w 2017 r.

Chart 23. Structure of family benefits paid in 2017

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

W 2017 r. zasiłków rodzinnych wypłacono na kwotę 6,5 mln zł, a na dodatki do tych zasiłków przeznaczono 3,1 mln zł. Wpłaty z tego tytułu stanowiły razem 41,3% ogólnej kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych. W porównaniu z rokiem poprzednim kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami wzrosła o 5,0%. Średnio miesięcznie w Tarnowie zasiłek rodzinny pobierało blisko 2,5 tys. rodzin, tj. o 1,1% mniej niż rok wcześniej.

W Tarnowie przeciętnie miesięcznie rodzice pobierali zasiłek rodzinny na 4,8 tys. dzieci, w tym na 4,4 tys. dzieci w wieku do lat 17. Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny stanowiły 25,7% ogólnej liczby dzieci w tym wieku. Dla porównania odpowiedni wskaźnik dla Krakowa wynosił 12,1%, dla Nowego Sącza – 32,3%, a średnio dla województwa małopolskiego – 31,5%.

Wśród rodzin, które w 2017 r. pobierały zasiłek rodzinny najczęściej – 40,4% pobierało zasiłek na jedno dziecko; 40,0% na dwoje; 14,0% na troje, a 5,6% na czworo i więcej dzieci. Rodziny pełne, tj. 1,7 tys. stanowiły 69,2% rodzin pobierających zasiłek rodzinny, pozostałe 0,8 tys. to rodziny niepełne, które stanowiły 30,8%. W 2017 r. w Tarnowie z zasiłków rodzinnych korzystało 306 rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, co stanowiło 12,3% wszystkich rodzin pobierających zasiłek rodzinny. Wśród rodzin pełnych rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym stanowiły 12,3%, natomiast wśród rodzin niepełnych odsetek ten również wyniósł 12,3%.

W 2017 r. jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. „becikowe” otrzymali rodzice na 735 dzieci, co stanowiło 78,4% ogółu urodzonych dzieci w Tarnowie. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek o 5,6% liczby wypłaconych zapomóg z tego tytułu.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. W Tarnowie ze świadczenia rodzicielskiego skorzystało w 2017 r. średnio miesięcznie 230 rodzin, o ponad 26% więcej niż w roku poprzednim.

W 2017 r. świadczenia opiekuńcze obejmujące: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy wypłacono na kwotę 10,5 mln zł, tj. o 6,9% więcej niż w 2016 r. W Tarnowie średnio miesięcznie świadczenia opiekuńcze pobierało 3,0 tys. osób, tj. o 1,0% mniej niż rok wcześniej.

Wprowadzone w 2017 r. jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, (Program „Za życiem”) (<https://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/program-za-zyciem/>) przyznano w Tarnowie dla 14 dzieci na łączną kwotę 56 tys. zł.

3.4. Świadczenie wychowawcze

3.4. Child raising benefit

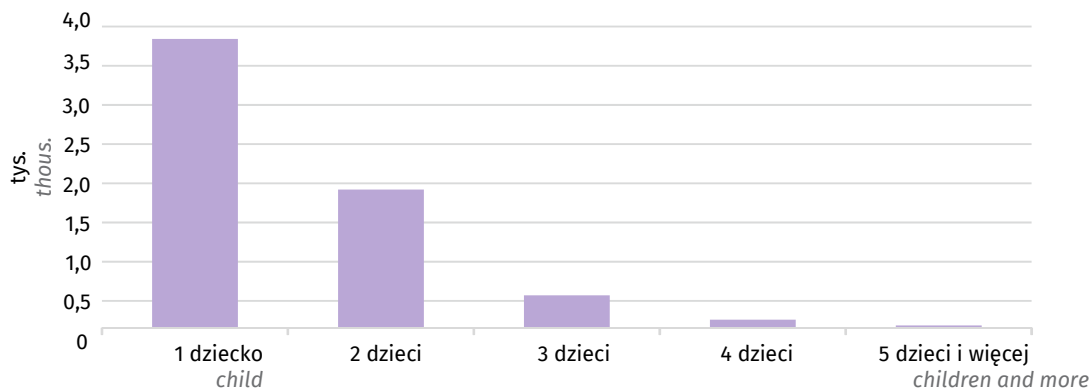
Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

W 2017 r. na co drugie dziecko w Tarnowie zostało wypłacone świadczenie wychowawcze, będące realizacją programu „Rodzina 500 plus” (<https://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/rodzina-500-plus/>).

Średnio miesięcznie wypłacono w Tarnowie 9,1 tys. świadczeń wychowawczych na łączną kwotę 54,4 mln zł. Wsparciem z tego tytułu objęto średnio miesięcznie 6 tys. rodzin. W 2017 r. świadczenie wychowawcze na jedno dziecko pobierało 61,5% rodzin, na dwoje dzieci – 29,4%; na troje – 6,9%, na czworo i więcej dzieci – 2,2%.

Wykres 24. Rodziny pobierające świadczenie wychowawcze według liczby dzieci, na które pobierały świadczenie w 2017 r.

Chart 24. Families receiving child raising benefit according to the number of children they receive benefit in 2017

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Świadczenie w wysokości 500 zł rodzice otrzymują niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dzieci do ukończenia przez nie 18. roku życia. W przypadku rodzin z dochodem poniżej 800 zł netto na osobę (lub 1200 zł netto w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnosprawnego) wsparcie można otrzymać także na pierwsze lub jedyne dziecko. W Tarnowie średnio miesięcznie 3,5 tys. rodzin pobierało świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, w tym 373 rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym.

Rozdział 4. Infrastruktura komunalna

Chapter 4. Municipal infrastructure

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej wzrosła. Zwiększyła się także liczba czynnych połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych oraz liczba połączeń gazowych. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosło średnie zużycie wody, energii elektrycznej i gazu z sieci.

4.1. Sieć wodociągowa

4.1. Water supply system

W Tarnowie w ostatnich latach utrzymuje się nieznaczny wzrost inwestycji w zakresie infrastruktury techniczno-sanitarnej. Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej zwiększyła się z 291,6 km w 2010 r. do 317,3 km w 2017 r. W porównaniu z 2016 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci wodociągowej zwiększyła się o 0,8 km, tj. o 0,3%.

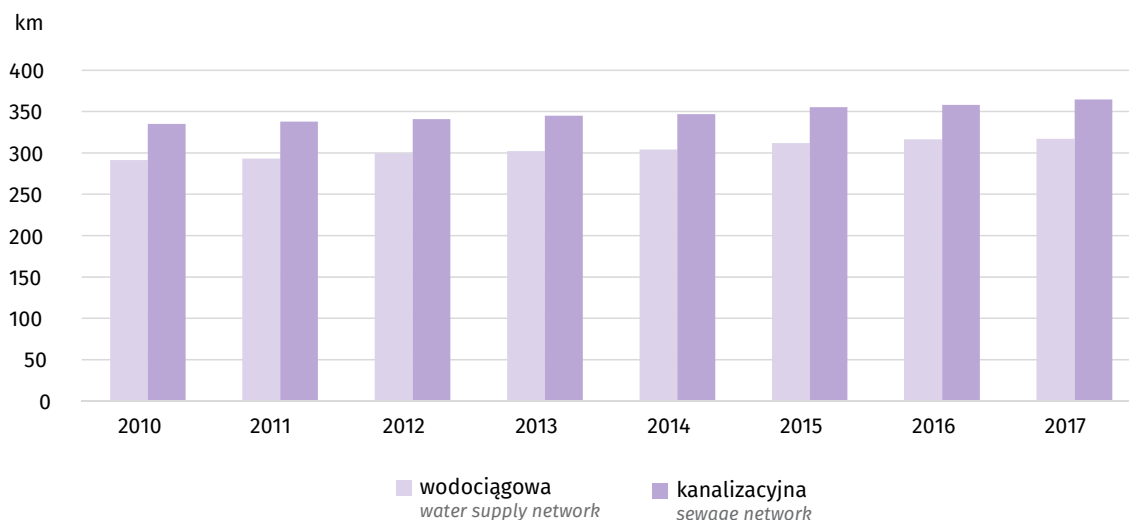
W badanym okresie, wzrosła również o 0,6% (tj. o 0,1 tys.) liczba czynnych połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2017 r. wynosiła 12,1 tys. W 2017 r. w Tarnowie na cele komunalno-bytowe wodociągi dostarczyły gospodarstwom domowym 3,8 tys. dam^3 wody, tj. o 0,7% więcej niż przed rokiem. Podobnie jak w roku ubiegłym 100% ogółu ludności korzystało z sieci wodociągowej.

Wykres 25. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Stan w dniu 31 XII

Chart 25. Length of the water-line system and sewage network

As of 31 XII

4.2. Sieć kanalizacyjna

4.2. Sewage system

W latach 2010–2017 w Tarnowie rozbudowana została sieć kanalizacyjna. Na koniec 2017 r. liczyła 364,8 km i wzrosła o 1,8% w porównaniu z 2016 r., a wobec 2010 r. o 8,8%. Wzrosła również o 0,5% liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2017 r. wynosiła 8,1 tys. szt. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2017 r. wynosił 87,8%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w 2016 r.

4.3. Sieć gazowa

4.3. Gas supply system

Wzrost inwestycji odnotowano w odniesieniu do infrastruktury systemu gazu ziemnego. Od 2010 r. długość czynnej sieci gazowej wzrosła o 32,1 km i w 2017 r. osiągnęła długość 429,1 km, co w porównaniu z ubiegłym rokiem oznaczało wzrost o 0,7%. Długość sieci gazowej rozdzielczej na koniec w 2017 r. wyniosła 386,0 km, tj. o 2,8 km więcej niż w roku ubiegłym. W omawianym okresie o 2,6% odnotowano również wzrost zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych. W Tarnowie liczba osób korzystających z gazu sieciowego w badanym okresie wynosiła 94,4%, co oznacza wzrost o 0,2 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem.

4.4. Zużycie wody, energii elektrycznej, gazu

4.4. Consumption of water, electricity, gas

Wskaźnik zużycia, obrazujący sposób gospodarowania wodą w przeliczeniu na 1 mieszkańca w omawianym roku wynosił 34,8 m³ (tj. o 0,4 m³ więcej niż w 2016 r.). W odniesieniu do ubiegłego roku średnie zużycie wody na 1 mieszkańca wzrosło o 1,2% (w województwie małopolskim wzrost o 1,1%). Dla porównania mieszkańiec Krakowa średnio zużył o 10,5 m³ więcej, a mieszkańiec Nowego Sącza o 4,5 m³ mniej od mieszkańca Tarnowa.

W 2017 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Tarnowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 586,1 kWh (w województwie małopolskim – 814,6 kWh) i było wyższe o 1,5% niż w 2016 r. Wzrost zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca odnotowano również w Nowym Sączu (o 1,9%) i w Krakowie (o 2,6%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa zużycie gazu z sieci wynosiło 1812,6 kWh (w województwie małopolskim – 1490,3 kWh) i było większe o 3,1% niż w 2016 r., natomiast na 1 odbiorcę 5665,8 kWh (w województwie małopolskim – 6937,1 kWh), tj. o 2,0% więcej. Wzrost zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych zanotowano również w Krakowie – na 1 mieszkańca wzrost o 4,3%, a na 1 odbiorcę wzrost o 5,0% oraz w Nowym Sączu wzrost obu wskaźników odpowiednio o 6,6% i 6,7%.

Rozdział 5. Budownictwo mieszkaniowe

Chapter 5. Dwelling construction

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem obserwowano wzrost zasobów mieszkaniowych, zarówno w liczbie mieszkań, liczbie izb jak i wielkości powierzchni użytkowej.

Standard mieszkań uległ poprawie. Zmniejszyła się liczba osób przypadająca na mieszkanie i izbę, przy jednoczesnym wzroście powierzchni użytkowej na osobę.

W 2017 r. odnotowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania. Natomiast wzrosła liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia.

5.1. Zasoby mieszkaniowe

5.1. Dwelling stocks

Zasoby mieszkaniowe Tarnowa na koniec 2017 r. wynosiły 43,6 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 2781,0 tys. m², w których znajdowało się 157,0 tys. izb. W porównaniu z 2016 r. przybyło 0,2 tys. mieszkań (wzrost o 0,4%), 20,8 tys. m² powierzchni użytkowej (wzrost o 0,8%) i 0,9 tys. izb (wzrost o 0,6%). Zasoby mieszkaniowe Tarnowa w 2017 r. stanowiły 3,7% ogółu zasobów województwa i w porównaniu z poprzednim rokiem pozostały na tym samym poziomie. Dla porównania zasoby mieszkaniowe Krakowa stanowiły 32,2% zasobów województwa, a Nowego Sącza – 2,6%.

5.2. Zaludnienie i standard mieszkań

5.2. Population and housing standards

W latach 2010–2017 podstawowe wskaźniki pozwalające określić warunki mieszkaniowe mieszkańców Tarnowa ulegały systematycznej poprawie. Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i na 1 izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę. W 2017 r. w tarnowskich mieszkaniach mieszkało 3,2% ludności województwa małopolskiego.

Na 1 mieszkanie w Tarnowie w 2017 r. przypadało przeciętnie 2,52 osoby (w województwie 2,87), a na 1 izbę 0,70 osoby (w województwie 0,73). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w porównaniu z 2016 r. wzrosła o 0,3 m² i na koniec 2017 r. wyniosła 25,4 m² (w województwie – 27,3 m²).

Dla porównania na 1 mieszkanie w Krakowie w 2017 r. przypadało przeciętnie 2,02 osoby, na 1 izbę 0,64 osoby, powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę to 28,6 m². Natomiast w Nowym Sączu na 1 mieszkanie przypadało 2,79 osoby, na 1 izbę 0,71 osoby, a powierzchnia użytkowa na 1 osobę to 26,7 m².

W badanym okresie, tj. od 2010 r. uległ znacznej poprawie standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne.

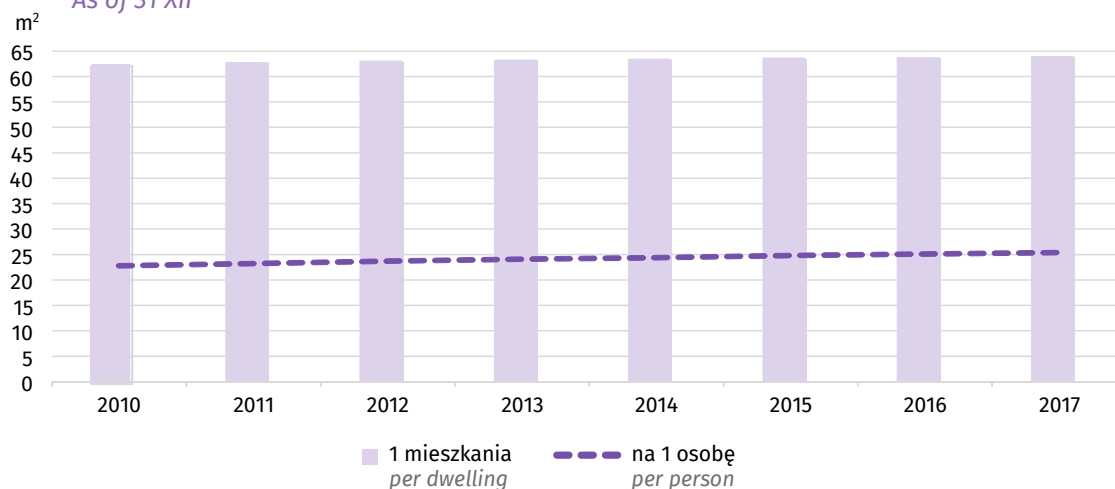
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Tarnowie w końcu 2017 r. wynosiła 63,8 m² (w województwie 78,4 m²) i wzrosła o 0,2 m² w porównaniu z poprzednim rokiem. Jednocześnie mieszkanie posiadało podobnie jak w roku ubiegłym 3,60 izby i w odniesieniu do przeciętnego mieszkania w województwie miało o 0,32 izby mniej.

Wykres 26. Przeciętna powierzchnia użytkowa

Stan w dniu 31 XII

Chart 26. Average useful floor area of dwelling

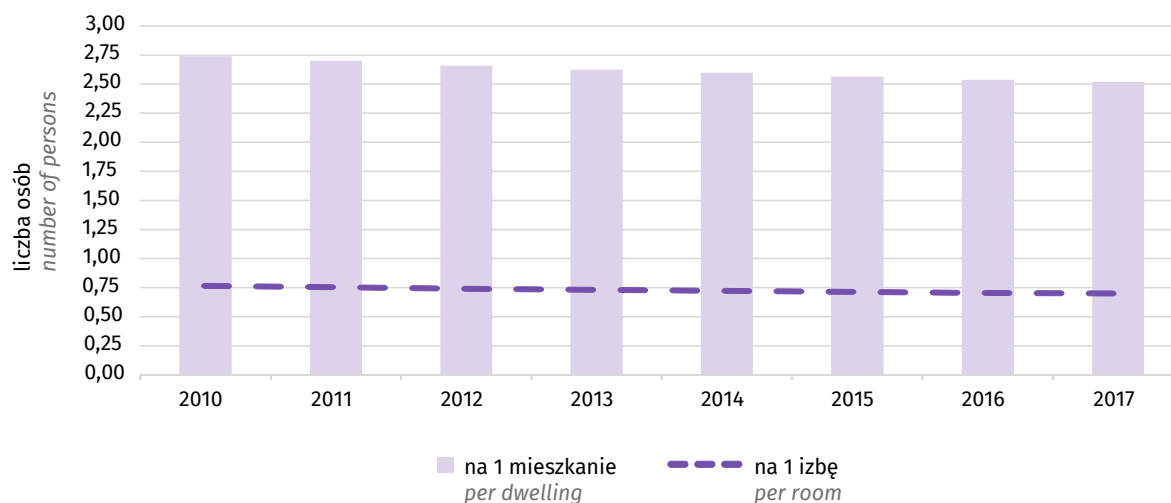
As of 31 XII

Wykres 27. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie i na 1 izbę

Stan w dniu 31 XII

Chart 27. Average number of persons per dwelling and per room

As of 31 XII

W Tarnowie, w porównaniu z rokiem ubiegłym, o 0,1 p. proc. wzrosło wyposażenie mieszkań w łazienkę i gaz z sieci. Na niezmienionym poziomie pozostało wyposażenie mieszkań w wodociąg, ustęp i centralne ogrzewanie. W 2017 r. najwięcej mieszkań wyposażonych było w wodociąg – 99,2% ogólnej liczby mieszkań, w mniejszym stopniu w ustęp – 98,6% i łazienkę – 97,7%. W gaz sieciowy wyposażonych było 94,2%, a w centralne ogrzewanie 88,7% mieszkań. Standard mieszkań Tarnowa pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne był wyższy w porównaniu do standardu mieszkań w województwie małopolskim.

Stopień nasycenia mieszkaniami, wyrażany liczbą mieszkań na 1 tys. ludności jest również jednym z mierników ogólnego standardu mieszkaniowego. W 2017 r. wskaźnik ten dla Tarnowa wynosił 397 (w 2016 r. – 394) i był wyższy od wskaźnika wojewódzkiego o 48.

5.3. Mieszkania oddane do użytkowania¹⁸

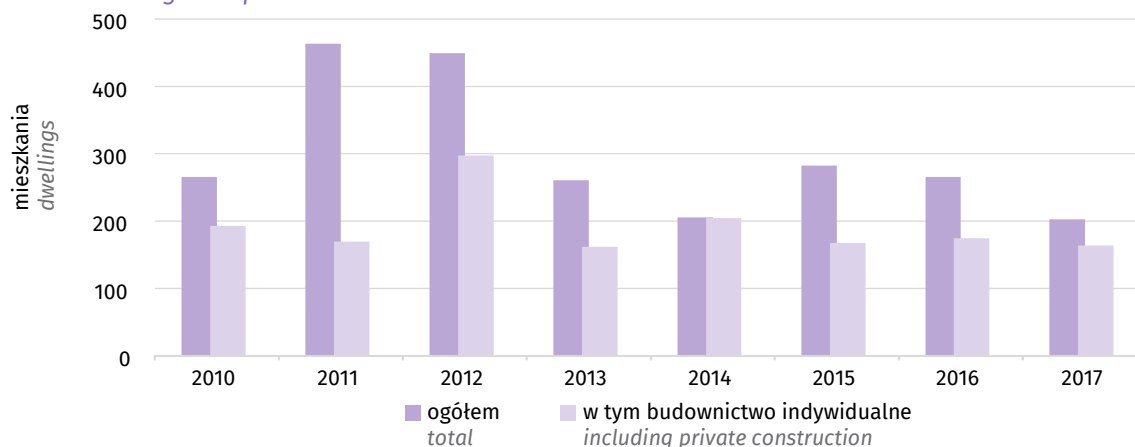
5.3. Dwellings completed¹⁸

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. w Tarnowie odnotowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania. W omawianym roku na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 202 mieszkania o łącznej powierzchni 22,2 tys. m², tj. o 63 mieszkania (o 23,8%) mniej niż w 2016 r. Mieszkania te stanowiły 1,0% mieszkań oddanych do użytkowania w województwie (w 2016 r. – 1,5%). W ramach budownictwa indywidualnego oddano 164 mieszkania (tj. 81,2%) oraz 38 mieszkań (tj. 18,8%) przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem. Nie odnotowano natomiast żadnych efektów w pozostałych formach budownictwa.

Dla porównania w 2017 r. najwięcej mieszkań w Krakowie oddali inwestorzy budujący mieszkania na sprzedaż lub wynajem. Mieszkania te stanowiły 90,6% ogólnej liczby przekazanych do użytkowania mieszkań. W Nowym Sączu podobnie jak i w Tarnowie dominowali inwestorzy indywidualni, których udział w ogólnej liczbie oddanych mieszkań do użytkowania w 2017 r. wynosił 85,5%.

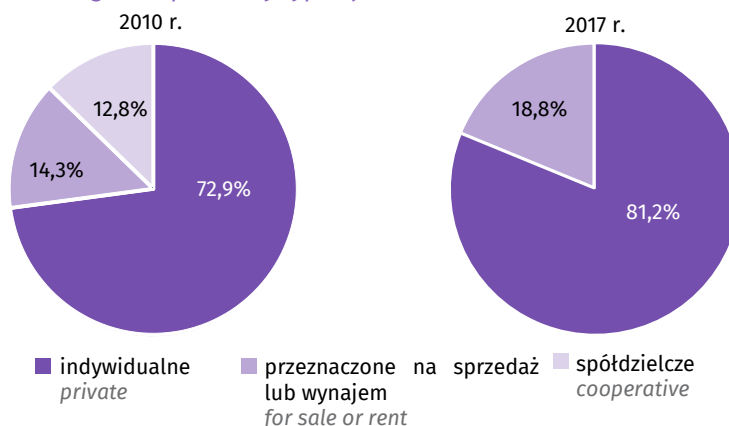
Wykres 28. Mieszkania oddane do użytkowania

Chart 28. Dwellings completed

Wykres 29. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa

Chart 29. Structure of dwellings completed by type of constructions

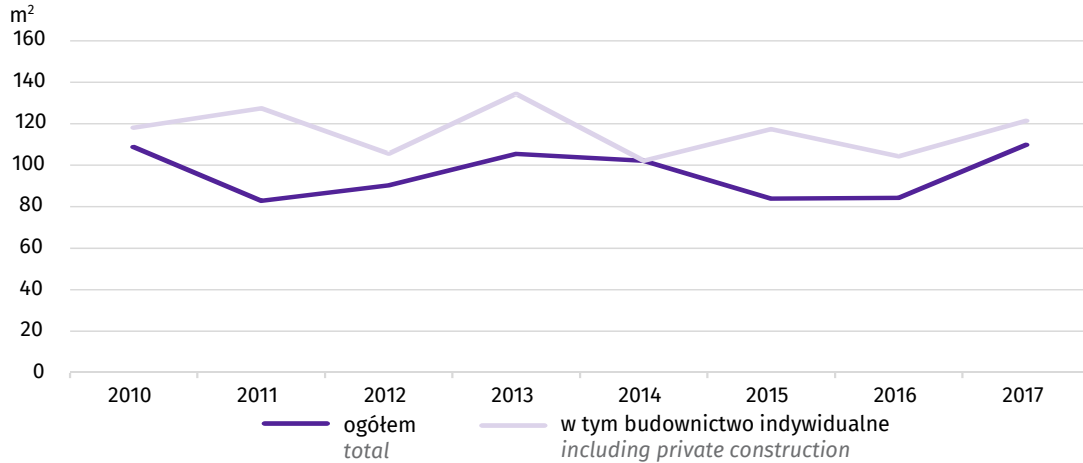
Przeciętna powierzchnia użytkowa wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2017 r. wyniosła 109,9 m² i w porównaniu z 2016 r. była większa o 25,6 m², tj. o 30,4%. Największe mieszkania o przeciętnej powierzchni 121,4 m² wybudowane były przez inwestorów indywidualnych. Dla porównania przeciętna powierzchnia

¹⁸ Według definicji obowiązujących do 31 XII 2017 r.
According to definitions valid until 31 XII 2017.

użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Krakowie wynosiła 56,1 m², a w Nowym Sączu 139,0 m², przy średniej wynoszącej w województwie małopolskim 93,4 m².

Wykres 30. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania

Chart 30. Average useful floor area per dwelling completed

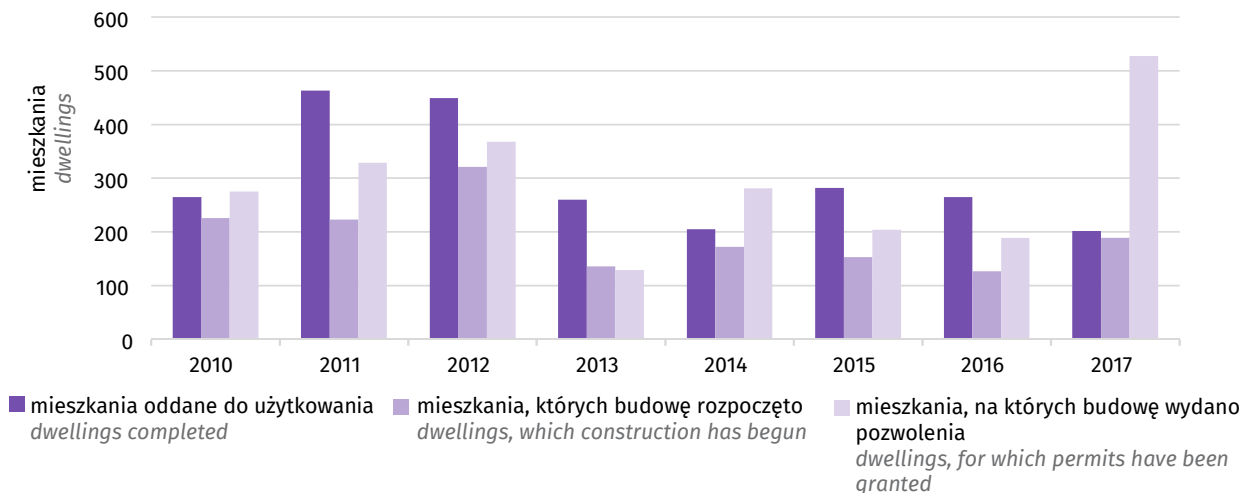

Miernikiem natężenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2017 r. w Tarnowie wynosił 1,8 (w 2016 r. – 2,4) przy średniej dla województwa małopolskiego 5,9 (w 2016 r. – 5,2). Wyższy poziom wskaźnika od średniej w województwie małopolskim odnotowano w Krakowie – 14,4, a niższy w Nowym Sączu – 2,3.

W 2017 r. w Tarnowie wydano 110 pozwoleń na budowę lub dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budowy 161 nowych budynków mieszkalnych o łącznej liczbie 494 mieszkań (wobec 86 pozwoleń na budowę 106 nowych budynków mieszkalnych o 166 mieszkaniach w 2016 r.). Z ogólnej liczby wydanych pozwoleń i dokonanych zgłoszeń z projektem budowlanym 93,6% dotyczyło inwestorów indywidualnych. Ponadto, w 2017 r. wydano 6 pozwoleń na rozbudowę budynków mieszkalnych (o 1 więcej) oraz 5 na adaptację pomieszczeń niemieszkalnych podobnie jak w 2016 r.

Wykres 31. Ruch budowlany w budownictwie mieszkaniowym

Chart 31. Housing construction activity

W 2017 r. na terenie miasta Tarnobrzeg inwestorzy rozpoczęli realizację 189 mieszkań (o 48,8% więcej niż w 2016 r.) w tym 135 w ramach budownictwa indywidualnego (o 55,2% więcej niż w 2016 r.). Poza budownictwem indywidualnym rozpoczęto budowę 54 mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem.

Rozdział 6. Edukacja i wychowanie

Chapter 6. Education

W zakresie edukacji w roku szkolnym 2017/2018 w porównaniu z poprzednim rokiem obserwowano korzystną sytuację, o czym świadczą: wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego, liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych. Również w tarnowskich szkołach wyższych oraz funkcjonujących zamiejscowych wydziałach odnotowano wzrost liczby studentów.

Spadek liczby uczniów odnotowano w gimnazjach w związku z reformą edukacji i szkołach policealnych.

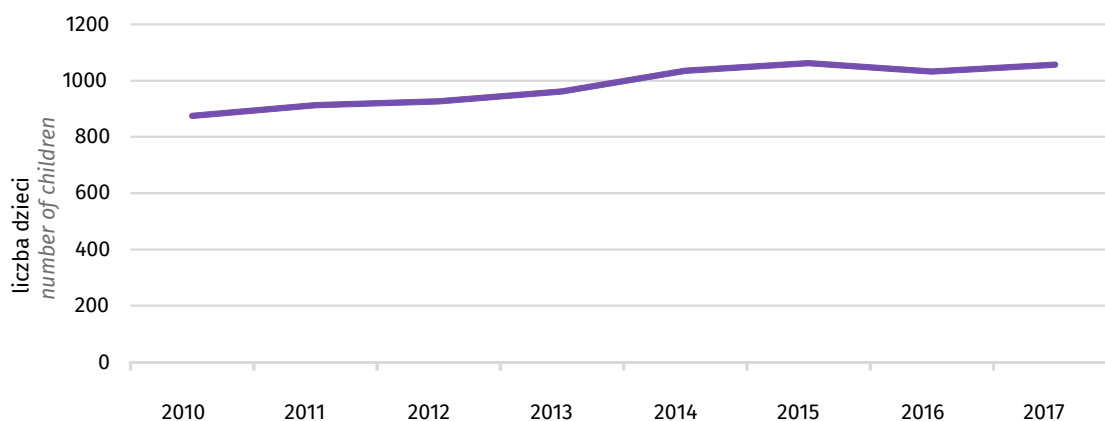
Wychowanie przedszkolne jest pierwszym etapem kształcenia w systemie oświaty. Dzieci mają w nich zapewnioną opiekę oraz stopniowo są przygotowywane do nauki w szkole.

W roku szkolnym 2017/2018 do placówek wychowania przedszkolnego w Tarnowie uczęszczało 4,1 tys. dzieci. W porównaniu z poprzednim rokiem było to o 2,3% więcej dzieci uczęszczających do tych placówek.

W 2017 r. działało 45 placówek wychowania przedszkolnego (w porównaniu z 2016 r. wzrost o 4,7%), w tym 43 przedszkola, co stanowiło 95,6% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego. Było w nich łącznie 4,2 tys. miejsc. W porównaniu z rokiem poprzednim przybyły dwa przedszkola i 103 miejsca. Wzrosła również liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli o 2,0% w stosunku do roku 2016. Spośród dzieci uczęszczających do przedszkoli na 100 miejsc przypadało 95 dzieci tak jak w 2016 r. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 4,1 tys. dzieci, co stanowiło 3,9% uczęszczających do placówek tego typu w województwie małopolskim.

Wykres 32. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3–5 lat

Chart 32. Children attending pre-primary education per 1 thous. children aged 3–5

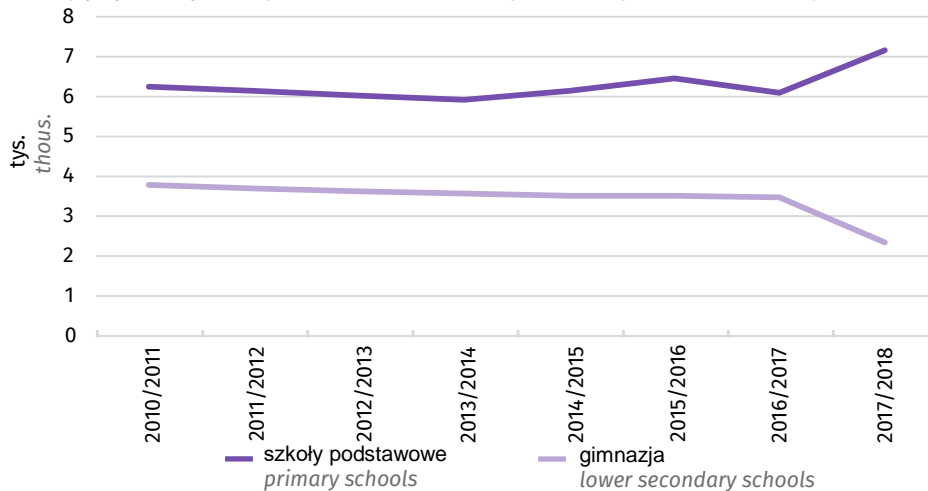

W 2017 r., podobnie jak w 2016 r. liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego przypadająca na 1 tys. dzieci w wieku 3–5 lat przekraczała 1 tys., i wynosiła dokładnie 1056 dzieci.

W Tarnowie w roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowało 30 szkół podstawowych. Naukę pobierało w nich 7,2 tys. uczniów, tj. 3,0% uczęszczających do szkół podstawowych w województwie małopolskim. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się o 1067 uczniów, tj. 17,5%. Wzrosła także liczba oddziałów w szkołach podstawowych o 69, (tj. 21,3%). Na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 18 uczniów. W porównywalnych warunkach, (tj. z wyłączeniem uczniów klas siódmych) liczba uczniów w szkołach podstawowych w 2017 r. w odniesieniu do analogicznego okresu w 2016 r. była większa o trzy osoby.

Wykres 33. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży

Chart 33. Number of pupils in primary and lower secondary schools for children and youth

W omawianym roku szkolnym działało w Tarnowie 13 szkół gimnazjalnych dla dzieci i młodzieży. Liczba oddziałów spadła o 47. W roku szkolnym 2017/2018 w tarnowskich gimnazjach uczyło się 2,4 tys. uczniów (3,6% uczących się w gimnazjach w województwie małopolskim). Z powodu braku klas pierwszych (wygaszanie gimnazjów) liczba uczniów zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1131 osób, tj. o 32,5%. W porównywalnych warunkach (tj. łącznie z uczniami klas siódmych szkoły podstawowej) liczba uczniów gimnazjów na koniec września 2017 r. zmniejszyła się o 1,9%. Na jeden oddział przypadało 20 uczniów.

W Tarnowie w roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowało 43 szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży. Naukę w nich pobierało 10,9 tys. uczniów, tj. o 603 osoby więcej niż w roku poprzednim. Najwięcej uczniów uczęszczało do liceów ogólnokształcących – 5,3 tys., następnie do techników – 4,2 tys. Liczba uczniów w szkołach zasadniczych zawodowych i branżowych pierwszego stopnia to 1,4 tys. i była większa o 1,2 % w stosunku do roku ubiegłego. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych stanowili blisko 9% wszystkich uczniów w województwie małopolskim.

W nauczaniu języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży największą popularnością w dalszym ciągu cieszył się język angielski, który za przedmiot obowiązkowy w roku szkolnym 2017/2018 wybrało 96,7% uczniów (o 0,9 p. proc. więcej niż 2016 r.). Na drugim miejscu znalazł się język niemiecki – 47,3% uczniów (47,7% w roku ubiegłym). Pozostałe języki wybierane były rzadziej. Języka francuskiego uczyło się jedynie 4,9% dzieci i młodzieży, hiszpańskiego 5,0%, a włoskiego 2,2%.

W roku szkolnym 2017/2018 w Tarnowie działało 19 szkół policealnych, to o 3 szkoły mniej niż rok wcześniej. Kształciło się w nich 2,0 tys. uczniów, tj. o 14,9% mniej niż rok wcześniej. Stanowiło to 10,3% kształcących się w szkołach policealnych w województwie małopolskim.

W Tarnowie działa również 5 liceów dla dorosłych, tj. o 1 mniej w porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017, w których kształciło się 0,8 tys. osób. Trzeci rok z kolei nie działało żadne technikum dla dorosłych.

W działających w Tarnowie 3 wyższych uczelniach: Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej, Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej oraz Tarnowskiej Szkole Wyższej kształciło się w roku akademickim 2017/2018 (według stanu na 30 listopada) 4,9 tys. studentów, w tym 3,4 tys. na studiach stacjonarnych.

Poza tymi uczelniami w mieście funkcjonowały zamiejscowe wydziały dwóch uczelni, tj. Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu. W ośrodkach tych studiowało łącznie 0,3 tys. studentów, z czego 75,3% w systemie stacjonarnym.

W porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost ogólnej liczby studentów o 2,6%. Tarnowskie wyższe uczelnie opuściło łącznie 1,7 tys. absolwentów. Studia stacjonarne ukończyło 1,3 tys. osób.

Rozdział 7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Chapter 7. Health care and social welfare

7.1. Ochrona zdrowia

7.1. Health care

W Tarnowie działają dwa publiczne szpitale ogólne. W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem obserwowano wzrost liczby przychodni. Nie zmieniła się liczba praktyk lekarskich. W ciągu roku spadła liczba porad lekarskich, a także liczba farmaceutów.

W końcu 2017 r. w Tarnowie działały 73 przychodnie oraz 14 praktyk lekarskich. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba przychodni wzrosła 2,8%, natomiast liczba praktyk lekarskich pozostała bez zmian. W końcu 2017 r. liczba ludności przypadająca na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wyniosła ogółem 1260 osób. W 2017 r. w przychodniach i praktykach lekarskich udzielono 1359,2 tys. porad lekarskich (spadek o 0,4% w skali roku). W 59 poradniach stomatologicznych udzielono 186,7 tys. porad. Spośród porad lekarskich 585,6 tys. stanowiły porady udzielone w podstawowej opiece zdrowotnej (spadek o 1,3% na przestrzeni roku), a 764,1 tys. – porady w opiece specjalistycznej. W 2017 r. przeciętna liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 12,4, natomiast na 1 mieszkańca w województwie małopolskim przypadało 8,4 porady.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono 141,6 tys. porad ambulatoryjnych dzieciom i młodzieży w wieku do 18 lat (jest to 24,2% ogólnej liczby udzielonych porad), natomiast osobom w wieku 65 lat i więcej udzielono 200,7 tys. porad (tj. 34,3%).

W 2017 r. w Tarnowie działało 60 aptek, których liczba stanowiła 5,2% działających w województwie. Na jedną aptekę przypadało 1828 mieszkańców (tj. 2,9% więcej niż rok wcześniej). W końcu 2017 r. w tarnowskich aptekach pracowało 125 magistrów farmacji. W porównaniu z poprzednim rokiem obserwowano spadek liczby farmaceutów o 16,7%.

7.2. Środowiskowa pomoc społeczna¹⁹

7.2. Social assistance¹⁹

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Zwiększyła się liczba osób pobierających zasiłki stałe i okresowe, liczba placówek stacjonarnej opieki społecznej, ale też odnotowano wzrost liczby osób zamieszkujących te placówki.

Działające całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, w porównaniu z 2010 r. przyjęły mniej wychowanków.

Dzieci i młodzież, które częściowo lub całkowicie pozbawione zostały opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze.

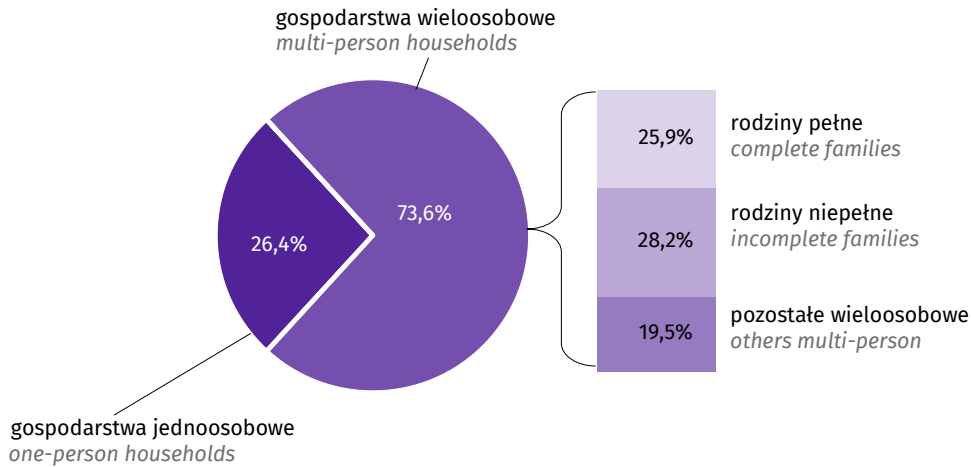
Pomocy społecznej udzielono także osobom bezdomnym.

W 2017 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie udzielił pomocy 2,6 tys. gospodarstw domowym liczącym łącznie 5,4 tys. osób, z czego większość – 4,0 tys., czyli 73,6% – mieszkało w gospodarstwach wieloosobowych. Pozostałe – 1,4 tys., czyli 26,4% gospodarowało samotnie. W porównaniu z rokiem poprzednim o 164, tj. o blisko 6%, zmniejszyła się liczba gospodarstw, jednocześnie o 490, tj. o 8,4% mniej osób skorzystało z pomocy społecznej.

¹⁹ Informacje o beneficjentach środowiskowej pomocy społecznej uzyskano ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej. Dane o liczbie i rodzajach świadczeń pomocy społecznej pochodzą z bazy danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – ze sprawozdania MRPiPS-03 za 2017 r.

Information on social assistance beneficiaries was obtained from the Central Collection of the National Social Assistance Monitoring System. Data on the number and types of social assistance benefits come from the database of the Ministry of Family, Labour and Social Policy – from the report MRPiPS-03 for 2017.

Wykres 34. Struktura beneficjentów pomocy społecznej według typów gospodarstw w 2017 r.
 Chart 34. Structure of social assistance beneficiaries by types of households in 2017

Wśród 1,2 tys. gospodarstw wieloosobowych, w Tarnowie w 2017 r. odnotowano 550 osób samotnie wychowujących dzieci. W tych niepełnych rodzinach mieszkało 1,5 tys. osób, stanowiąc 28,2% ogółu. Nieco mniej – 319 było rodzin pełnych. Liczyły one łącznie 1,4 tys. osób (25,9% beneficjentów pomocy społecznej). Pozostałe 353 gospodarstwa, to związki partnerskie, małżeństwa bez dzieci, gospodarstwa nierodzinne oraz gospodarstwa wielorodzinne, liczące 1,0 tys. osób. W porównaniu z 2016 r. było mniej o 41 rodziny niepełne (łącznie 129 mniej osób w tych rodzinach) i o 62 rodziny pełne (łącznie 247 osób mniej w tych rodzinach).

MOPS w Tarnowie udzielił również pomocy społecznej osobom bezdomnym. W 2017 r. zarejestrowano 181 osób, w roku poprzednim było to 165 osób. Łącznie w Tarnowie w 2017 r. udzielono pomocy 5,6 tys. osobom, które określa się jako beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej²⁰. Oznacza to, że z pomocy społecznej korzystało w badanym okresie 5,1% mieszkańców Tarnowa, podczas gdy w 2016 r. udział tych osób wynosił 5,5%.

Według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w 2017 r. w Tarnowie zasiłki stałe przyznano 648 osobom, w tym 538 osobom samotnie gospodarującym, a średnia kwota zasiłku stałego wynosiła 477 zł. Zasiłki okresowe zostały przyznane 1132 osobom z 1090 gospodarstw domowych, które łącznie liczyły 2563 osoby. Przeciętna kwota zasiłku okresowego wynosiła 292 zł. Przyznawano je głównie z powodu bezrobocia. W omawianym okresie liczba świadczeniobiorców zasiłków okresowych zwiększyła się o ponad 26%, podczas gdy liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych w tym samym czasie zwiększyła się o blisko 8%. W porównaniu z 2016 r. łączna liczba osób, która otrzymała zasiłki stałe i okresowe zwiększyła się o 18,8% tj. o 282 osoby.

W 2017 r. na pomoc skierowaną do gospodarstw domowych MOPS w Tarnowie wydatkował 11,8 mln zł. Jej wartość z 2017 r. jest o blisko 19% wyższa od wartości pomocy udzielonej w roku poprzednim. W okresie od 2010 r. wysokość tej kwoty ulegała nieznacznym wahaniom.

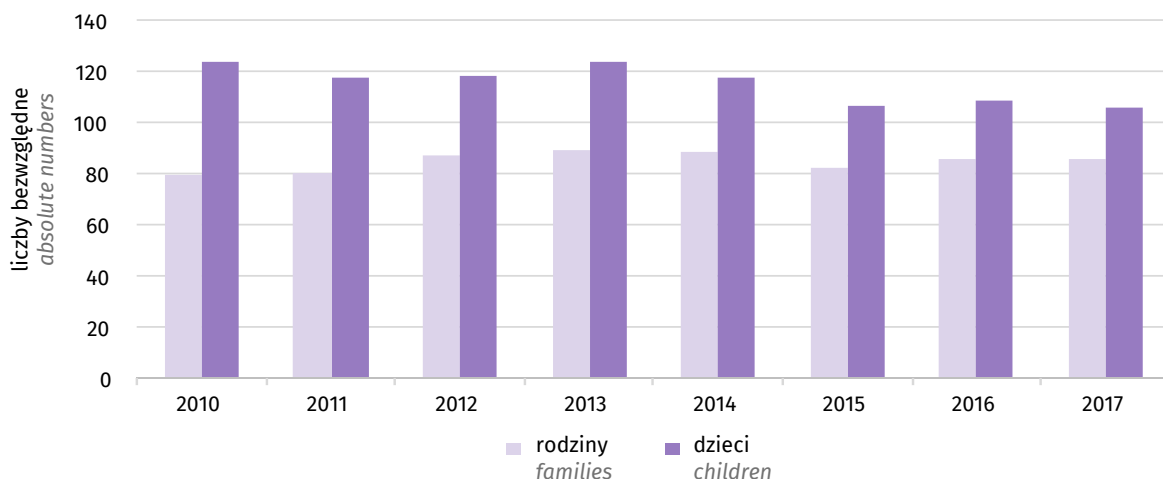
W Tarnowie w 2017 r. funkcjonowało 11 placówek stacjonarnej opieki społecznej, które miały do dyspozycji łącznie 619 miejsc. W porównaniu z 2016 r. liczba placówek zwiększyła się o jedną placówkę, natomiast liczba miejsc zwiększyła się o 25, tj. o 4,2%. Na koniec omawianego okresu łącznie we wszystkich placówkach przebywało 538 mieszkańców, tj. o 13 osób mniej niż w 2016 r.

W 2017 r. w Tarnowie działały także cztery całonocne placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży – trzy socjalizacyjne i jedna interwencyjna, które swoją opieką objęły odpowiednio 36 i 9 wychowanków. W porównaniu z 2010 r. w placówkach tych przebywało o 17 podopiecznych mniej.

²⁰ Rozumianych po pierwsze jako populację gospodarstw domowych, które otrzymały pomoc materialną lub rzeczową za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej; po drugie jako zbiorowość osób, wszystkich członków tych gospodarstw, bez względu na to kto i jakie świadczenie otrzymał.

Wykres 35. Rodziny zastępcze i dzieci w tych rodzinach

Chart 35. Foster families and children in this families

Dzieci i młodzież, które częściowo lub całkowicie pozbawione zostały opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze. W 2017 r. funkcjonowało w Tarnobrzegu 85 rodzin zastępczych, w których przebywało 105 dzieci. W porównaniu z 2010 r. liczba rodzin zastępczych wzrosła o sześć, natomiast pieczę zastępczą objętych było o 18 dzieci mniej.

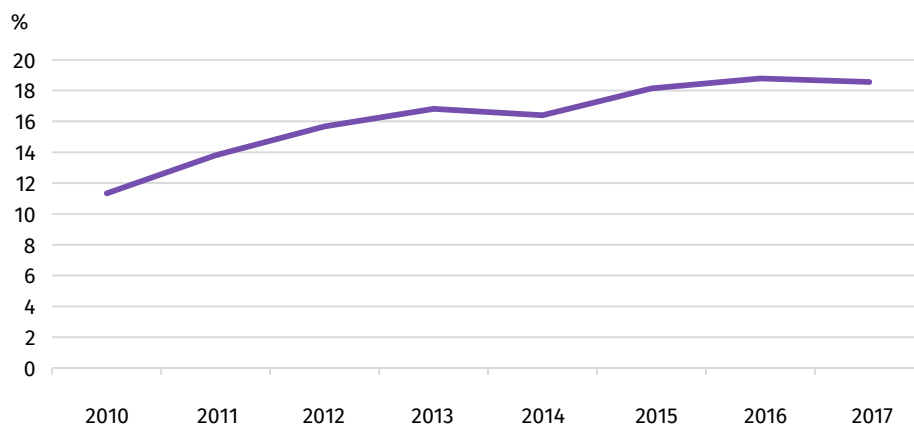
7.3. Opieka nad dziećmi do 3 lat*7.3. Childcare for children up to the age of 3*

W 2017 r. w Tarnobrzegu funkcjonowało dziewięć żłobków. Oferowały one 473 miejsca. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wynosił 18,6% ogólnej liczby dzieci w wieku 0–3 lat. W ciągu 2017 r. przebywało w żłobkach 948 dzieci co stanowiło 6,7% dzieci objętych opieką w tego typu placówkach w województwie małopolskim.

W końcu 2017 r. w placówkach opieki nad małymi dziećmi pracowały 82 osoby. Wśród osób zatrudnionych w placówkach przeważali opiekunowie dziecięcy (80,5%) i pielęgniarki (11,0%).

Wykres 36. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

Chart 36. Percentage of children in care in nurseries

Rozdział 8. Kultura i turystyka

Chapter 8. Culture and tourism

W 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim więcej osób zwiedziło muzea, natomiast mniej zwiedzających obserwowano w galeriach sztuki, a także mniej czytelników wypożyczało książki.

W tarnowskich kinach odnotowano wzrost liczby seansów filmowych oraz liczby widzów. Wzrosła także liczba przedstawień i widzów w tarnowskim teatrze.

W ciągu roku w mieście zorganizowano mniej imprez artystyczno-rozrywkowych.

8.1. Kultura

8.1. Culture

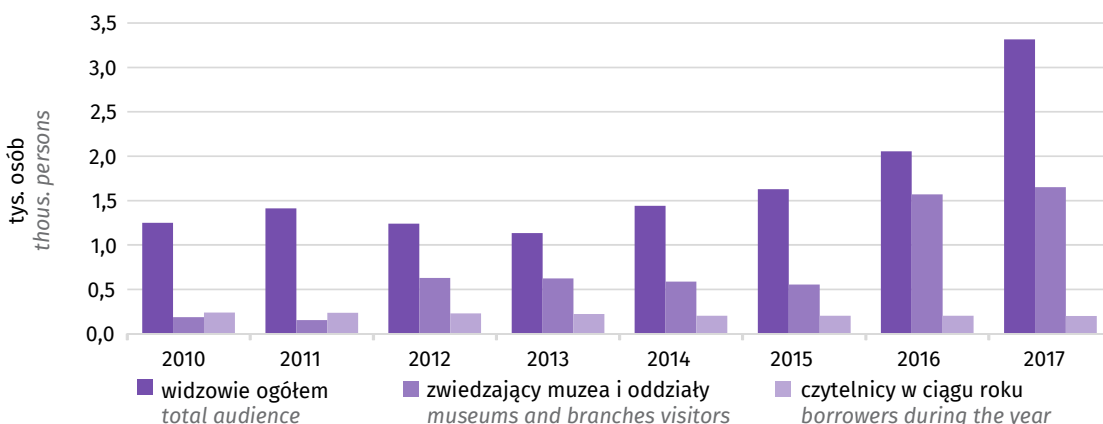
W 2017 r. w Tarnowie działalność prowadziły 4 muzea: Muzeum Okręgowe, Ratusz – Galeria Sztuki Dawnej, Muzeum Etnograficzne i Muzeum Diecezjalne. W omawianym roku zwiedziło muzea 181,1 tys. zwiedzających, tj. o 4,6% więcej niż w roku poprzednim. Młodzież szkolna stanowiła 18,9% ogólnej liczby zwiedzających. Łączna liczba zbiorów muzealnych w sztukach inwentarzowych według stanu na koniec 2017 r. wyniosła 39,3 tys., co stanowiło 2,4% zbiorów wojewódzkich. W 2017 r. muzea zorganizowały 32 wystawy czasowe i 16 stałych. Wystawy własne stanowiły 90,6% wystaw czasowych, a pozostałą część stanowiły wystawy obce, czyli przygotowane przez inne muzea krajowe lub zagraniczne.

W 2017 r. w Tarnowie działalność prowadziły 4 galerie sztuki, które w 2017 r. zorganizowały 61 wystaw (o 3,2% mniej w porównaniu z 2016 r.), na których zaprezentowano 67 ekspozycji. Z oferty galerii i salonów sztuki skorzystało 58,3 tys. zwiedzających, o 59,5% mniej niż w roku ubiegłym.

W 2017 r. w Tarnowie działało 10 bibliotek publicznych. Liczba ta nie uległa zmianie w porównaniu do poprzedniego roku. Wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w Tarnowie nie zmienił się i nadal wynosił 16,0 woluminów, a ogólna liczba wypożyczeń w ciągu roku zmniejszyła się o 2,8% i wynosiła 349,3 tys. Na 1 bibliotekę przypadało średnio 2,2 tys. czytelników. Na koniec 2017 r. w zbiorach bibliotek publicznych znajdowało się 351,8 tys. woluminów, tj. o 1,1% mniej niż w 2016 r.

Wykres 37. Widzowie w kinach stałych, zwiedzający muzea oraz czytelnicy na 1 tys. ludności

Chart 37. Audience in fixed cinemas, museum visitors as well as borrowers per 1 thous. population

W Tarnowie działalność prowadziły 3 kina stałe, które posiadały 8 sal projekcyjnych oraz 1,8 tys. miejsc na widowni. Wyświetlono w nich 13,1 tys. seansów filmowych (ponad 3-krotnie więcej w porównaniu z 2016 r.), które obejrzało 363,5 tys. widzów (o 60,6% więcej w porównaniu z 2016 r.). Jeden seans filmowy obejrzało przeciętnie 28 osób.

W 2017 r. jedyny działający w Tarnowie teatr wystawił 301 przedstawień, o 3 więcej niż rok wcześniej, w których uczestniczyło 57,8 tys. widzów (0,6% więcej niż w 2016 r.).

W 2017 r. w Tarnowie zorganizowano 35 imprez artystyczno-rozrywkowych, które stanowiły 5,8% ogólnej liczby imprez w województwie (o 4 imprezy mniej niż w roku ubiegłym) i uczestniczyło w nich 99,6 tys. osób (mniej o 0,5% w stosunku do 2016 r.).

8.2. Turystyka

8.2. Tourism

W działalności turystycznej zaobserwowano zmniejszenie liczby obiektów turystycznych, miejsc noclegowych i udzielonych noclegów.

Dużym zainteresowaniem mieszkańców cieszyły się imprezy i wycieczki organizowane przez PTTK, o czym świadczył wzrost liczby uczestników korzystających z ofert.

Turystyczna baza noclegowa miasta Tarnowa w końcu lipca 2017 r. składała się z 12 turystycznych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji gości pozostawały 772 miejsca noclegowe, tj. o 13,1% mniej niż w 2016 r. W stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego liczba obiektów zmniejszyła się o 1, a miejsc noclegowych odnotowano mniej o 116. Turyści odwiedzający Tarnów mieli do dyspozycji 8 hoteli, które stanowiły 66,7% bazy noclegowej w mieście. Placówki te oferowały 614 miejsc noclegowych, tj. o 6,1% mniej w porównaniu z 2016 r. Pozostałe obiekty stanowiły 20,5% bazy noclegowej Tarnowa i oferowały 158 miejsc, tj. o 76 miejsc mniej niż rok wcześniej. W 2017 r. liczba udzielonych noclegów wynosiła 89,5 tys. (0,7% noclegów udzielonych w województwie małopolskim) i w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano ich o 1,1% mniej.

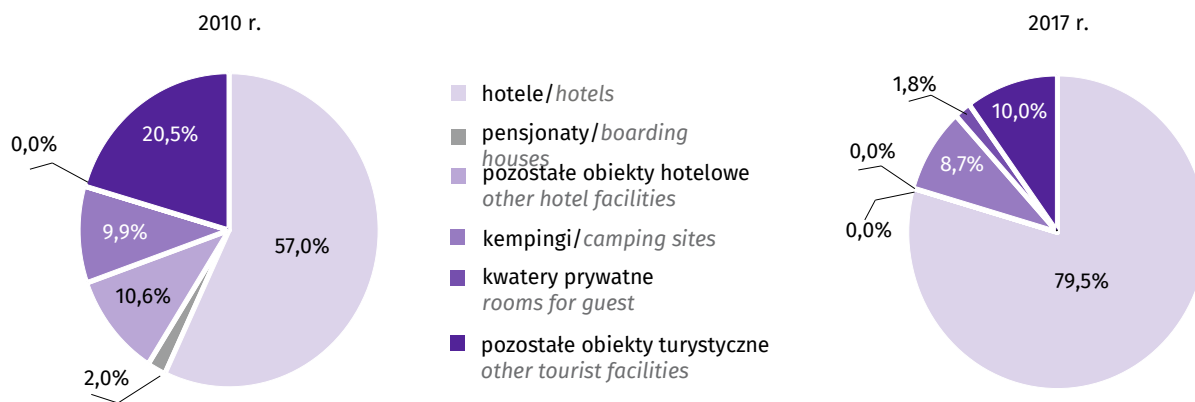
Tendencję spadkową obserwowano także w liczbie noclegów udzielonych turystom zagranicznym. W 2017 r. liczba udzielonych noclegów wynosiła 14,8 tys. i w porównaniu z 2016 r. spadła o 14,2%.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w Tarnowie w 2017 r. wynosił 34,1% i był wyższy o 4,1 p. proc. niż rok wcześniej.

W 2017 roku w Tarnowie działało 25 kół i klubów PTTK. Liczba ta nie zmieniła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Liczba członków PTTK w Tarnowie wynosiła 586 osób, tj. o 36 osób (6,5%) więcej niż w 2016 r. Młodzież szkolna stanowiła 25,6% ogólnej liczby członków PTTK. Liczba imprez i wycieczek w turystyce powszechnej wyniosła 59 i wzięło w nich udział 2,7 tys. uczestników. W porównaniu z 2016 r. odnotowano o 51,3% więcej imprez i wycieczek i ponad 2-krotnie więcej osób biorących w nich udział. W turystyce kwalifikowanej liczba imprez wyniosła 96, tj. o 41,2% więcej niż rok wcześniej, a liczba uczestników 3,3 tys. tj. o 41,6% więcej.

Wykres 38. Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych

Chart 38. Structure of bed places in tourist accommodation establishments

Rozdział 9. Przemysł i inwestycje²¹

Chapter 9. Industry and investments²¹

W ostatnich latach liczba dużych i średnich przedsiębiorstw przemysłowych działających w Tarnowie utrzymała się na zbliżonym poziomie, natomiast wartość produkcji sprzedanej tej grupy przedsiębiorstw, licząc w bieżących cenach bazowych, w 2016 r. była niższa niż w 2015 r.

Wysokość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na przestrzeni kilku ostatnich lat była zróżnicowana, przy czym w 2016 r. była ona najwyższa (w cenach bieżących).

W 2016 r. w Tarnowie działały 104 przedsiębiorstwa przemysłowe o liczbie pracujących przekraczającej 9 osób (w 2015 r. – 105 przedsiębiorstw). Stanowiło to 3,7% ogólnej liczby takich przedsiębiorstw działających w województwie małopolskim.

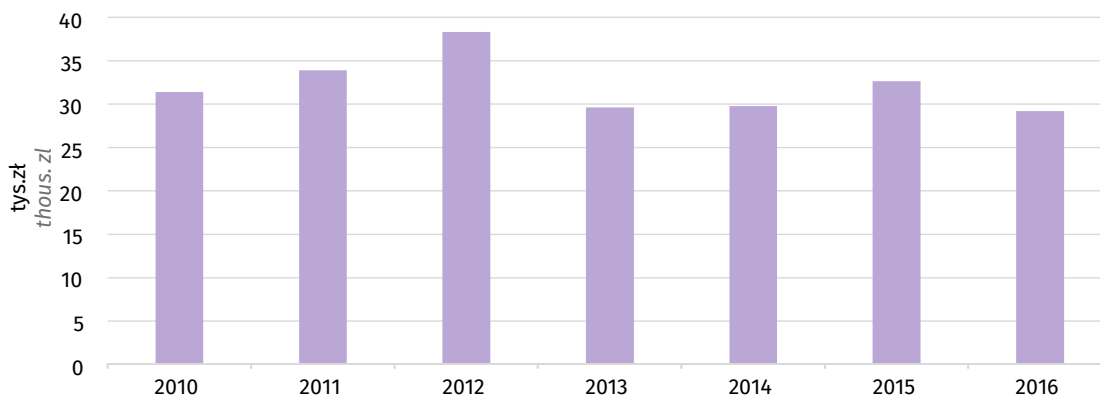
Wartość produkcji sprzedanej wymienionych przedsiębiorstw działających w Tarnowie wyniosła 3218,4 mln zł, tj. 3,9% produkcji sprzedanej województwa. W porównaniu do 2015 r. produkcja sprzedana przemysłu w Tarnowie zmalała o 11,0% (w cenach bieżących), a jej udział w produkcji sprzedanej województwa zmniejszył się o 0,7 p. proc.

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej przypadającej na jednego zatrudnionego wyniosła w Tarnowie 338,8 tys. zł i była niższa od wydajności osiągniętej w skali województwa (443,0 tys. zł).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość produkcji sprzedanej przemysłu wyniosła w 2016 r. w Tarnowie 29,2 tys. zł i była wyższa od osiągniętej dla województwa ogółem (24,4 tys. zł).

Wykres 39. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca

Chart 39. Sold production of industry per capita

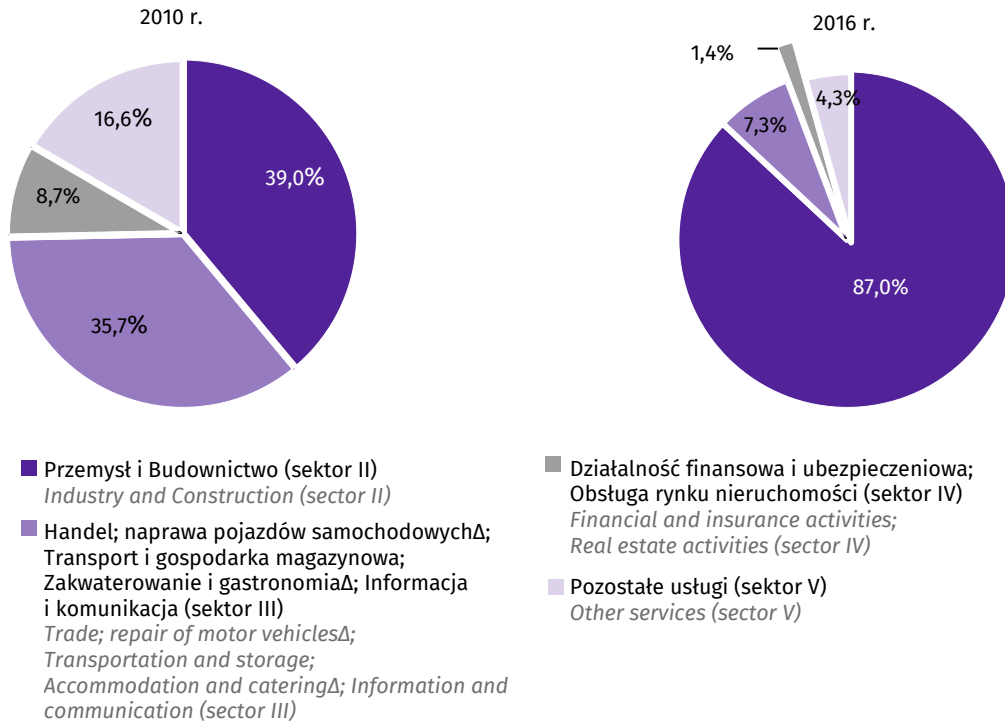

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób osiągnęły w 2016 r. w Tarnowie poziom 658,3 mln zł. W porównaniu z 2015 r. wartość nakładów wzrosła w cenach bieżących prawie 2-krotnie. Nakłady przedsiębiorstw z Tarnowa stanowiły 6,2% nakładów wojewódzkich, przy czym w porównaniu z 2015 r. udział ten wzrósł o 3,4 p. proc.

Wartość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa wyniosła 6,0 tys. zł, przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 3,2 tys. zł.

²¹ Opracowano na podstawie danych za 2016 r.
Elaborated on the basis of data for 2016.

Wykres 40. Struktura nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach według sektorów ekonomicznych
 Chart 40. Structure of investment outlays in enterprises by economic sectors

W Tarnowie w 2016 r. w porównaniu do roku poprzedniego zmieniła się struktura nakładów inwestycyjnych. Zdecydowanie zwiększył się udział nakładów zrealizowanych w przemyśle i budownictwie (sektor II). Wyniósł on 87,0% wobec 44,2% w 2015 r. Mniej natomiast inwestowano w handlu; naprawach pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji (sektor III). Nakłady tej grupy przedsiębiorstw w 2016 r. stanowiły 7,3%, podczas gdy rok wcześniej było to 44,5% nakładów inwestycyjnych ogółem w Tarnowie.

W skali województwa w 2016 r. w nakładach inwestycyjnych dominujący był również udział przemysłu i budownictwa (60,2%).

Rozdział 10. Handel

Chapter 10. Trade

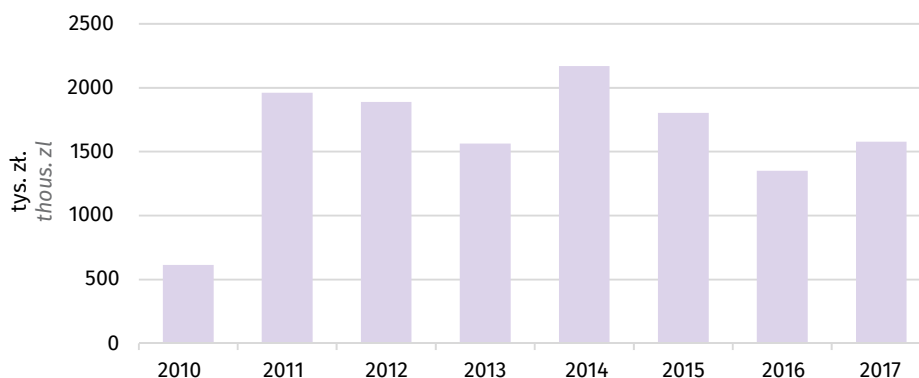
Pod względem liczby targowisk sytuacja na przestrzeni ostatnich lat nie uległa większym zmianom, od 2010 r. w mieście przybyło jedno targowisko stałe. Znacznie, bo o ponad 25%, zwiększyła się natomiast w tym czasie powierzchnia wszystkich stałych targowisk.

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem w Tarnowie nie uległa zmianie tak liczba jak i powierzchnia targowisk. Nadal w mieście funkcjonowało 15 targowisk stałych o łącznej powierzchni 96,5 tys. m², a działalność handlową prowadzono w 297 czynnych codziennie stałych punktach sprzedaży drobnodetalicznej. Ponadto, podobnie jak przed rokiem, w mieście działały 3 targowiska sezonowe.

Łączne roczne wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych wyniosły w Tarnowie 1577,5 tys. zł i były o 16,7% wyższe od uzyskanych rok wcześniej.

Wykres 41. Roczne wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych

Chart 41. Annual receipts from marketplace fees on permanent and seasonal marketplaces

Rozdział 11. Ochrona środowiska

Chapter 11. Environmental protection

Tarnów należy do miast o dużej skali zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza emitowanymi do atmosfery gazami jak i pyłami, znaczącym zużyciu wody przez gospodarkę i dużej ilości odprowadzonych ścieków tak przemysłowych jak i komunalnych.

Zagrożeniem dla jakości środowiska są także odpady przemysłowe i komunalne powstające na terenie miasta.

Udział ogólnodostępnych terenów zielonych służących kształtowaniu zdrowego otoczenia w całkowitej powierzchni Tarnowa jest niewielki i nie uległ zwiększeniu.

11.1. Jakość powietrza i wody

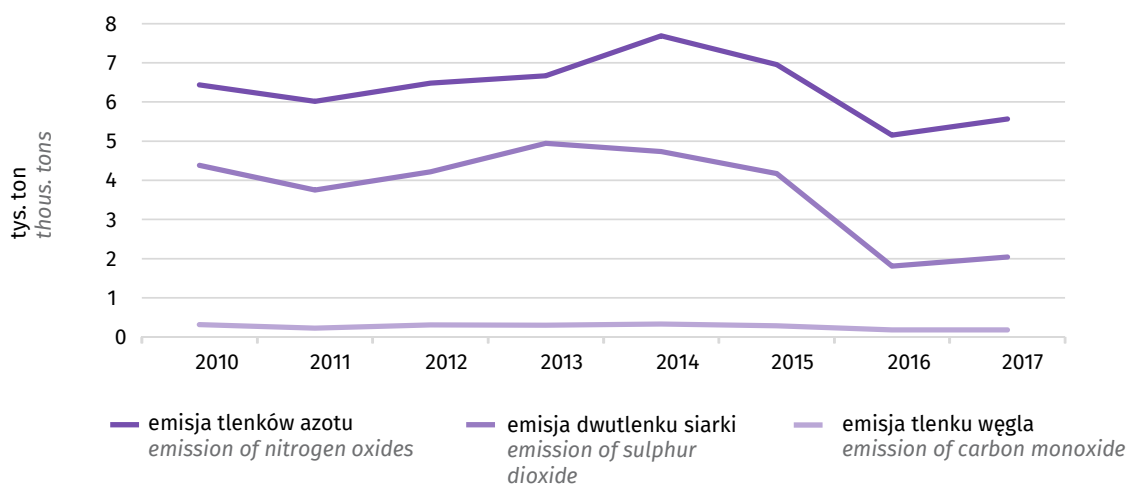
11.1. Quality of air and water

Oceny stanu środowiska na obszarze miasta Tarnowa w 2017 r. dokonano w oparciu o dane statystyczne oraz wyniki badań i monitoringu prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie – Delegatura w Tarnowie.

Tarnów należy do miast o dużej skali zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. W 2017 r. nastąpiło niewielkie zwiększenie emisji zanieczyszczeń gazowych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych. Dziewięć tarnowskich zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyemitowało w 2017 r. łącznie 8,5 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), tj. 9,8% całkowitej emisji szkodliwych gazów w województwie małopolskim; udział ten był taki sam jak w roku poprzednim.

Wykres 42. Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Chart 42. Emission of gaseous air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

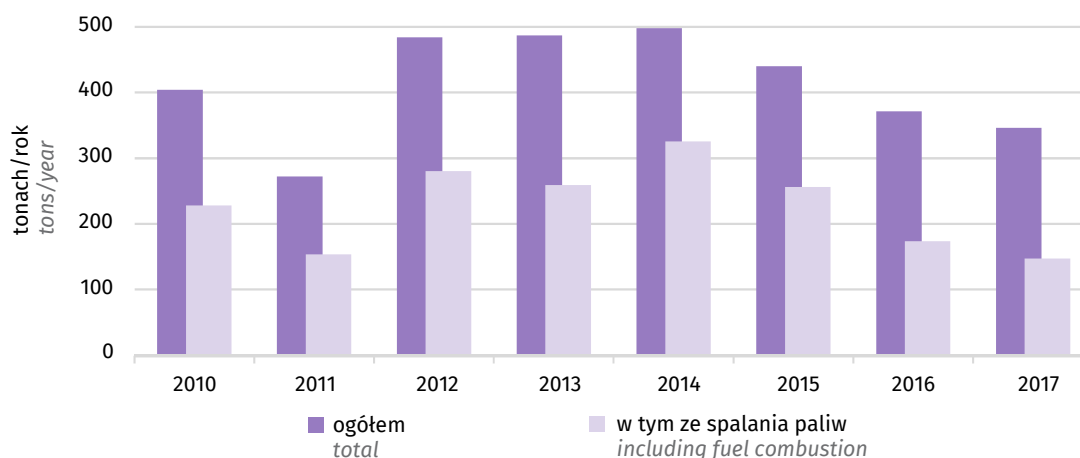
W porównaniu z 2016 r. łączna emisja gazów (bez dwutlenku węgla) zwiększyła się o 526 ton, tj. o 6,6%. Emisja tlenków azotu, dominujących w całkowitej emisji zanieczyszczeń gazowych w Tarnowie, wzrosła o 406 ton/rok, tj. 7,9%. W porównaniu z 2016 r. o 12,7% zwiększyła się emisja dwutlenku siarki (wzrost o 231 ton SO₂/rok). Emisja tlenu węgla, 182 tony/rok, pozostała na tym samym poziomie.

W zakresie emisji gazów cieplarnianych z tarnowskich zakładów w porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost emisji dwutlenku węgla o 151,2 tys. ton, tj. 15,4% i wzrost emisji metanu o 9 ton, tj. 40,9%.

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w Tarnowie wyemitowały w 2017 r. do atmosfery 347 ton pyłów (16,9% całkowitej emisji pyłowej w województwie), emisja pyłowa w skali roku zmniejszyła się o 6,7%. W przeliczeniu na 1 km² powierzchni miasta tarnowskie zakłady przemysłowe wyemitowały 4,8 ton pyłów, o 350 kg mniej jak przed rokiem. Podobnie jak w latach poprzednich, w całkowitej emisji pyłów dominowały w Tarnowie pyły pochodzące ze spalania paliw na terenie zakładów, stanowiły one 42,7% całej emisji pyłowej.

Wykres 43. Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Chart 43. Emission of particulates air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zlokalizowanych na terenie miasta w 2017 r. zatrzymano i zneutralizowano 11,4 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 57,3% wytworzonych (wzrost o 8,8%) i 61,1 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, tj. 99,4% wytworzonych (wzrost o 11,6%).

Pomiary zanieczyszczeń powietrza w sieci monitoringu w automatycznej stacji pomiarów na terenie Tarnowa prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz działań kontrolnych prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie²². Roczna ocena jakości powietrza w 2017 r. w Tarnowie została dokonana pod kątem spełniania kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla 12 substancji zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz. U. z 2012 r. poz. 1032). W zakresie ośmiu substancji, tj. dwutlenku siarki, tlenu węgla, dwutlenku azotu, benzenu oraz ołowiu, arsenu, kadmu i niklu zawartych w pyłach PM₁₀ strefa miasta Tarnów została zaliczona do klasy A, co oznacza, że stężenia tych substancji nie przekroczyły w 2017 r. poziomu dopuszczalnego lub nie została przekroczona częstość przekroczeń ich dopuszczalnego poziomu.

²² Dane w zakresie wyników pomiaru zanieczyszczeń powietrza pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie „Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2017 roku”, Kraków, kwiecień 2018.

http://www.krakow.pios.gov.pl/Press/monitoring/powietrze/wyniki/ocena_jakosci_powietrza_2017-malopolska.pdf

W roku kalendarzowym 2017 na terenie Tarnowa w obu stacjach pomiarów zostały przekroczone dopuszczalne stężenia dobowe pyłu zawieszonego PM10 (53 i 74 dni z przekroczeniami poziomu $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przy dopuszczalnej częstotliwości przekroczeń 35 razy) oraz blisko czterokrotnie zostały przekroczone dopuszczalne wartości średnioroczne benzo(a) pirenu w pyłe PM10 (średnie roczne stężenie w Tarnowie wyniosło $3,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Odnotowano także przekroczenia roczne poziomu pyłu zawieszonego PM2,5 ($25,8$ i $29,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przy dopuszczalnym $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Przekroczenia te skutkowały zaliczeniem strefy miasto Tarnów do klasy C. Miasto Tarnów, podobnie jak całe województwo małopolskie, zostało także w 2017 r. zakwalifikowane do klasy D2, ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Tarnów należy do miast o największym zużyciu wody w gospodarce narodowej (w województwie małopolskim trzecie miejsce po Skawinie i Krakowie). Całkowite zużycie wody w Tarnowie w 2017 r. wyniosło $16,4 \text{ hm}^3$, w tym $10,2 \text{ hm}^3$ przeznaczono na cele przemysłowe, a $5,8 \text{ hm}^3$ na eksploatację wodociągów sieciowych. W porównaniu z 2016 r. całkowite zużycie wody wzrosło o 6,7%, w tym na rzecz przemysłu o 8,9%. Zużycie wody z sieci wodociągowej przez tarnowskie gospodarstwa domowe wyniosło w 2017 r. 3,8 tys. dam^3 , praktycznie tyle samo, co przed rokiem.

Badania jakości wód podziemnych²³ w sieci regionalnej prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie – Delegatura w Tarnowie. Badania monitoringowe wód podziemnych dla miasta Tarnowa prowadzone były w dwóch punktach obserwacyjnych sieci regionalnej: Kępa Bogumiłowicka i Tarnów-Świerczków. Ocena stanu chemicznego wód podziemnych miasta Tarnowa badanych w tych punktach w 2017 r. wykazała wody dobrej jakości (II klasa) w ujęciu wód podziemnych Tarnów-Świerczków, a w ujęciu wód podziemnych Kępa Bogumiłowicka – wody zadowalającej jakości (III klasa) ze względu na obecność fosforanów, Ca i wodorowęglanów.

11.2. Oczyszczanie ścieków

11.2. Wastewater treatment

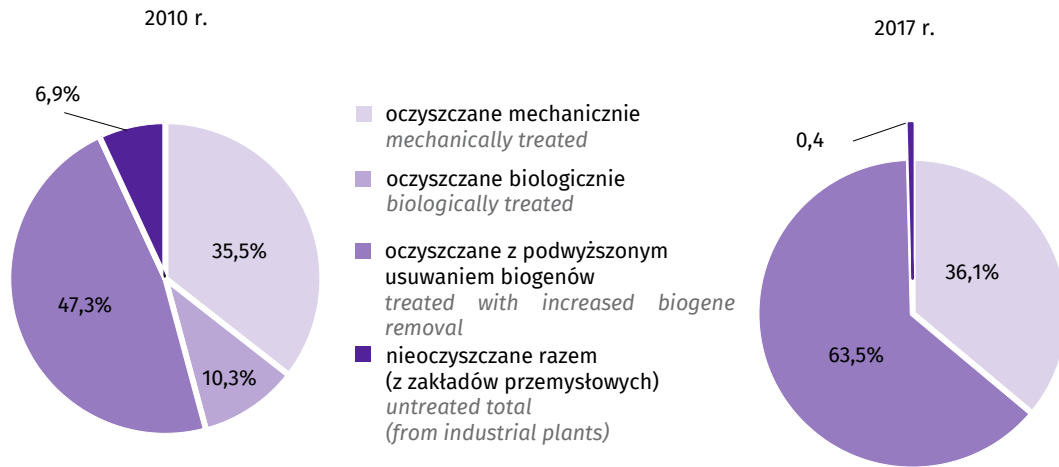
Tarnów zajmuje wysokie miejsce wśród miast o dużej skali zagrożenia ściekami (w województwie małopolskim 3 miejsce po Bukownie i Krakowie). Zanieczyszczenie i degradację zasobów wodnych powodują ścieki wytwarzane zarówno przez przemysł jak i gospodarkę komunalną. Poprawę jakości wód uzyskuje się głównie poprzez doskonalenie procesów zbierania i oczyszczania ścieków, co zmniejsza obciążenie środowiska naturalnego. W 2017 r. do wód lub do ziemi odprowadzono łącznie $10,5 \text{ hm}^3$ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia, tj. o $0,5 \text{ hm}^3$ więcej jak w 2016 r.

Dwie oczyszczalnie ścieków działające w Tarnowie oczyściły w 2017 r. wszystkie ścieki wymagające oczyszczenia, dopływające do nich siecią kanalizacyjną tj. $10\,495 \text{ dam}^3$. Udział ścieków nieoczyszczanych a wymagających oczyszczenia i odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi wynosił 0,4%, tyle samo co przed rokiem – do wód lub ziemi odprowadzono 39 dam^3 ścieków wymagających oczyszczenia.

²³ Dane w zakresie badania jakości wód podziemnych pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie – Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska w powiecie tarnowskim w 2017 r.”, Tarnów, sierpień 2018.
<http://www.wios.tarnow.pl/n1/ftp/2018/ptarnowski2017.pdf>

Wykres 44. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub ziemi

Chart 44. Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

11.3. Gospodarka odpadami

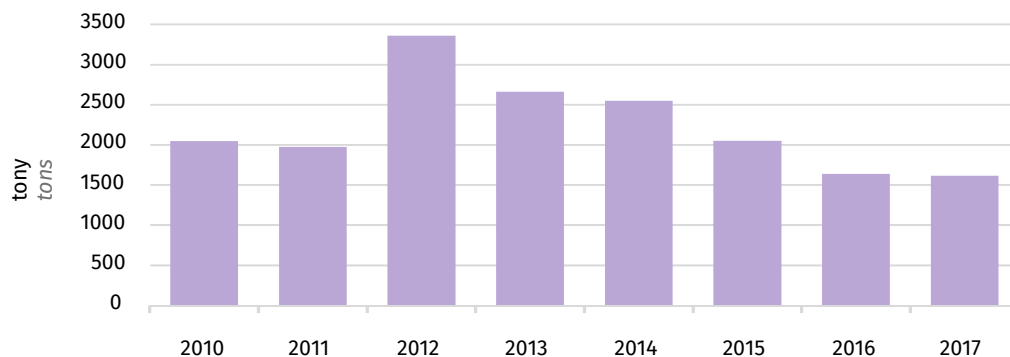
11.3. Waste management

Odpady przemysłowe i komunalne, które powstają na terenie miasta, stanowią poważne zagrożenie dla jakości środowiska. W Tarnowie w 2017 r. wytworzono 145,5 tys. ton odpadów, z czego 19,8% stanowiły odpady komunalne.

Zakłady przemysłowe objęte sprawozdawczością statystyczną wytworzyły w 2017 r. 116,7 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), o 1,5% mniej jak przed rokiem. Stanowiło to 2,1% całej masy odpadów wytworzonych w województwie małopolskim (w 2016 r. – 2,5%).

Wykres 45. Odpady wytworzone^a w ciągu roku na 1 km²

Chart 45. Waste generated^a during the year per 1 km²

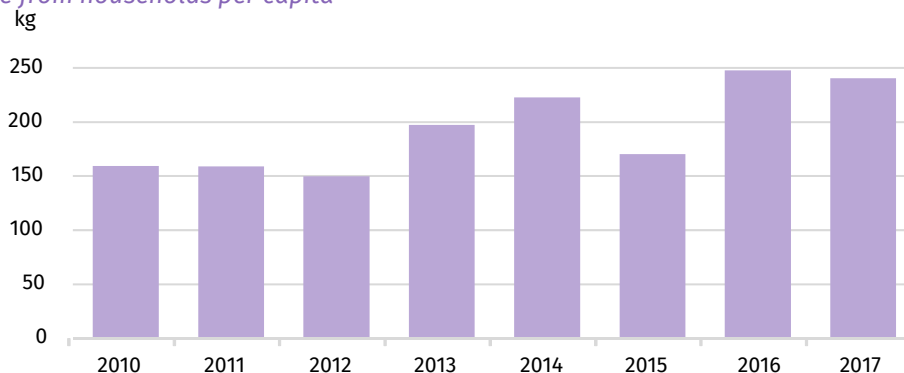
a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a Excluding municipal waste.

Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie miasta zależy przede wszystkim od liczby jego mieszkańców, ale także od ilości biur i instytucji, zakładów handlowych i usługowych. W 2017 r. w Tarnowie zebrano 28,8 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych tj. o 2,5% mniej jak w 2016 r., z czego 26,4 tys. ton, tj. 91,7% ogółu zebranych odpadów pochodziło z gospodarstw domowych. Na 1 mieszkańca miasta przypadło 240,6 kg zebranych z gospodarstw domowych zmieszanych odpadów komunalnych (w 2016 r. – 247,6 kg).

Wykres 46. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Chart 46. Waste from households per capita

Poważnym problemem dla ochrony środowiska są „dzikie” wysypiska odpadów powstające na terenie miasta. W 2017 r. ich liczba w Tarnowie uległa zmniejszeniu, zlikwidowano 8 nielegalnych wysypisk (w 2016 r. – 45). W czasie ich likwidacji zebrano 32,1 ton odpadów komunalnych (przed rokiem 107,1 ton).

11.4. Ochrona przyrody*11.4. Nature conservation*

Ochrona prawna obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych, a także poszczególnych gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk jest prostą drogą do ich zachowania. Na obszarze miasta znajduje się 9,5 ha obszarów prawnie chronionych – jest to rezerwat Debrza stanowiący 0,1% powierzchni miasta. Utworzony został w celu ochrony stosunkowo mało zniekształconego lasu lipowo-dębowego. Dla porównania, w Krakowie obszary prawnie chronione stanowiły w 2017 r., tak jak przed rokiem, 14,9% powierzchni miasta, a w Nowym Sączu – 7,1%. Według stanu na 31 XII 2017 r. w Tarnowie objęto ochroną 42 obiekty w formie pomników przyrody żywej i nieożywionej. Wśród nich 29 to pojedyncze drzewa, 4 – grupy drzew, 3 – aleje, 2 – głązy narzutowe i 4 – inne obiekty.

Na obszarze miast poprawie warunków bytowych ludności i kształtowaniu zdrowego otoczenia służą tereny zieleni. W 2017 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła w Tarnowie 136,2 ha. Stanowiło to 1,9% powierzchni miasta, tak samo jak w roku 2016. Dla porównania w Krakowie w 2017 r. powierzchnia ta wynosiła 5,1%.

Rozdział 12. Leśnictwo

Chapter 12. Forestry

Lesistość miasta wynosi 3,8%. Lasy zlokalizowane na terenie Tarnowa są własnością Skarbu Państwa, gminy oraz osób prywatnych. Największy udział stanowią lasy publiczne będące własnością Skarbu Państwa.

Lasy zlokalizowane na terenie miast pełnią również funkcje ogólnodostępnych terenów zielonych. Zgodnie z Ustawą o lasach z 1991 r. lasy w zasięgu oddziaływania miast uznawane są za ochronne. Pełnią one wiele funkcji, przede wszystkim pozaprodukcyjnych, wśród których można mówić o funkcjach rekreacyjnych, wypoczynkowych, edukacyjnych, klimatycznych, filtracyjnych, krajobrazowych i przyrodniczych.

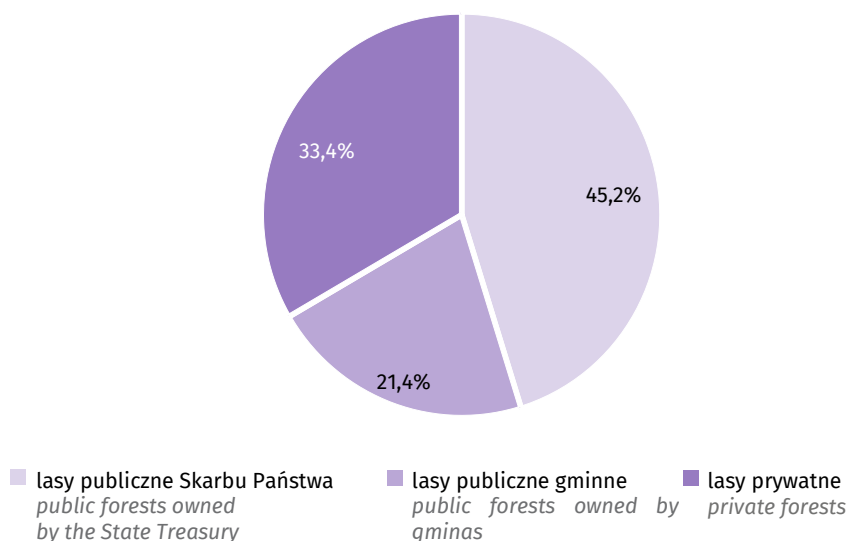
Na obszarze miasta Tarnów lasy zajmowały w 2017 r. 275,8 ha tj. 0,1% powierzchni leśnej województwa małopolskiego. Lesistość miasta wynosiła 3,8%.

W Tarnowie dominowały lasy publiczne. Zajmowały one 183,8 ha, z czego lasy Skarbu Państwa to 124,8 ha, a lasy gminne 59,0 ha. Jedną trzecią lasów Tarnowa stanowiły lasy prywatne zajmujące powierzchnię 92,0 ha.

W 2017 r. z lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa na terenie miasta Tarnowa pozyskano 30 m³ drewna (grubizny liściastej), w tym 15 m³ z lasów gminnych i 15 m³ z lasów prywatnych.

Wykres 47. Struktura powierzchni lasów według form własności w 2017 r.

Chart 47. Structure of forest areas by ownership forms in 2017

Rozdział 13. Dochody i wydatki budżetu miasta

Chapter 13. Revenue and expenditure of the city budget

W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem dochody budżetu miasta były wyższe.

Zmianie uległa struktura dochodów ogółem według rodzajów. Zwiększył się udział dochodów własnych i dotacji, a obniżył się udział subwencji.

Wolniej niż dochody ogółem zwiększyły się wydatki z budżetu miasta. Nieznacznie zmieniła się struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów, m.in. zwiększył się udział wydatków majątkowych, a obniżył się udział wydatków bieżących.

Przewaga dynamiki dochodów nad dynamiką wydatków budżetu miasta wpłynęła na poprawę wyniku finansowego.

13.1. Dochody budżetu

13.1. Budget revenue

W 2017 r. w budżecie miasta Tarnowa wykazano dochody ogółem w kwocie 673 mln zł, o 56 mln zł wyższe (o 9,0%) od ubiegłorocznych. W skali województwa łączne dochody tej kategorii jednostek wzrosły średnio o 6,8%, przy czym w Krakowie były wyższe o 6,7%, a w Nowym Sączu o 5,3%. Udział dochodów budżetu Tarnowa w ogólnych dochodach tego typu jednostek w województwie stanowił 10,9% wobec 10,7% w 2016 r.

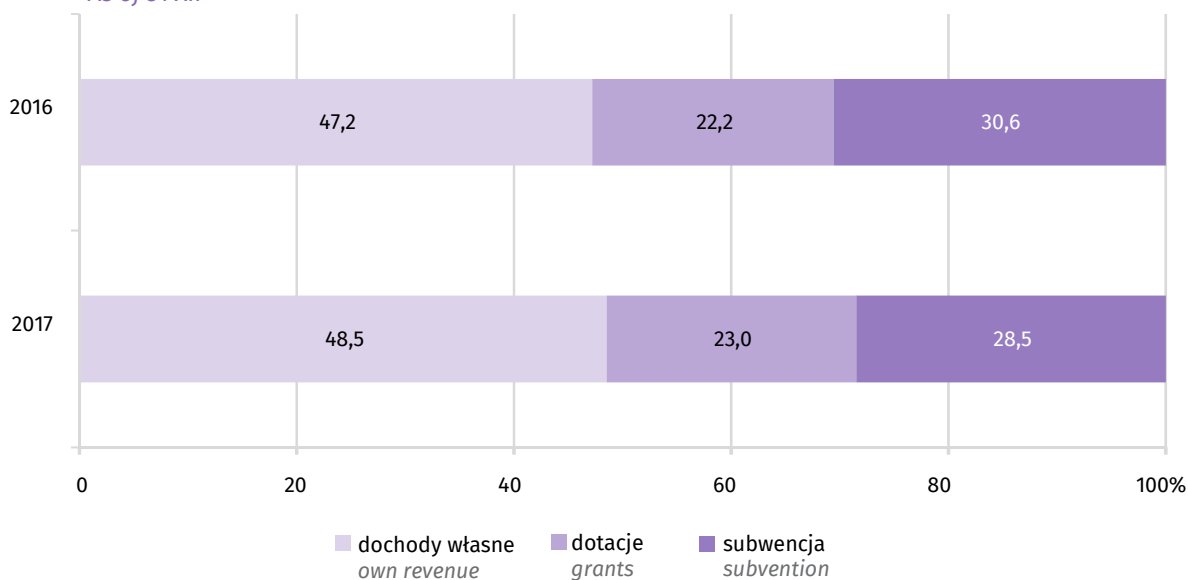
Dochody ogółem na 1 mieszkańca Tarnowa wyniosły średnio 6125 zł (o 534 zł więcej niż w 2016 r.). Dla porównania w Krakowie była to kwota 6470 zł (wyższa o 371 zł) a w Nowym Sączu – 6107 zł (wyższa o 298 zł).

Wykres 48. Struktura dochodów według rodzajów

Stan w dniu 31 XII

Chart 48. Structure of revenues by types

As of 31 XII

W porównaniu z 2016 r. zmieniła się struktura dochodów ogółem według rodzajów. Zwiększył się udział dochodów własnych z 47,3% do 48,5% oraz dotacji z 22,2% do 23,0%, a obniżył się udział subwencji z 30,5% do poziomu 28,5%.

Dochody własne w kwocie 326 mln zł (o 34 mln zł wyższe od ubiegłorocznych) pochodziły z tych samych, co w latach poprzednich, głównych źródeł. Tworzyły je przede wszystkim wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (z podatku PIT – 36,6% a z CIT – 2,0%), ponadto wpływy z podatku od nieruchomości (24,4%), dochody z majątku (3,2%) oraz dochody określone jako pozostałe (30,7%). Z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło 120 mln zł (o 9 mln zł więcej, niż w roku poprzednim), natomiast z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych blisko 7 mln zł, czyli na poziomie ubiegłorocznym.

Na przestrzeni lat 2010–2017 obniżał się udział większości podatków tworzących dochody własne. Najbardziej stabilny okazał się udział podatku dochodowego od osób fizycznych, gdyż jego zmiany w dochodach własnych w omawianym okresie nie przekroczyły 1 p. proc.

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało średnio 2969 zł z dochodów własnych (o 328 zł więcej niż w 2016 r.). Dla porównania, w Krakowie była to kwota 4319 zł (wyższa o 308 zł), a w Nowym Sączu – 2581 zł (wyższa o 1 zł).

Kolejny rok z rzędu zanotowano wyższą kwotę dotacji zasilającą budżet miasta. W 2017 r. wpłynęło z tego tytułu 155 mln zł, wobec 137 mln zł w 2016 r. Na dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na finansowanie zadań zleconych (m.in. na wypłaty świadczenia wychowawczego, świadczeń rodzinnych i opłatę składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczeń dla osób nieobjętych ubezpieczeniem społecznym) przypadało 115 mln zł (o 4 mln zł mniej, niż przed rokiem).

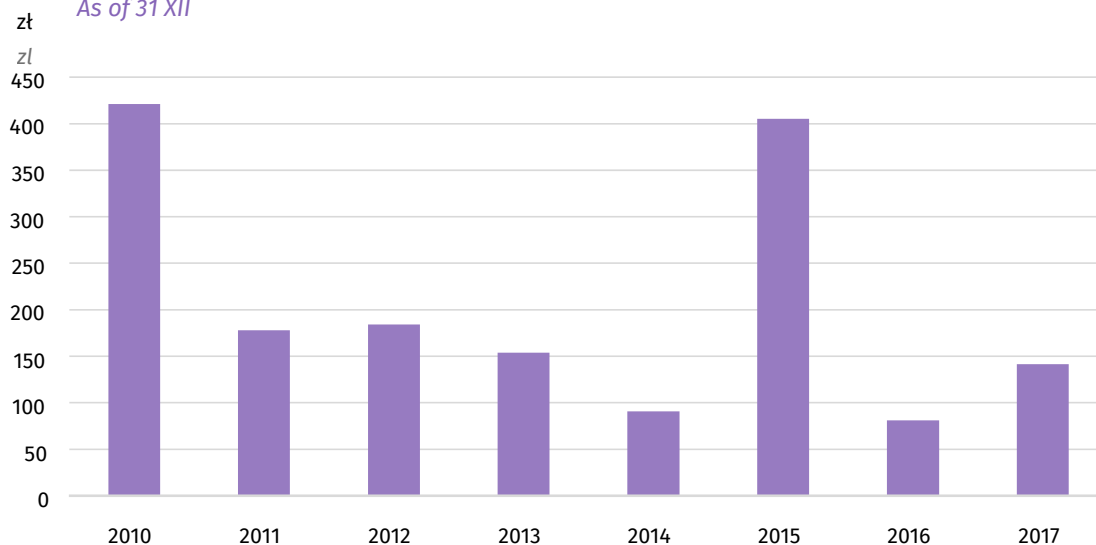
W 2017 r. w dochodach budżetu miasta wzrosła pula środków pochodzących z funduszy unijnych. Wpłynęło 16 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych, co stanowiło 2,3% łącznych dochodów miasta. Dla porównania: w latach 2010–2016 środki te stanowiły odpowiednio: 9,9%; 4,2%; 4,0%; 3,2%; 1,9%; 7,6% i 1,5% dochodów ogółem. Pozyskane środki w przeliczeniu na 1 mieszkańca dały kwotę 142 zł (przed rokiem 81 zł), jednak nadal było to mniej, niż w pozostałych miastach na prawach powiatu województwa, w Krakowie – 149 zł i Nowym Sączu – 152 zł. Na przestrzeni lat 2006–2017 najwięcej środków unijnych zgromadzonych w budżecie w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w Nowym Sączu 2236 zł, podczas gdy w Tarnowie była to kwota 1945 zł, a w Krakowie – 1629 zł.

Wykres 49. Środki unijne w dochodach na 1 mieszkańca

Stan w dniu 31 XII

Chart 49. European Union funds per capita

As of 31 XII

Subwencja ogólna przekazana do budżetu miasta w kwocie 192 mln zł była o 4 mln zł wyższa od ubiegłorocznej, a największe zmiany odnotowano głównie w części oświatowej.

13.2. Wydatki budżetu

13.2. Budget expenditure

Wolniej niż dochody ogółem zwiększyły się wydatki z budżetu miasta. W 2017 r. wyniosły one 675 mln zł i były wyższe o 54 mln zł (o 8,7%) od ubiegłorocznych. Średni wzrost wydatków w miastach na prawach powiatu w województwie wynosił 7,8%.

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało przeciętnie 6141 zł, czyli o 521 zł więcej niż w roku poprzednim (średnio w miastach na prawach powiatu województwa małopolskiego 6452 zł i o 749 zł więcej).

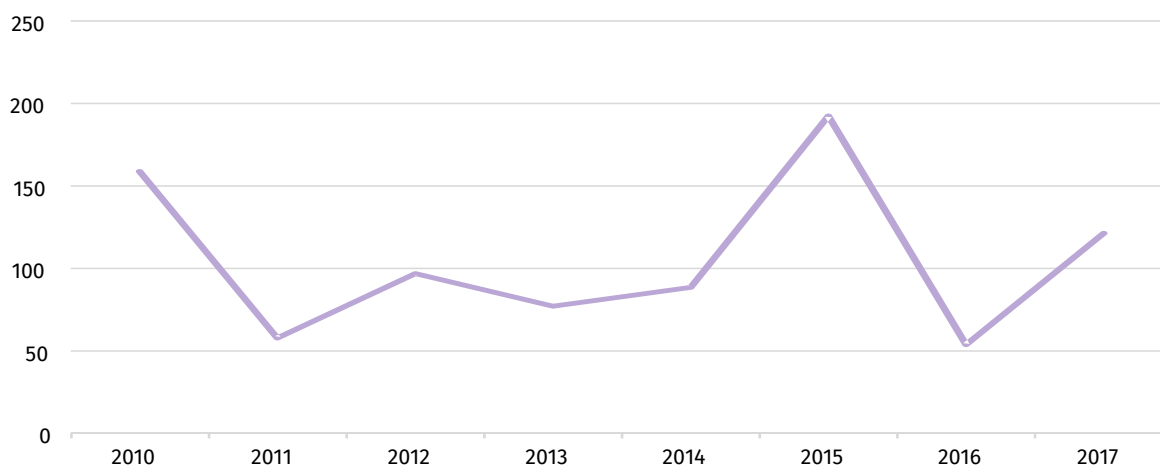
W odniesieniu do roku poprzedniego nieznacznie zmieniła się struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów. Odwrotnie jak w 2016 r. – zwiększył się udział wydatków majątkowych, a obniżył się udział wydatków bieżących (wynagrodzenia i ich pochodne, dotacje, zakup materiałów i usług). Finansowanie bieżącej działalności pochłonęło 608 mln zł i stanowiło 90,1% ogólnych wydatków miasta (91,0% w 2016 r.). Natomiast wydatki majątkowe w kwocie 67 mln zł stanowiły 9,9% wydatków ogółem, podczas gdy przed rokiem było to 9,0%.

Wykres 50. Dynamika wydatków inwestycyjnych

rok poprzedni=100

Chart 50. Dynamics of investment expenditures

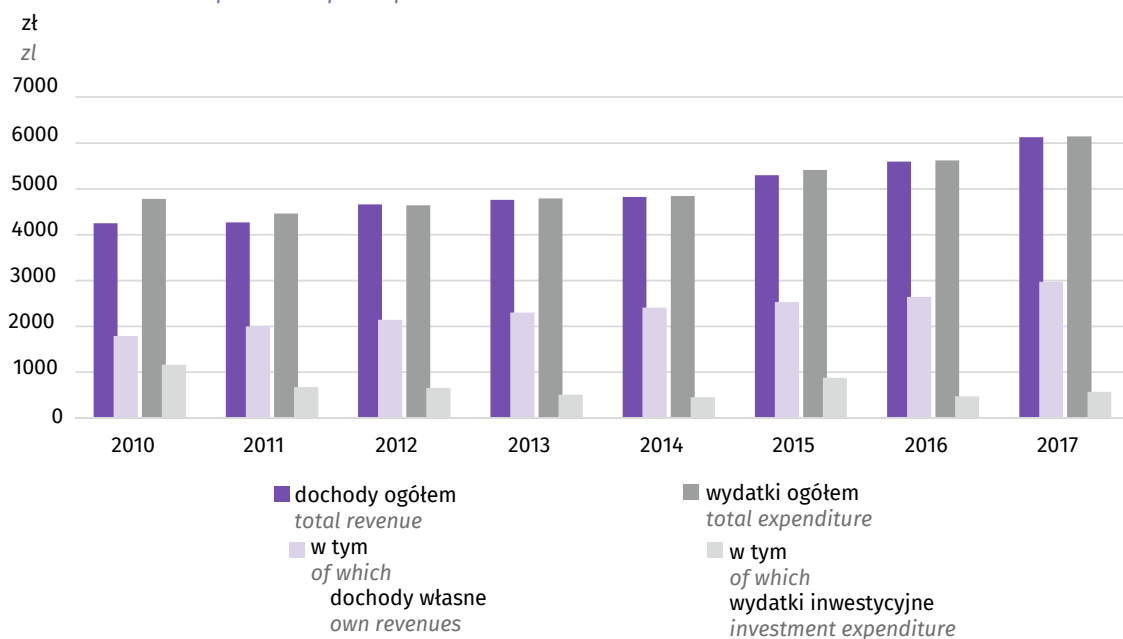
previous year=100

Wśród wydatków majątkowych, wydatki inwestycyjne stanowiły 63 mln zł (o 11 mln zł więcej, niż przed rokiem), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało kwotę 573 zł (w Krakowie była to kwota 755 zł a w Nowym Sączu – 276 zł). Blisko 85% środków przeznaczonych na inwestycje zaangażowano m. in. na dalszą poprawę infrastruktury drogowej, budowę i remonty boisk szkolnych, termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz przebudowę i rozbudowę obiektów rekreacyjno-sportowych na terenie miasta.

Wykres 51. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca

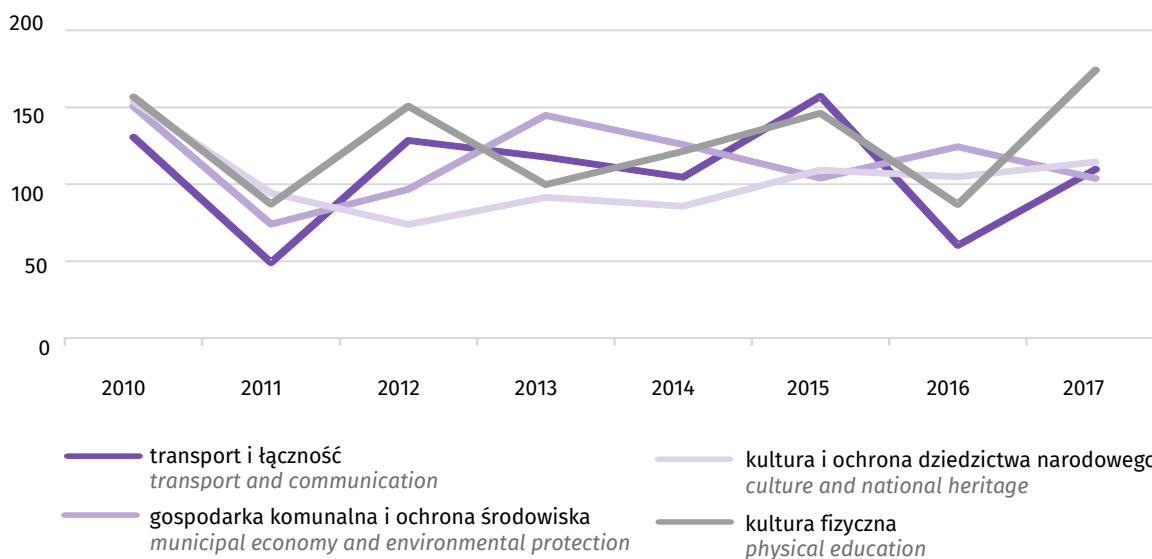
Chart 51. Revenue and expenditure per capita

Nie zmieniły się główne kierunki wydatkowania środków z budżetu miasta według działów klasyfikacji budżetowej, gdyż determinowane są zarówno realizacją funkcji miasta wobec własnych mieszkańców jak i funkcji stolicy subregionu. Nadal największym obciążeniem budżetu było finansowanie zadań w zakresie działów: Transport i łączność, Oświata i wychowanie oraz zadań z obszaru wsparcia rodzin i pomocy społecznej, czyli w działach: Pomoc społeczna, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej i Rodzina. Tylko w tych pięciu działach zrealizowano 70,8% łącznych wydatków z budżetu miasta.

Wykres 52. Dynamika wydatków według wybranych działów

rok poprzedni=100

Chart 52. Dynamics of expenditure by selected divisions
previous year=100

W dziale Transport i łączność wykazano wydatki w kwocie 75 mln zł, co stanowiło 11,1% całego budżetu miasta (68 mln zł i 11,0% w 2016 r.). Środki zostały wykorzystane głównie na bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej w mieście (remonty, oświetlenie), gdyż na inwestycje skierowano podobnie jak przed rokiem 21 mln zł.

Wydatki w zakresie działu Oświata i wychowanie nadal stanowiły pozycję najsilniej obciążającą budżet miasta. W dziale tym rozdysponowano kwotę 251 mln zł (o 4 mln zł wyższą niż w 2016 r.), czyli 37,2% całego budżetu miasta i było to najwyższe obciążenie budżetu wśród miast na prawach powiatu w województwie, dla porównania: w Krakowie – 24,4% a w Nowym Sączu – 35,8%. Środki przeznaczone były głównie na wydatki bieżące, zwłaszcza wynagrodzenia i ich pochodne, które pochłonęły 181 mln zł (o 5 mln zł więcej, niż przed rokiem). Natomiast na inwestycje przekazano kwotę 7 mln zł, czyli o połowę mniejszą niż przed rokiem.

W 2017 r. wzrosły wydatki w zakresie wsparcia rodzin i pomocy społecznej (łącznie działy: Pomoc społeczna, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej i Rodzina²⁴), na które przeznaczono kwotę przekraczającą 152 mln zł, czyli 22,5% łącznych wydatków budżetu (w 2016 r. – 131 mln zł i 21,2%). Wzrost wydatków w tym zakresie spowodowały m. in. wypłaty świadczenia wychowawczego wprowadzonego ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci²⁵ oraz wypłaty dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej²⁶. Ich realizacja obejmowała cały rok, podczas gdy w 2016 r. tylko 3 kwartały. Finansowano również wypłaty świadczenia rodzinnego, zasiłków stałych i celowych, a także wydatki bieżące związane z utrzymaniem infrastruktury w tym obszarze (domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, żłobki).

Na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego (13 mln zł – 2,0% łącznych wydatków miasta) utrzymały się również wydatki związane z finansowaniem zadań w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Na finansowanie bieżącej działalności przeznaczono 11 mln zł, które skierowano na utrzymanie teatru, bibliotek, galerii, wystaw artystycznych oraz centrum kultury i sztuki. Finansowano również imprezy, wśród których były takie, które na trwałe wpisały się w krajobraz miasta np. corocznie organizowany Ogólnopolski Festiwal Komедii „TALIA” czy festiwal „Tarnowska Nagroda Filmowa”.

W 2017 r. blisko 2-krotnie wzrosły wydatki w dziale Kultura fizyczna i wynosiły 32 mln zł (4,7% ogólnego budżetu miasta). Ponad 56% tej kwoty zostało przeznaczony na inwestycje, w ramach których przebudowano i rozbudowano obiekty i tereny rekreacyjno-sportowe miasta.

Z kolei wydatki w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska pozostały na poziomie z 2016 r. Zrealizowane w kwocie 40 mln zł stanowiły 6,0% ogólnej kwoty budżetu. Środki przeznaczone były głównie na zadania w zakresie gospodarki odpadami, a także na utrzymanie zieleni, oczyszczanie i oświetlenie ulic.

13.3. Wynik finansowy

13.3. Financial result

Przewaga dynamiki dochodów nad dynamiką wydatków budżetu miasta wpłynęła na poprawę wyniku finansowego. Wprawdzie rok 2017 budżet miasta zamknął deficytem budżetowym w wysokości 2 mln zł, jednak był on zredukowany w relacji do roku poprzedniego (minus 3 mln zł). Ujemny wynik finansowy wykazany w 2017 r. w całości został pokryty przez kredyty bankowe.

Idea budżetu obywatelskiego zainicjowana w Tarnowie w 2013 r. nadal spotyka się z zainteresowaniem mieszkańców miasta. W 2017 r. była realizowana V edycja budżetu obywatelskiego.

Z informacji podanych przez Urząd Miasta²⁷ wynika, że w wyniku głosowania mieszkańcy miasta wybrali do realizacji sześć projektów ogólnomiejskich, głównie w zakresie rewitalizacji i rozbudowy miejsc do rekreacji.

²⁴ Wprowadzony od 1 stycznia 2017 r. (Dz. U. z 2016 r. poz.1121).

²⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 195.

²⁶ Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.

²⁷ <https://bip.malopolska.pl/umtarnow,a,1435400,sprawozdanie-z-wykonania-budzetu-gminy-miasta-tarnowa-za-2017-rok.html>

Rozdział 14. Podmioty gospodarki narodowej

Chapter 14. Entities of the national economy

14.1. Struktura podmiotów gospodarki narodowej

14.1. Structure of entities of the national economy

W analizowanym roku, w porównaniu z poprzednim, obserwowano wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Według formy prawnej, największy udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON stanowiły osoby fizyczne.

Dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi. Pod względem liczby pracujących przeważały podmioty do 9 osób.

W 2017 r. podmioty zarejestrowane w Tarnowie stanowiły 3,0% ogólnej liczby podmiotów w województwie małopolskim. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. w Tarnowie do rejestru REGON wpisanych było 11,5 tys. osób prawnych, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez osób fizycznych prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie). W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 0,9%.

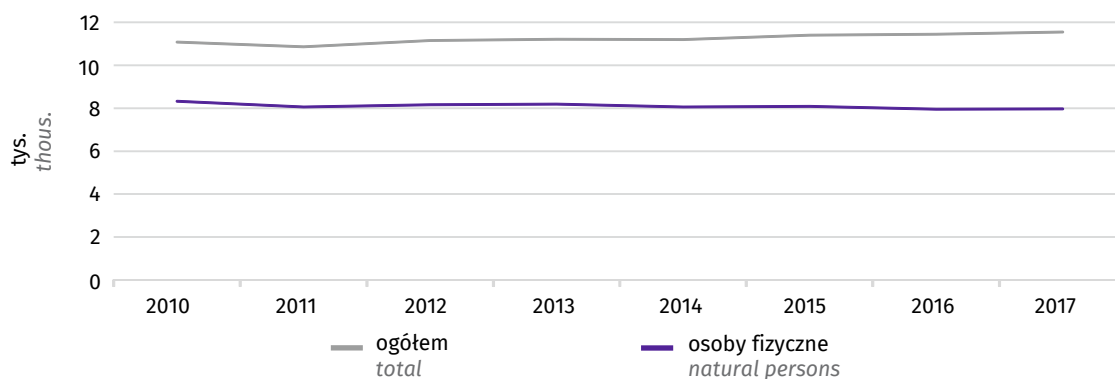
Od kilku lat obserwowano wzrost ilości podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób. W omawianym roku stanowiły one blisko 95% w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 53. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 XII

Chart 53. Entities of the national economy registered in the REGON register

As of 31 XII

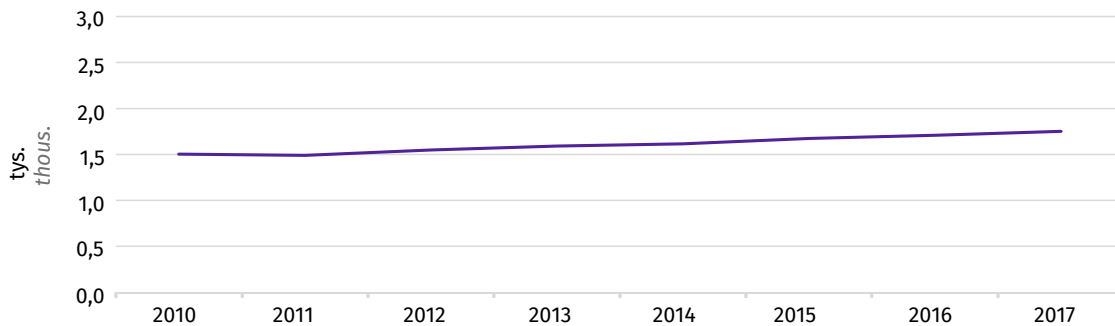
Liczba podmiotów przypadających na 10 tys. mieszkańców Tarnowa w wieku produkcyjnym w 2017 r. wynosiła 1753. W porównaniu z poprzednim rokiem w Tarnowie odnotowano wzrost tej wartości o 2,6%.

Wykres 54. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Stan w dniu 31 XII

Chart 54. *Entities of the national economy per 10 thous. population at working age*

As of 31 XII

W 2017 r. na koniec grudnia spośród 11,5 tys. zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej blisko 8,0 tys. podmiotów to osoby fizyczne, które stanowiły 69,0%. Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 1,3 tys. podmiotów, a 0,1 tys. z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego.

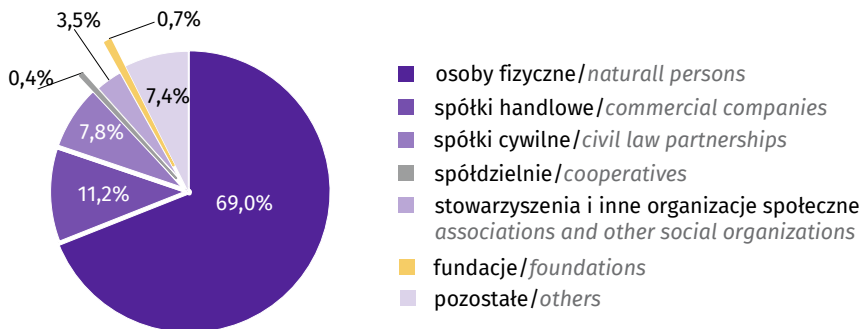
Ponadto według stanu w końcu 2017 r. odnotowano 899 spółek cywilnych (7,8%), 404 stowarzyszenia i organizacje społeczne (3,5%), 76 fundacji (0,7%) oraz 44 spółdzielnie (0,4%).

Wykres 55. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 55. *Structure of entities of the national economy by legal form in 2017*

As of 31 XII

Podstawowe sektory gospodarki to rolnictwo, przemysł z budownictwem oraz usługi. Udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa w ogólnej liczbie podmiotów Tarnowa stanowił 18,5%. Na podstawie danych o liczbie podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne) udział podmiotów sektora rolnictwa wynosił 0,5%. Podobnie jak w większości powiatów województwa małopolskiego, także w Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi (sektor III, IV, V), a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,0%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (74,8%).

Do każdego sektora ekonomicznego przyporządkowane są sekcje stanowiące uszczegółowienie rodzaju prowadzonej działalności.

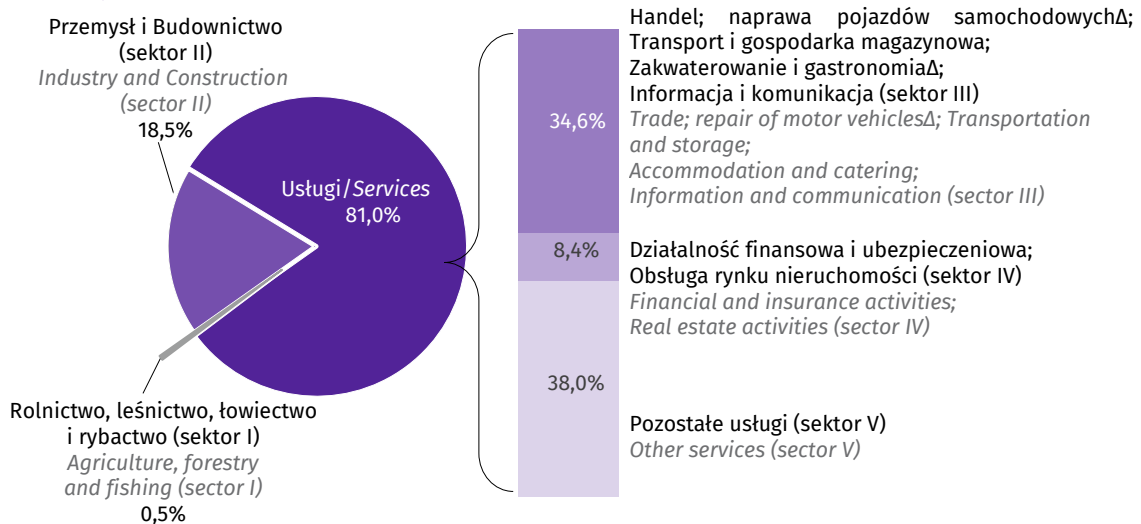
W sekcji F – Budownictwo działalność prowadziło 1099 podmiotów, tj. 9,5% ogólnej liczby podmiotów. Wśród nich 669 podmiotów zajmowało się robotami budowlanymi specjalistycznymi, natomiast 337 podmiotów wykonywało roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków.

Do przemysłu zaliczane są rodzaje działalności pogrupowane w różne sekcje. W Tarnowie dominowała sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe skupiające 967 podmiotów (8,4% ogółu podmiotów), które przede wszystkim zajmowały się produkcją różnego rodzaju wyrobów (807 podmiotów). Wśród nich największa liczba podmiotów zajmowała się produkcją metalowych wyrobów gotowych –158, mebli –101, artykułów spożywczych – 92, odzieży – 59 oraz wyrobów z drewna, korka i wikliny – 43 podmioty. Natomiast 95 podmiotów prowadziło działalność z zakresu naprawy, konserwacji i instalowania maszyn i urządzeń. Drukowaniem i działalnością usługową związaną z poligrafią zajmowało się 65 podmiotów.

Wykres 56. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

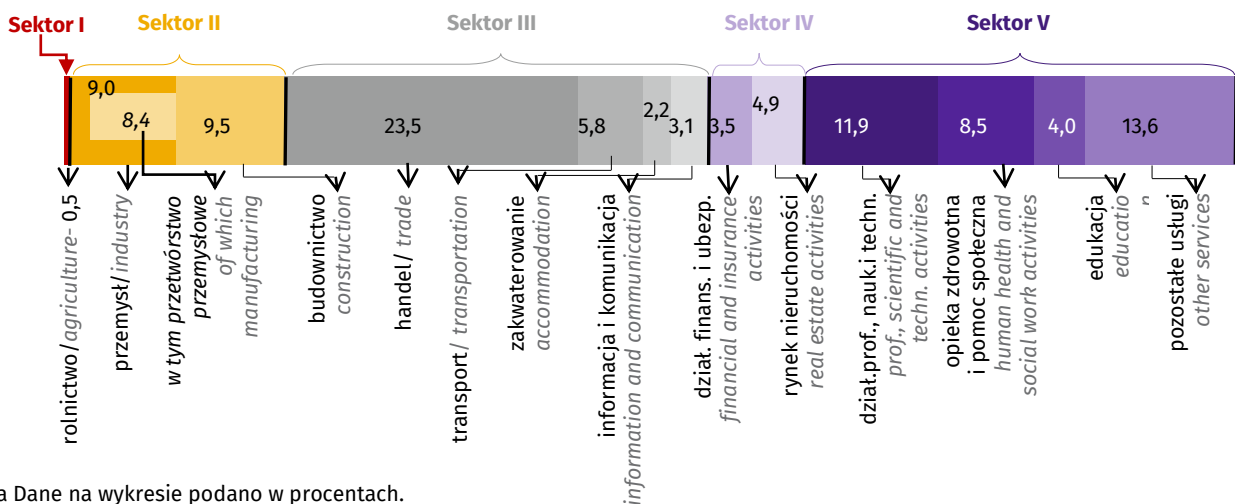
Chart 56. Structure of entities of the national economy by sectors of conducted activity in 2017
As of 31 XII

Wykres 57. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji^{ab} w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 57. Structure of entities of the national economy by sections^{ab} in 2017
As of 31 XII

a Dane na wykresie podano w procentach.

a The data in the chart are given in percent.

b Dla czytelności wykresu pominięto pełne nazewnictwo sekcji.

b The full names of the section has been omitted for the readability of the chart.

Aktywność usługowa najczęściej skupia się w sekcji G obejmującej handel hurtowy i detaliczny oraz naprawę pojazdów samochodowych – 2712 podmiotów (tj. 23,5%). W Tarnowie sprzedają detaliczną zarówno towarów konsumpcyjnych jak również niekonsumpcyjnych oraz konserwacją i naprawą pojazdów samochodowych zajmowało się 1977 podmiotów (17,1% ogółu).

Struktura prowadzonej działalności handlowej w Tarnowie przedstawiała się następująco:

- handel detaliczny – 13,9% ogółu podmiotów (1609 podmiotów),
- handel hurtowy – 6,4% (735 podmiotów),
- handel i naprawa pojazdów samochodowych – 3,2% (368 podmiotów).

Działalność finansową i ubezpieczeniową (sekcja K) łącznie z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L) zaliczaną do IV sektora prowadziło 970 podmiotów (8,4%).

Znaczna liczba podmiotów (4392) skupiona była w sekcjach pozostałych usług (V sektor), które stanowiły 38,0% ogółu i zawierały m.in. sekcje: M – Działalność profesjonalną, naukową i techniczną – 1377 podmiotów; Q – Opiekę zdrowotną i pomoc społeczną – 976 podmiotów oraz P – Edukację – 466 podmiotów.

W latach 2010–2017 obserwowano wzrost znaczenia sektora przemysłowego i budowlanego. W 2017 r. udział liczby podmiotów tego sektora wynosił 18,5%, w relacji do 2010 r. wzrósł o 0,2 p. proc. W tym samym okresie, znaczenie sektora rolnictwa zmniejszyło się. W 2017 r. udział tego sektora w ogólnej liczbie podmiotów wynosił 0,5% i zmniejszył się o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2010 r. W omawianych latach udział liczby podmiotów sektora usług w Tarnowie utrzymał się na tym samym poziomie.

Biorąc pod uwagę podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON według liczby pracujących, w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów, w których pracowało do 9 osób o 1%, a spadek o 2% liczby podmiotów o liczbie pracujących od 10–49 osób. Liczba zarejestrowanych podmiotów z liczbą pracujących powyżej 49 osób pozostała na podobnym poziomie co rok wcześniej.

Na koniec grudnia 2017 r. struktura podmiotów przy uwzględnieniu liczby pracujących kształtowała się następująco:

- do 9 osób stanowiły 94,4% (10897 podmiotów),
- od 10–49 osób stanowiły 4,2% (486 podmiotów),
- 50 osób i więcej stanowiły 1,4% (166 podmiotów).

14.2. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane

14.2. Newly registered and removed entities

Od lat obserwuje się korzystne zjawisko spowodowane większą liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów w stosunku do liczby podmiotów wyrejestrowanych. Na spadek liczby zakończonych działalności wpływa niewątpliwie możliwość jej zawieszenia.

W 2017 r. w rejestrze REGON zarejestrowano 917 nowych podmiotów, tj. o 24 więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym. Udział podmiotów nowo zarejestrowanych w 2017 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 7,9%.

Podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych, wybrało na działalność dominującą sekcję G – handel; naprawa pojazdów samochodowych – 199 podmiotów (21,7% ogółu nowo zarejestrowanych podmiotów).

Znaczna część podmiotów (136) rozpoczęła działalność zaliczaną do sekcji F – Budownictwo, co stanowiło 14,8% ogółu nowych podmiotów. Dużą grupę stanowiły także podmioty, które wybrały działalność zaliczaną do sekcji M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 123 podmioty (13,4%) oraz sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe – 84 podmioty (9,2%). Łącznie wyżej wymienione sekcje PKD skupiały ponad połowę (59,1%) nowo zarejestrowanych podmiotów.

W porównaniu z ubiegłym rokiem znacznie mniej podmiotów rozpoczynających działalność wybrało jako działalność dominującą sekcję H – Transport i gospodarkę magazynową – 59 podmiotów (spadek o 18,1%), sekcję N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 31 podmiotów (spadek o 56,9%). W ramach tej sekcji liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w 2017 r. (12) w porównaniu z rokiem poprzednim (51) prowadzących działalność związaną z administracyjną obsługą biura i pozostałą działalnością wspomagającą prowadzenie działalności gospodarczej zmniejszyła się o 76,5%.

Natomiast w sekcjach I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – Działalność z obsługą rynku nieruchomości i Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna odnotowano nieznaczne różnice w ilości nowo zarejestrowanych podmiotów w porównaniu z rokiem ubiegłym.

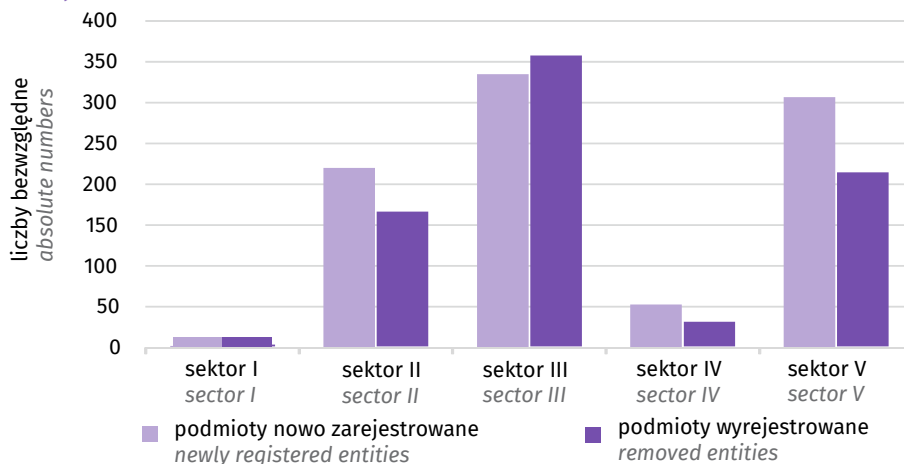
W sekcji P – Edukacja zarejestrowano 29 nowych podmiotów, tj. o 31,8% więcej w porównaniu z 2016 r.

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. wyrejestrowano 766 podmiotów, tj. o 60 mniej. W 2017 r. udział podmiotów, które zakończyły działalność w stosunku do ogólnej liczby podmiotów w Tarnowie wyniósł 6,6%.

Wykres 58. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 58. Newly registered and removed entities by type of conducted activity in 2017
As of 31 XII

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sektor I)
Agriculture, forestry and fishing (sector I)

Przemysł i Budownictwo (sektor II)
Industry and Construction (sector II)

Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ;
Transport i gospodarka magazynowa;
Zakwaterowanie i gastronomiaΔ; Informacja
i komunikacja (sektor III)
*Trade; repair of motor vehiclesΔ; Transportation
and storage; Accommodation and cateringΔ;
Information and communication (sector III)*

Działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
Obsługa rynku nieruchomości (sektor IV)
*Financial and insurance activities;
Real estate activities (sector IV)*

Pozostałe usługi (sektor V)
Other services (sector V)

Największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w sekcjach: Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ – 242 podmioty (31,6% ogółu wyrejestrowanych podmiotów), Budownictwo – 95 (12,4%), Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 73 podmioty (9,5%), Przetwórstwo przemysłowe – 65 podmiotów (8,5%) oraz Transport i gospodarka magazynowa – 56 podmiotów (7,3%).

Z powyższych danych wynika, że w Tarnowie w 2017 r. więcej podmiotów zarejestrowało działalność niż ją wyrejestrowało. Liczba podmiotów prowadzących działalność zwiększyła się o 151.

Porównując liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych odnotowano wzrost w trzech sektorach ekonomicznych:

- Pozostałe usługi (sektor V) o 94 podmioty,
- Przemysł i Budownictwo (sektor II) o 55 podmiotów,
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomości Δ (sektor IV) o 23 podmioty,

Spadek odnotowano tylko w sektorze III – Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ o 21 podmiotów. W sektorze I – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo liczba podmiotów wyrejestrowanych była równa liczbie podmiotów zarejestrowanych i wynosiła 2.

14.3. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej

14.3. *Survivability of national economy entities*

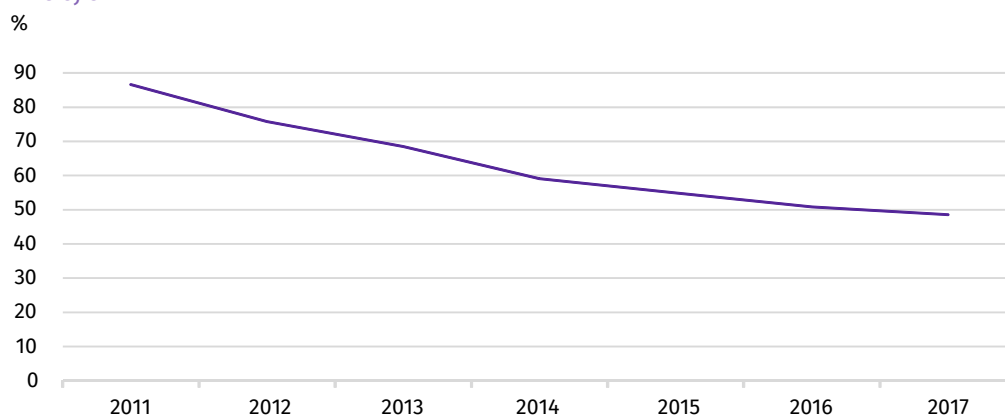
Biorąc pod uwagę przeżywalność podmiotów w Tarnowie, spośród 1243 nowych podmiotów zarejestrowanych w 2010 r. w rejestrze REGON, po siedmiu latach, czyli na koniec 2017 r. blisko połowa, tj. 603 podmioty nadal prowadziło działalność (48,5% podmiotów).

Wykres 59. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 59. *Survivability of national economy entities registered in the REGON register in 2010*

As of 31 XII

Dla porównania wskaźnik przeżycia podmiotów w województwie małopolskim wynosił – 48,9%, w Krakowie – 54,7%, w Nowym Sączu – 45,3%.

Rozdział 15. Bezpieczeństwo publiczne

Chapter 15. Public safety

W porównaniu z 2016 r. mniej interwencji Policji i Straży Miejskiej dotyczyło zakłócania spokoju, wybryków chuligańskich i spraw porządkowych. Spadła także liczba kradzieży oraz kradzieży z włamaniem. Tarnowska Policja zarejestrowała mniej „Niebieskich Kart”, a Straż Pożarna odnotowała mniej fałszywych alarmów.

Bezpieczeństwo mieszkańców zapewniły między innymi jednostki Straży Miejskiej, Policji i Straży Pożarnej.

Z dostępnych danych Urzędu Miasta Tarnowa wynika, że w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. najwięcej, tj. ponad 2-krotnie wzrosły interwencje Straży Miejskiej w stosunku do osób bezdomnych. Wzrost interwencji odnotowano także w przypadkach naruszenia przepisów drogowych (o 39,4%), a o ponad 6% dotyczących spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

Straż Miejska znacznie rzadziej interweniowała w przypadku zakłócania spokoju i ciszy nocnej, wybryków chuligańskich i nieobyczajnych oraz spraw porządkowych.

Zgodnie z danymi Policji, dotyczących przestępstw stwierdzonych w 2017 r., które zaliczane są do najbardziej uciążliwych społecznie, w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano ich wzrost w przypadkach uszczerbku na zdrowiu (o 46,1%), rozbojów (o 18,5%) i kradzieży samochodów (o 14,3%).

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. spadła liczba kradzieży: cudzej rzeczy (o 43,9%) i z włamaniem (o 30,6%). Mniej interwencji odnotowano także w przypadkach bójek i pobić (o 16,7%) oraz uszkodzeń rzeczy (o 6,1%).

W 2017 r. tarnowska Policja zarejestrowała 361 „Niebieskich Kart” stanowiących zgłoszenie przemyśle domowej tj. o 163 mniej niż w 2016 r. Oznacza to spadek o 31,1% zgłoszonych przypadków, w których dochodziło do przemyśle domowej. Najczęściej sprawcami przemyśle byli mężczyźni (w 2017 r. – 336 ogółu niebieskich kart), a blisko połowa (165 osób) dotyczyła interwencji osób, które działały pod wpływem alkoholu, 78 osób zatrzymano do wytrzeźwienia.

W 2017 r. jednostki ochrony przeciwpożarowej interweniowały w 951 zdarzeniach, tj. o 11,6% częściej w porównaniu z 2016 r. W ogólnej liczbie interwencji – 163 stanowiły wyjazdy do pożarów, tj. o 7 akcji więcej niż w roku poprzednim. Odnotowano również 739 wyjazdów do miejscowych zagrożeń (w 2016 r. – 642 zagrożenia). O blisko 10% odnotowano mniej fałszywych alarmów.

Uwagi metodologiczne/ogólne

1. **Informacje o liczbie i strukturze ludności** prezentowane w tej publikacji opracowano według krajowej definicji zamieszkania. Oznacza to, że bilans nie obejmuje osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy (bez względu na okres ich czasowego przebywania), natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski (województwa) przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności). Od 2010 r. podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2011 r., a dane składowe (urodzenia, zgony i migracje) pochodzą z rejestrów urzędów stanu cywilnego i biur ewidencji poszczególnych gmin oraz z rejestru PESEL.

Współczynnik feminizacji to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Ekonomiczne grupy wieku oznaczają ludność w wieku:

- przedprodukcyjnym – 0–17 lat,
- produkcyjnym – mężczyzn w wieku 18–64 lat i kobiety w wieku 18–59,
- poprodukcyjnym – mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia demograficznego – oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Wskaźnik starości to relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku 19 lat i mniej. Im wyższa jego wartość tym starsze społeczeństwo.

Trójkąt Osanna zbudowano w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące jedną z grup wiekowych osób. Osie wyskalowane od 0% do 100%. Dla każdego powiatu jako kryterium podziału ludności na sześć typów zastosowano przeciętne udziały poszczególnych grup wiekowych osób (położenie punktu wewnątrz trójkąta informuje o udziale poszczególnych grup wieku w ogólnej liczbie ludności). Typy wieku ludności pogrupowano klasyfikując powiaty według struktur wieku ludności jako młode demograficznie, stabilne demograficznie, starzejące się demograficznie²⁸.

Do **typologii demograficznej Webba**²⁹ wzięto pod uwagę przyrost naturalny i saldo migracji stałej.

Dane o **ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym** opracowano:

- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka, (prezentowane dane o urodzeniach dotyczą urodzeń żywych),
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej;
- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się).

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Współczynnik urodzeń – liczba urodzeń żywych na 1 tys. ludności.

Współczynnik dzietności ogólnej oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby

²⁸ Publikacja US Kraków "Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2017 r. str. 17. <http://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/ludnosc/sytuacja-demograficzna-województwa-malopolskiego-w-2017-r-,1,11.html>

²⁹ Oznaczenia typów demograficznych j.w. str. 16.

z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Współczynnik zgonów – liczba zgonów na 1 tys. ludności.

Przeciętne dalsze trwanie życia³⁰ wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w danym wieku, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Saldo migracji stanowi różnicę między napływem i odpływem ludności. Napływ i odpływ migracyjny (wędrówkowy) jest to ogół osób przebywających lub wyjeżdżających na stałe w badanym okresie na określonym terenie. Użyte określenia „**napływ**” i „**odpływ**” należy rozumieć odpowiednio jako nowe zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z pobytu stałego.

Migracje czasowe na okres ponad 3 miesiące – zaprezentowane zostały na podstawie wyników cyklicznego badania ludności zameldowanej na pobyt czasowy oraz ludności (stałych mieszkańców gminy) nieobecnej w związku z pobytem czasowym w innej gminie w kraju, lub za granicą.

2. Do **pracujących** według faktycznego miejsca pracy zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

3. **Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia nie ujmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób zatrudnionych za granicą, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

4. **Stopa bezrobocia** rejestrowanego to udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych, prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. **Dane dotyczące wychowania przedszkolnego** i szkół podano według stanu na początku roku szkolnego, dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego.

6. **Dane o praktykach lekarskich** obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.

7. **Świadczenia rodzinne**, zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1952 z późn. zm.) obejmują: świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie wychowawcze, jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, (Program „Za życiem”).

8. **Zasiłek okresowy** – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek stały – wypłacany jest z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

9. Dane dotyczące **turystyki** podano w dwóch ujęciach: wyłącznie w oparciu o złożone sprawozdania KT-1 oraz dane z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. Baza noclegowa turystyki dotyczy wszystkich turystycznych obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

Dane dotyczące **liczby obiektów turystycznych i miejsc noclegowych** podano według stanu na dzień 31 lipca, a pozostałe w okresie od stycznia do grudnia.

Dane z zakresu **turystyki kwalifikowanej**³¹ otrzymano z PTTK.

10. Dane o dochodach i wydatkach budżetowych według rodzajów i działów opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2010–2017. Podatek

³⁰ Publikacja GUS „Trwanie życia w 2017 r.” <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2017-r-2,12.html>

³¹ Źródło definicji pojęcia: https://mfiles.pl/pl/index.php/Turystyka_kwalifikowana

dochodowy CIT i PIT wchodzący w skład dochodów własnych oznacza udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i od osób fizycznych (PIT).

Kategoria **dotacji §§ 200 i 620** obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, natomiast **dotacje §§ 205 i 625** obejmują dotacje i płatności przekazywane na realizację programów w ramach Perspektywy Finansowej 2014–2020.

Na dochody z budżetu środków europejskich składają się:

- środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego,
- niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA),
- środki na realizację Wspólnej Polityki Rolnej.

11. **Podmioty gospodarki narodowej** to osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Za **osobę fizyczną** prowadzącą działalność gospodarczą przyjmuje się osobę fizyczną będącą przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. 2018, poz. 646) i inną osobę fizyczną prowadzącą działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osobę fizyczną prowadzącą indywidualne gospodarstwo rolne.

Spółka handlowa – spółka, której utworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział, przekształcenie reguluje Kodeks spółek handlowych. Spółki handlowe dzielą się na osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne) i kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością). Mają one obowiązek uzyskania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Spółka cywilna – stosunek zobowiązaniowy łączący strony (wspólników), przez który wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Wkłady wspólników mogą przybrać różne formy, ale muszą mieć wartość majątkową. Spółka ta jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa nie przyznała zdolności prawnej, a zatem nie jest podmiotem prawa. Przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej są wspólnicy spółki cywilnej. Spółka cywilna podlega wpisowi do rejestru REGON.

12. Dane prezentowane dla województwa, podregionów i powiatów odpowiadają poziomowi 2, 3, 4 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych (NTS) obowiązującej w latach 2000–2017.

https://stat.gov.pl/statystyka_regionalna/jednostki-terytorialne/system-ks/nomenklatura-nts/

Informacje o Rewizji NUTS 2016 obowiązującej od 1 stycznia 2018 r. dostępne są na stronie

<https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/>.

13. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1 tys. ludności) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

14. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

15. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Niektóre dane zostały podane na podstawie informacji nieostatecznych lub szacunkowych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

18. Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późn. zm.), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

Na potrzeby opracowania zastosowano przyporządkowania sekcji do sektorów ekonomicznych:

Oznaczenie literowe	Nazwa sekcji
I SEKTOR EKONOMICZNY	
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
II SEKTOR EKONOMICZNY	
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
III SEKTOR EKONOMICZNY	
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
IV SEKTOR EKONOMICZNY	
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
V SEKTOR EKONOMICZNY	
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

19. W nazwach niektórych sekcji zastosowano skróty. Pełne ich nazwy dostępne są na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/Klasyfikacje/>

20. Ilekcioć mowa o badanych miastach na prawach powiatu zjawisko dotyczy miast na prawach powiatu o liczbie ludności od 70 tys. do 114 tys., które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi.

21. Do ustalenia lokat dla wybranych miast na prawach powiatu w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były: ↓ malejąco, lub ↑ rosnąco. Dla przejrzystości rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorami; kolorem zielonym (pierwsza lokata) i kolorem czerwonym (ostatnia lokata) Miasta na prawach powiatu, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę, w związku z tym liczba lokat może być mniejsza niż liczba miast.

22. Stymulanta (S) – cecha, której wyższa wartość ma pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

23. Destymulanta (D) – cecha, której wyższa wartość ma negatywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

24. Szczegółowe wyjaśnienia metodologiczne znajdują się w innych publikacjach Urzędu Statystycznego <http://krakow.stat.gov.pl/> oraz na stronie internetowej GUS <http://www.stat.gov.pl/>.

Methodological/general notes

1. **The data on the number and structure of population** presented in this publication have been developed according to the national definition of residence. This means that the population balance does not include persons who have arrived from abroad for temporary stay (regardless of the duration of their temporary stay), but included permanent residents of Poland temporarily staying abroad (regardless of the duration of their absence). Since 2010 the basis of the balance are the results of the Population and Housing Census held on March 31, 2011, and component data (births, deaths and migration) comes from the reports of civil status offices, local registration offices of individual gminas and PESEL register.

Femininity ratio is the number of women per 100 men.

Economic age groups mean the population at the:

- **pre-working age** – 0–17,
- **working age** –18–64 for males and 18–59 for females,
- **post-working age** – 65 and more for males and 60 and more for females.

Age dependency ratio – is the number of non-working age population per 100 persons of working age.

Median age (middle age) of the population is a parameter defining the age limit that half of the population has already exceeded and the other half has not yet reached.

Ageing rate is the relationship between number of elderly persons (65 years and more) and number of children and youth aged 19 and less.

The Osanna triangle was built in a coordinate system, which axes are sides of equilateral triangle characterising one of age groups of persons. Axes were scaled from 0% to 100%. For each powiat or gmina average shares of particular age groups of persons were used as a criterion of a division of the population on six types (a place of a point in the triangle indicates a share of particular age groups in total number of the population). Types of age of the population were grouped classifying powiats and gminas by structures of age of the population as demographically young, demographically stable and demographically ageing³².

Natural increase and permanent net migration have been taken into account for the **demographic typology of Webb**³³.

The data on **vital statistics is presented in the following territorial division:**

- births – by the place of permanent residence of the new born child's mother (data on births refer to live births),
- deaths – by the place of permanent residence of the deceased,
- marriages – by the place of residence of the husband before the contract of the marriage (when the husband before the contract of the marriage lived abroad, the place of residence of the wife before the contract of the marriage was taken),
- divorces – by the place of residence of person filling petition for divorce (in case that the person filling petition for divorce lived abroad, the place of residence of the person's spouse was taken; data by the territorial division exclude cases of divorces adjudicated on the basis of the persons' petition who both resided abroad at the moment of filling petition),
- separations – by place of residence of the person filling petition for separation (in case that the person filling petition for separation lived abroad, the place of residence of the person's spouse was taken; in case of unanimous petition of both – the place of residence of husband; data by the territorial division exclude cases of separations adjudicated on the basis of the persons' petition who both resided abroad at the moment of filling petition).

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

³² Publication of SO Kraków "Demographic situation of Małopolskie voivodship in 2017" p. 17. <http://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/ludnosc/sytuacja-demograficzna-województwa-malopolskiego-w-2017-r-,1,11.html>

³³ Designations of demographic types, as above, p. 16.

Birth rate – the numer of live births per 1 thous. population.

Total **fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant.

Death rate – the number of deaths per 1 thous. population.

The average life expectancy³⁴ is expressed by the average number of years that a person at a given age still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

The migration balance is the difference between the inflow and outflow of the population. Migration inflow and outflow is the total number of persons arriving or leaving for permanent residence in the examined period in a given area. The terms "**inflow**" and "**outflow**" should be understood as new registrations for permanent residence and deregistrations from permanent residence.

Temporary migration for stay above 3 months – was presented on the basis of results of a cyclical survey of population registered for temporary stay and population (permanent residents of gmina) absent in connection with a temporary stay in another gmina in the country or abroad.

2. **Persons employed** by the actual workplace concern employees hired on the basis of an employment contract, employers and self-employed persons, as well as outworkers, agents and members of agricultural production cooperatives. The number of persons employed is given according to the actual place of work, excluding economic entities employing up to 9 persons.

3. **Data regarding average paid employment** include only employees hired on the basis of an employment contract, converted into full-time paid employees. Data regarding average paid employment do not include persons employed in economic entities employing up to 9 persons, as well as persons employed abroad in foundations, associations and other organizations.

4. Registered **unemployment rate** is share of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

5. **Data on pre-primary education and schools** concern the beginning of the school year, data concerning graduates – the end of the previous school year.

6. Data on **doctors' practices** include those entities, that provide health services under public funds.

7. **Family benefits**, in accordance with the Law of Family Benefits dated 28 November 2003 (Journal of Laws 2017, item 1952, with later amendments) include: attendance benefits: nursing allowance, nursing benefit and special attendance allowance, child raising benefit, one-off benefit due to giving birth to a child, who was diagnosed with a serious and irreversible impairment or an incurable disease threatening his life, which arose in the prenatal period of the child's development or during delivery (the "For life" program).

8. A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Permanent benefit – is paid for total inability to work due to age or disability.

9. Data concerning **tourism** were provided in two perspectives: exclusively based on KT-1 reports and data compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey. Tourist accommodation establishments are all tourist facilities with 10 and more beds.

The data concerning **the number of tourist establishments and bed places** was presented as of 31 July, and others within a period from January to December.

Data on **qualified tourism**³⁵ were received from PTTK.

³⁴ Publication of Statistics Poland "Life expectancy in 2017" <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2017-r-2,12.html>

³⁵ Source of the concept definition: https://mfiles.pl/pl/index.php/Turystyka_kwalifikowana

10. Data on budget revenues and expenditures by types and divisions were compiled in accordance with the detailed classification applicable under the regulations of the Minister of Finance from 2010–2017. Income tax CIT and PIT included in own revenues means participation in taxes constituting state budget income, i.e. income tax from legal persons (CIT) and from natural persons (PIT).

The subsidy category **§§ 200 and 620** includes earmarked subsidies as part of programs financed with the participation of European funds and other non-refundable foreign funds or payments under the European funds budget, while the subsidy category **§§ 200 and 625** includes subsidies and payments transferred for the implementation of programs under the Financial Perspective 2014–2020.

Revenue from the European funds budget comprise:

- funds from the structural funds, the Cohesion Fund, the European Fisheries Fund,
- non-recoverable funds from assistance provided by Member States of the European Free Trade Agreement (EFTA).
- funds for the implementation of the Common Agricultural Policy.

11. **Entities of the national economy** are legal persons, organizational units without legal personality and natural persons conducting economic activity.

Natural person conducting economic activity – a natural person who is an entrepreneur in the understanding of the act of 6 March 2018 on The Law of Entrepreneurs (Journal of Laws 2018, item 646) and other natural person managing an economic activity on his/her own with the aim of gaining profits, as well as a natural person managing an individual farm.

Commercial company – a company whose creation, organization, operation, resolution, merger, division, transformation is regulated by the Code of Commercial Companies. Commercial companies are divided into personal (public, partner, limited, joint-stock partnerships) and equity (joint-stock, limited liability) companies. They are obliged to obtain an entry in the National Court Register.

Civil partnership – a liability relationship between parties (partners), through which shareholders undertake to strive to achieve a common economic goal by acting in a designated manner, in particular by contributing. Contributions by shareholders may take various forms, but they must have a financial value. The company is an organizational unit that is not a legal person, the law has not granted legal capacity, and therefore is not a legal entity. Entrepreneurs within the meaning of the regulations on business activity are partners of a civil law partnership. A civil partnership is subject to entry into the REGON register.

12. Data presented for voivodship, subregions and powiats correspond to levels 2, 3 and 4 of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) valid in years 2000–2017.

<https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/system-kts/nomenklatura-nts/>

Information about Revision NUTS 2016 in force since 1 I 2018 are available on site

<https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/>.

13. When computing per capita data (1 thous. population) as of the end of a year, the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 VI.

14. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

15. Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

16. Selected information presented on the basis of preliminary or estimated data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.

18. Data are presented in accordance with the Polish Classification of Activities - PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments).

For the needs of the study, the sections were assigned to the economic sectors:

Letter designation	The name of the section
	I ECONOMIC SECTOR
A	Agriculture, forestry and fishing
	II ECONOMIC SECTOR
B	Mining and quarrying
C	Manufacturing
D	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
E	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F	Construction
	III ECONOMIC SECTOR
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H	Transportation and storage
I	Accommodation and food service activities
J	Information and communication
	IV ECONOMIC SECTOR
K	Financial and insurance activities
L	Real estate activities
	V ECONOMIC SECTOR
M	Professional, scientific and technical activities
N	Administrative and support service activities
O	Public administration and defence; compulsory social security
P	Education
Q	Human health and social work activities
R	Arts, entertainment and recreation
S	Other service activities

19. The names of some sections have been abbreviated. Their full names are available on website <http://stat.gov.pl/Klasyfikacje/>

20. Whenever we refer to examined cities with powiat status, a phenomenon concerns cities with powiat status with a population of 70 thous. to 114 thous. which before administrative changes in 1999 were voivodship cities.

21. To determine the position of selected cities with powiat status, depending on the type of rate data were ordered: ↓ decreasingly, or ↑ increasingly. For clarity of the ranking the highest and the lowest values are colour marked; green colour (first position) and in red (the last position). Cities with powiat status for which the rate has the same value were given the same place, therefore, the number of positions can be less than the number of cities.

22. Stimulant (S) – feature, which the higher value has a positive effect on the socio-economic development of surveyed territorial unit.

23. Destimulant (S) – feature, which the higher value has a negative effect on the socio-economic development of surveyed territorial unit.

24. Detailed methodological explanations are contained in others SO's publications <http://krakow.stat.gov.pl/> and on the Statistics Poland's website <http://www.stat.gov.pl/>.